

Atodiadau
Adroddiad Cabinet Dalgylch Y Berwyn
19-02-15

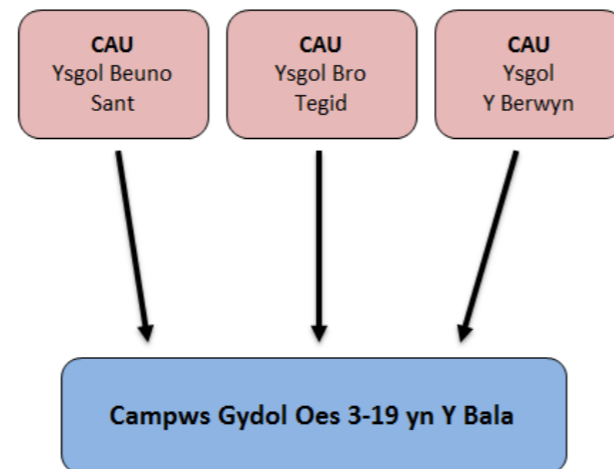
Trefn	Dogfen
1	Gwerthusiad Opsiynau
2	Ymateb yr Eglwys yng Nghymru i'r Rhag-ymgyngoriad
3	Aseidiadau Ardrawiad Ieithyddol, Cymunedol, Cydraddoldeb a'r Angen am Wahanol Fathau o Ysgolion

Gwerthusiad Opsiynau Rhestr Hir o Fodelau Dalgylch Y Berwyn

Ystyriaethau	Gofynion Strategaeth “Addysg o’r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd”
Amgylchedd Ddysgu	Ein disgwyliadau yw bod yr amgylchedd dysgu i blant ac athrawon y Sir - fel cyflwr yr ysgol, y dosbarth, ystafell athrawon, y ddarpariaeth chwarae- yn bodloni gofynion addysgu a dysgu yn y 21 ^{ain} Ganrif
Niferoedd Disgyblion	Ein disgwyliadau yw bod angen adlewyrchu tueddiadau o ran poblogaeth a niferoedd disgyblion cynradd wrth gynllunio ar gyfer dyfodol addysg mewn dalgylchoedd gwahanol
Maint Dosbarthiadau ac Amrediad Oedran	Ein disgwyliadau yw y bydd dosbarthiadau o'r maint addas yn ysgolion cynradd Gwynedd fel bod y profiadau a'r cyfleoedd gorau posibl yn cael eu cynnig i blant y Sir
Arweinyddiaeth a Staffio	Ein disgwyliadau yw bod penaethiaid yn cael tegwch i fedru arwain a rheoli yn broffesiynol yn eu hysgolion
Cymuned	Ein disgwyliadau yw bod Ysgolion Cynradd y Sir yn ganolbwynt i weithgareddau cymunedol, gan gyfoethogi profiadau a chyfleoedd i'r disgyblion
Iaith	Ein disgwyliadau yw bod holl ddisgyblion y Sir yn meddu ar ddwyieithrwydd cytbwys oed-berthnasol er mwyn eu galluogi i fod yn aelodau cyflawn o'r gymdeithas ddwyieithog y maent yn rhan ohoni
Adnoddau Ariannol	Ein disgwyliadau yw bod Gwynedd yn gwneud y defnydd gorau posibl o'r adnoddau ariannol sydd ar gael ar gyfer addysg gynradd y Sir
Ffactorau Daearyddol	Ein disgwyliad yw bod gan bob plentyn yr hawl i gael mynediad at addysg safonol o fewn pellter rhesymol i'r cartref
Categori Ysgol (hystyried ychwanegol i'r strategaeth)	Mae'n ofynnol i roi categori cyfreithiol penodol i bob ysgol a gynhelir fel y diffinnir gan Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998.

Nodyn Esboniadol

Mae unrhyw gyfeiriad tuag at sefydlu Campws Gydol Oes, yn cynnwys **Cau** Ysgolion y Berwyn, Beuno Sant a Bro Tegid a sefydlu **Ysgol 3-19 Newydd** ar safle presennol y Berwyn - **oni bai** am **model 4** sy'n cynnwys cau ysgolion Y Berwyn, a Bro Tegid a sefydlu Ysgol 3-19 Newydd ar safle presennol y Berwyn.

O fewn y tablau yma mae'r ysgriflen glas yn dangos manteision, ysgriflen coch yn dangos anfanteision a'r ysgriflen du yn dangos ffeithiau neu sylwadau				
Ystyriaethau	Model 1 GWNEUD DIM	Model 2 CAMPWS GYDOL OES CYDBWYLLGOR DALGYLCHOL GYDAR 3 YSGOL WLEDIG	Model 3 CAMPWS GYDOL OES FFEDREDDIO'R 3 YSGOL WLEDIG CYDBWYLLGOR DALGYLCHOL	Model 4 CAMPWS GYDOL OES YMDRIEDOLAETH GYDWEITHIO (LCT) RHWNG BEUNO SANT A'R CAMPWS
Amgylchedd Ddysgu	Dim newid i'r amgylchedd ddysgu. Sefydlogrwydd a sicrwydd. Safleoedd ac amgylchedd ddysgu'n parhau fel ag y maent. Dim mantais o gyllideb Rhaglen 21G i wella'r amgylchedd ddysgu y dref. Dim cyfle i blant o'r ysgolion gwledig i gymryd mantais o adnoddau newydd yn y campws. Holl diffygion addasrwydd ysgolion y dalgylich yn parhau	Adeliad, cyfleusterau ac adnoddau 3 ysgol yn cael eu canoli ar 1 safle. Amgylchedd addysgol gwell a chyfleusterau o safon i ddisgyblion cynradd tref Y Bala. Budd i holl ddisgyblion uwchradd yr ardal. Trwy sefydlu cydbwyllgor dalgylichol bydd yn bosibl gwneud trefniadau i blant yr holl dalgylich cael mynediad i fudd y campws gydol oes Posiblirwydd o adnoddau cymunedol ar y safle, a gall y rhain fod o fudd i'r disgyblion a chyfrannu at yr amgylchedd ddysgu. Ni fydd holl ddisgyblion y dalgylich yn gallu manteisio ar amgylchedd ddysgu 21ain ganrif. Ni fyddai sicrwydd o gydweithrediad ymysg y staff yn yr ysgolion gwahanol. Ni fyddai unrhyw ffordd i warantu fod yr un cyfleoedd ar gael i blant cynradd y campws a disgyblion cynradd yr ysgolion wledig. O ganlyniad, ni fydd unrhyw fecanwaith ffurfiol i sicrhau fod arbenigedd ac adnoddau yn cael eu rhannu.	Adeliad, cyfleusterau ac adnoddau 3 ysgol yn cael eu canoli ar 1 safle. Amgylchedd addysgol gwell a chyfleusterau o safon i ddisgyblion cynradd tref Y Bala. Budd i holl ddisgyblion uwchradd yr ardal. Trwy sefydlu cydbwyllgor dalgylichol bydd yn bosibl gwneud trefniadau i blant yr holl dalgylich cael mynediad i fudd y campws gydol oes Posiblirwydd o adnoddau cymunedol ar y safle, a gall y rhain fod o fudd i'r disgyblion a chyfrannu at yr amgylchedd ddysgu. Bydd yn haws cyd-gynllunio gweithgareddau a chreu mwy o gyfleoedd i blant cymryd rhan mewn gweithgareddau allgyrsiol. Defnyddio arbenigedd staff ym mhob ysgol yn y Ffederasiwn, ac ar draws sectorau yn y campws yn y dref yn arwain at well parhad a chyswrtdeb yn addysg y plant Ni fydd holl ddisgyblion y dalgylich yn gallu manteisio ar amgylchedd ddysgu 21ain ganrif. Bydd cyfundrefn ffurfiol yn cael ei sefydlu ar gyfer darpariaeth addysg yn yr dalgylich	Ni fyddai'n debygol y byddai unrhyw buddsoddiad cyfalaif o gyllideb Rhaglen 21G i wella'r amgylchedd ddysgu yn y dref Safleoedd ac amgylchedd ddysgu'n parhau fel ag y maent. Dim cyfle i blant o'r ysgolion wledig i gymryd mantais o adnoddau newydd yn y campws. Holl diffygion addasrwydd ysgolion y dalgylich yn parhau
Niferoedd Disgyblion a Llefydd Gweigion	Y dalgylich yn parhau gyda thua 470 o lefydd gweigion - ddim yn bell o 50%. Dros 50% o lefydd gweigion yn parhau yn yr Uwchradd. 42% o lefydd gweigion yn Ysgol Beuno Sant yn parhau.	Lleihad tebygol o 300 o lefydd gweigion yn y dalgylich. Ni fydd newid yn nifer y llefydd gweigion yng ngweddill y dalgylich y tu allan i dref Y Bala.	Lleihad tebygol o 300 o lefydd gweigion yn y dalgylich. Ni fydd newid yn nifer y llefydd gweigion yng ngweddill y dalgylich y tu allan i dref Y Bala.	Y dalgylich yn parhau gyda thua 470 o lefydd gweigion - ddim yn bell o 50%. 42% o lefydd gweigion yn Ysgol Beuno Sant yn parhau.
Maint Dosbarthiadau ac Amrediad Oedran	Dosbarthiadau yn parhau gydag amrediad oedran eang. Maint dosbarthiadau yn amrywio rhwng 11 a 27 o ran niferoedd yn y cynradd.	Dosbarthiadau o faint mwy addas a lleihad mewn amrediad oedran o fewn dosbarthiadau yn nhref Y Bala. Bydd maint dosbarthiadau ysgolion ac amrediad oedran yr ysgolion gwledig yn parhau fel cynt.	Dosbarthiadau o faint mwy addas a lleihad mewn amrediad oedran o fewn dosbarthiadau yn nhref Y Bala. Cyfleoedd yn codi i blant dod at ei gilydd i weithio gyda'r gyfoedion mewn dosbarthiadau mwy – plant o lefel cyrhaeddiad tebyg hefyd yn gallu gweithio mewn grwpiau faint mwy addas. Bydd maint dosbarthiadau ysgolion ac amrediad oedran yr ysgolion gwledig yn parhau fel cynt.	Dosbarthiadau yn parhau gydag amrediad oedran eang. Maint dosbarthiadau yn amrywio rhwng 11 a 27 o ran niferoedd yn y cynradd.
Arweinyddiaeth a Staffio	Dim diswyddiadau staff. Un corff llywodraethol i bob ysgol. Hyn yn cadw'r cysylltiad cryf gyda'r cymunedau lleol. Bydd angen parhau i gyflogi'r un nifer o staff a phenaethiaid yn y dalgylich. Dim arbedion referniw. Her o recriwtio penaethiaid yn parhau Penaethiaid yn treulio llawer o amser yn dysgu yn hytrach nag yn rheoli.	Mwy o amser digyswilt i'r pennaeth arwain, rheoli a gweithredu'n strategol. Medru defnyddio sgiliau athrawon yn ehangach, a rhoi mwy o gyfleoedd i staff rannu arbenigedd a phrofiad, ar draws ystod oedran 3-19. Mwy o hyblygrwydd o ran cynllunio a chyflwyno cwricwlwm. Un corff llywodraethol yn nhref Y Bala, pan oedd 3 yn flaenorol. Bydd angen Pennaeth sydd yn medru arwain a rheoli amrediad oedran 3-19. Posiblirwydd o ostyngiad yn nifer y swyddi dysgu. Y manteision uchod ddim yn berthnasol i'r ysgolion gwledig. Y pellter oedd teithio rhwng y 3 ysgol a'r campws gydol oes yn amharu ar y cydweithio. Baich gwaith y llywodraethwyr yn fawr. Parhad i'r angen o sicrhau fod 4 pennaeth yn yr dalgylich.	Mwy o amser digyswilt i'r pennaeth arwain, rheoli a gweithredu'n strategol. Mwy o gyfleoedd i rhannu ymarfer da ac i baratoi adnoddau ar y cyd Mwy o hyblygrwydd o ran cynllunio a chyflwyno cwricwlwm (a hyn yn wir i raddau ar draws yr holl ddalgylich). Mwy o gyfleoedd i ddathlgu rheolwyr canol. Cyfle i sefydlu rola newydd y gellir eu rhannu rhwng ysgolion (swyddi gweinyddu, byrsar) 2 gorff llywodraethol yn hytrach na 6. Gwell defnydd o staff ac adnoddau rhwng y 3 ysgol wledig, a rhwng y ffederasiwn a'r campws Cyswrtdeb yn y polisiau gyda dim ond un polisi sengl yn y dref, ac un ar gyfer yr ysgolion wledig Bydd y niferoedd o benaethiaid ar gyfer y ffederasiwn yn ddiabynnol ar benderfyniad y corff llywodraethu Bydd angen pennaeth sydd yn medru arwain a rheoli amrediad oedran 3-19. Posiblirwydd o ostyngiad yn nifer y swyddi dysgu. Baich gwaith y llywodraethwyr yn fawr. Her o arwain dros safleoedd gwahanol yn yr	Ni fyddai'n debygol y byddai unrhyw buddsoddiad cyfalaif o gyllideb Rhaglen 21G i wella'r amgylchedd ddysgu yn y dref Safleoedd ac amgylchedd ddysgu'n parhau fel ag y maent. Dim cyfle i blant o'r ysgolion wledig i gymryd mantais o adnoddau newydd yn y campws. Holl diffygion addasrwydd ysgolion y dalgylich yn parhau

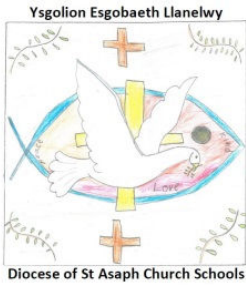
				ysgolion wledig. Y pellteroedd teithio rhwng Y 3 ysgol ffederasiwn a'r campws gyddol oes yn amharu ar ar y gallu i gydweithio.	
	Ni fydd unrhyw gymuned yn colli presenoldeb ysgol.	Ni fydd unrhyw gymuned yn colli presenoldeb ysgol.	Ni fydd unrhyw gymuned yn colli ysgol.	Ni fydd unrhyw gymuned yn colli ysgol.	Ni fydd unrhyw gymuned yn colli presenoldeb ysgol.
	Natur gymunedol unigryw cymunedau gwledig dalgylch Y Berwyn yn cael eu gwarchod. Dim buddsoddiad cyfalaf ar gyfer adnoddau a fyddai'n cael ei rannu gan y cyhoedd	Natur gymunedol unigryw cymunedau gwledig dalgylch Y Berwyn yn cael eu gwarchod. Oherwydd profil y Bala fel tref wledig gyda phoblogaeth fechan, ni ddisgwyllir effaith sylweddol ar y gymuned. Gyda thrafodaeth pellach, bydd cyfleoedd i ystyried cyd-leoli gwasanaethau cymunedol mewn ffordd sydd yn fwy cynaliadol ar gyfer y dyfodol. Bydd cyfleoedd pendant i gefnogi darpariaeth addysg gynaliadol yn y cymunedau gwledig a sicrhau gwell cydlynmu a chydweithio drwy waith y Cyd-bwyllgor	Natur gymunedol unigryw cymunedau gwledig dalgylch Y Berwyn yn cael eu gwarchod. Cyfleoedd i ehangu profiadau cymdeithasol i blant Oherwydd profil y Bala fel tref wledig gyda phoblogaeth fechan, ni ddisgwyllir effaith sylweddol ar y gymuned. Gyda thrafodaeth pellach, bydd cyfleoedd i ystyried cyd-leoli gwasanaethau cymunedol mewn ffordd sydd yn fwy cynaliadol ar gyfer y dyfodol. Bydd cyfleoedd pendant i gefnogi darpariaeth addysg gynaliadol yn y cymunedau gwledig a sicrhau gwell cydlynmu a chydweithio drwy waith y Cyd-bwyllgor	Natur gymunedol unigryw cymunedau gwledig dalgylch Y Berwyn yn cael eu gwarchod. Oherwydd profil y Bala fel tref wledig gyda phoblogaeth fechan, ni ddisgwyllir effaith sylweddol ar y gymuned. Colli cyfle i adleoli a ddatblygu nifer o gwasanaethau cymunedol mewn ffordd sydd yn fwy cynaliadol ar gyfer y dyfodol.	Natur gymunedol unigryw cymunedau gwledig dalgylch Y Berwyn yn cael eu gwarchod. Oherwydd profil y Bala fel tref wledig gyda phoblogaeth fechan, ni ddisgwyllir effaith sylweddol ar y gymuned.
Cymuned					
	Ni fydd unrhyw newid i'r sefyllfa iaithyddol presennol.	Bydd cyfleoedd pendant i gefnogi disgyblion sy'n ceisio magu hyder tra'n defnyddio'r ddwy iaith. Dylai hyn hefyd ysgogi mwy o ddisgyblion i barhau gyda'u haddysg nail ai trwy gyfrwng y Gymraeg neu ddwyieithog. Bydd y nifer uwch o blant hefyd o fudd i disgyblion i ddefnyddio'u Cymraeg gyda chyfoedion yn ddyddiol.	Cyfleoedd i gyrfnau trwy gael cysondeb yn polisiau ac rhannu arbenigedd Bydd cyfleoedd pendant i gefnogi disgyblion sy'n ceisio magu hyder tra'n defnyddio'r ddwy iaith. Dylai hyn hefyd ysgogi mwy o ddisgyblion i barhau gyda'u haddysg nail ai trwy gyfrwng y Gymraeg neu ddwyieithog. Bydd y nifer uwch o blant hefyd o fudd i disgyblion i ddefnyddio'u Cymraeg gyda chyfoedion yn ddyddiol.	Ni chynigir mwy o gyfleoedd i blant Ysgol Beuno Sant i gymysgu a defnyddio'u Cymraeg gyda'u cyfoedion.	
Iaitth					
	Dim arbedion referniw. Gwariant cyfalaf ychwanegol oherwydd parhau i gynnal a chadw'r un nifer o ysgolion. Y Cyngor yn peidio â manteisio ar gyllid Ysgolion 21 Ganrif Llywodraeth Cymru. Amrediad sylweddol yng nghost y disgybl yn parhau. Cost cynnal a chadw 6 safle yn parhau.	Gwariant y disgybl yn rhan o'r dalgylch yn fwy cyfartal a darpariaeth fwy effeithlon o adnoddau. Llai o gost cynnal a chadw adelidau. Dim gwariant o ran talu costau teithio ychwanegol. Lleihad posibl yn y niferoedd staffio ac felly arbediad referniw. Lleihad posibl yn niferoedd staffio yn golygu colli swyddi mewn ardal brin ei chyfleoedd cyflogaeth. Cost cynnal a chadw 3 safle gwledig yn parhau.	Gwneud gwariant y disgybl yn yr ardal yn fwy cyfartal - Darpariaeth fwy effeithlon o adnoddau. Mwy o gyfleoedd i rhannu adnoddau Llai o gost cynnal a chadw adelidau. Lleihad posibl yn y niferoedd staffio ac felly arbedion referniw. Cydweithio yn medru arwain at well defnydd o adnoddau ariannol Lleihad posibl yn niferoedd staffio yn golygu colli swyddi mewn ardal brin ei chyfleoedd cyflogaeth. Cost cynnal a chadw 3 safle gwledig yn parhau.	Dim gwariant i dalu costau teithio ychwanegol. Lleihad posibl yn y niferoedd staffio ac felly arbediad referniw. Lleihad posibl yn y niferoedd staffio yn golygu colli swyddi mewn ardal brin ei chyflogaeth. Dim arbedion referniw. Y Cyngor yn peidio â manteisio ar gyllid Ysgolion 21 Ganrif Llywodraeth Cymru. Amrediad sylweddol yng nghost y disgybl yn parhau. Cost cynnal a chadw 6 safle yn parhau.	
Adnoddau Ariannol					
	Pellteroedd teithio yn aros yr un fath.	Pellteroedd teithio yn aros yr un fath.	Pellteroedd teithio y plant yn aros yr un fath.	Pellteroedd teithio yn aros yr un fath.	Pellteroedd teithio yn aros yr un fath.
Ffactorau Daearyddol					
	Parhau gyda'r dewis i rhieni o ddarpariaeth addysg cynradd cymunedol ac yr Eglwys yng Nghymru	Byddai'r model yn galluogi parhad darpariaeth addysg gyrradd gymunedol yn ogystal ag yr Eglwys yng Nghymru, yn ddiabyddol ar y categori a ddewisir ar gyfer yr Ysgol 3-19 Newydd.	Mae'r model yn galluogi parhad o ddewis i rhieni o ddarpariaeth addysg cynradd cymunedol ac yr Eglwys yng Nghymru, yn ddiabyddol ar ganlyniad asesadau	Parhau gyda'r dewis i rhieni o ddarpariaeth addysg cynradd cymunedol ac yr Eglwys yng Nghymru	
Categori Ysgol					
	Y gymuned leol ac ehangach yn anhapus fod addewid am Gampws Gyddol Oes yn Y Bala yn 2011. Colli cyfle i sefydlu darpariaeth addysg cryf hir dymor yn yr ardal.	Bydd yn anoddach i wireddu buddion posibl y model (ennwedig rhannu arbenigedd athrawon) oherwydd y diffyg trefniant ffurfiol rhwng ysgol.	Diwygiadau i Reoladau Ffedereddio Llywodraeth Cymru wedi dod i rym ers gwanwyn 2014 sy'n rhoi y mecanwaith i Awdurdodau Lleol ffedereddio ysgolion	Model cymhleth. Angen edrych yn fanylach ar oblygiadau ymddiriedolaeth gydweithio, ac os yw'n bosibl yng Nghymru.	
Sylwadau ychwanegol	Dim newid yng nghategori cyfreithiol unrhyw ysgol.				

	Model 5	Model 6	Model 7	Model 8
Ystyriaethau	CAMPWS GYDOL OES DDALGYLCHOL AR GYFER YR HOLL ARDAL	CAMPWS GYDOL OES, OM EDWARDS, BRO TRYWERYN, FRIDD Y LLŶN YN FFEDEREIDDO GYDAR CAMPWS GYDOL OES	CAMPWS GYDOL OES AC YSGOL ARDAL AML-SAFLE, CVDWEITHIO DALGYLCHOL	CAMPWS GYDOL AC YSGOL ARDAL AML-SAFLE, FFEDEREIDDO
Amgylchedd Ddysgu	Adeliad, cyfleusterau ac adnoddau 3 ysgol yn cael eu canoli ar 1 safle. Amgylchedd addysgol gwell a chyfleusterau o safon i ddisgyblion cynradd tref Y Bala. Gan mai 1 ysgol ddalgyrchol fydd y model yma, byddai'n haws sicrhau fod yr elfen yma o fudd i ddisgyblion y safleoedd gwledig yn ogystal. Budd i holl ddisgyblion uwchradd yr ardal. Posiblirwydd o adnoddau cymunedol ar y safle, a gall y rhain fod o fudd i'r disgyblion a chyfrannu at yr amgylchedd ddysgu.	Adeliad, cyfleusterau ac adnoddau 3 ysgol yn cael eu canoli 1 safle. Amgylchedd addysgol gwell a chyfleusterau o safon i ddisgyblion cynradd tref Y Bala. Budd i holl ddisgyblion uwchradd yr ardal. Posiblirwydd o adnoddau cymunedol ar y safle, a gall y rhain fod o fudd i'r disgyblion a chyfrannu at yr amgylchedd ddysgu. Cyfleoedd yn codi i ddefnyddio arbenigedd staff ar draws yr ysgolion gwledig a'r campws yn y dref Bydd yn haws cyd-gynllunio gweithgareddau a chreu mwy o gyfleoedd i blant cymryd rhan mewn gweithgareddau allgyrsiol	Adeliad, cyfleusterau ac adnoddau 3 ysgol yn cael eu canoli ar 1 safle. Amgylchedd addysgol gwell a chyfleusterau o safon i ddisgyblion cynradd tref Y Bala. Budd i holl ddisgyblion uwchradd yr ardal. Posiblirwydd o adnoddau cymunedol ar y rhain fod o fudd i'r disgyblion a chyfrannu at yr amgylchedd ddysgu. Tmwy sefydlu cydbwylgor dalgyrchol bydd yn bosibl gwneud trefniadau i blant yr holl dalgyrch cael mynediad i fudd y campws gydol oes Bydd yn haws cyd-gynllunio gweithgareddau a chreu mwy o gyfleoedd i blant cymryd rhan mewn gweithgareddau allgyrsiol. Defnyddio arbenigedd staff ar draws safleoedd yn yr ysgol aml-safle, ac ar draws sectorau yn yr campws yn y dref yn arwain at well parhad a chysondeb yn addysg y plant Ni fydd holl ddisgyblion y dalgyrch yn gallu manteisio ar amgylchedd ddysgu 21ain ganrif. Bydd cyfundrefn ffurfiol yn cael ei sefydlu ar gyfer darpariaeth addysg yn yr dalgyrch	Adeliad, cyfleusterau ac adnoddau 3 ysgol yn cael eu canoli ar 1 safle. Amgylchedd addysgol gwell a chyfleusterau o safon i ddisgyblion cynradd tref Y Bala. Cyfleoedd yn codi i ddefnyddio arbenigedd staff ar draws safleoedd yr ysgol aml-safle a'r campws yn y dref er mwyn sicrhau parhad a chysondeb yn addysg y plant Budd i holl ddisgyblion uwchradd yr ardal. Posiblirwydd o adnoddau cymunedol ar y safle, a gall y rhain fod o fudd i'r disgyblion a chyfrannu at yr amgylchedd ddysgu. Bydd yn haws cyd-gynllunio gweithgareddau a chreu mwy o gyfleoedd i blant cymryd rhan mewn gweithgareddau allgyrsiol Cyfundrefn ffurfiol cadarn yn cael ei sefydlu ar gyfer darpariaeth addysg yn yr dalgyrch Ni fydd holl ddisgyblion yr ardal yn gallu manteisio ar amgylchedd ddysgu 21ain Ganrif well.
Nifer oedd Disgyblion	Lleihad yn nifer llefydd gweigion yn nhref Y Bala. Lleihad tebygol o 300 o lefydd gweigion yn y dalgyrch Ni fydd newid yn nifer y llefydd gweigion yng ngweddill y dalgyrch y tu allan i dref Y Bala. Her yn codi o geisio rheoli mynediad i'r safleoedd cynradd	Lleihau nifer llefydd gweigion yn nhref Y Bala. Lleihad tebygol o 300 o lefydd gweigion yn y dalgyrch Ni fydd newid yn nifer y llefydd gweigion yng ngweddill y dalgyrch y tu allan i dref Y Bala.	Lleihad yn nifer llefydd gweigion yn nhref Y Bala. Creu ysgol o faint addas. Lleihad tebygol o 300 o lefydd gweigion yn y dalgyrch. Her yn codi o geisio rheoli mynediad i'r safleoedd wledig Ni fydd newid yn nifer y llefydd gweigion yng ngweddill y dalgyrch y tu allan i dref Y Bala.	Lleihad tebygol o 300 o lefydd gweigion yn y dalgyrch Ni fydd newid yn nifer y llefydd gweigion yng ngweddill y dalgyrch y tu allan i dref Y Bala. Her yn codi o geisio rheoli mynediad i'r safleoedd wledig
Maint Dosbarthiadau ac Amrediad Oedran	Dosbarthiadau o faint mwy addas a lleihad mewn amrediad oedran o fewn dosbarthiadau yn nhref Y Bala. Cyfleoedd yn codi i blant dod at ei gilydd i weithio gyda'i cyfoedion mewn dosbarthiadau mwy – plant o lefel cyrhaeddiad tebyg hefyd yn gallu gweithio mewn grwpiau maint mwy addas Bydd maint dosbarthiadau ysgolion ac amrediad oedran yr ardaloedd gwledig yn parhau fel ynghynt.	Dosbarthiadau maint mwy addas a lleihad mewn amrediad oedran o fewn dosbarthiadau yn nhref Y Bala ac yn yr oedran uwchradd. Cyfleoedd yn codi i blant dod at ei gilydd i weithio gyda'i cyfoedion mewn dosbarthiadau mwy – plant o lefel cyrhaeddiad tebyg hefyd yn gallu gweithio mewn grwpiau maint mwy addas Bydd maint dosbarthiadau ysgolion ac amrediad oedran yr ardaloedd gwledig yn parhau fel ynghynt.	Dosbarthiadau o faint mwy addas a lleihad mewn amrediad oedran o fewn dosbarthiadau yn nhref Y Bala. Cyfleoedd yn codi i blant dod at ei gilydd i weithio gyda'i gyfoedion mewn dosbarthiadau mwy – plant o lefel cyrhaeddiad tebyg hefyd yn gallu gweithio mewn grwpiau faint mwy addas. Bydd maint dosbarthiadau ysgolion ac amrediad oedran yr ysgolion gwledig yn parhau fel cynt.	Dosbarthiadau o faint mwy addas a lleihad mewn amrediad oedran o fewn dosbarthiadau yn nhref Y Bala ac yn yr oedran uwchradd. Cyfleoedd yn codi i blant dod at ei gilydd i weithio gyda'i cyfoedion mewn dosbarthiadau mwy – plant o lefel cyrhaeddiad tebyg hefyd yn gallu gweithio mewn grwpiau maint mwy addas Bydd maint dosbarthiadau ysgolion ac amrediad oedran yr ardaloedd gwledig yn parhau fel ynghynt.
Arweinyddiaeth a Staffio	Mwy o amser digyswilt i'r pennaeth arwain, rheoli a gweithredu'n strategol. Medru defnyddio sgiliau athrawon yn ehangach, a rhoi mwy o gyfleoedd i staff rannu arbenigedd a phrofiad, a hyn yn wir ar draws yr holl ddalgyrch. Mwy o hyblygrwydd o ran cynllunio a chyflwyno cwricwlwm, a hyn yn wir ar draws yr holl ddalgyrch. 1 corff llywodraethol yn hytrach na 6. Posiblirwydd o adnoddau cymunedol ar y safle, a gall y rhain fod o fudd i'r disgyblion a chyfrannu at yr amgylchedd dyssgu.	Mwy o amser digyswilt i'r pennaeth arwain, rheoli a gweithredu'n strategol. Medru defnyddio sgiliau athrawon yn ehangach, a rhoi mwy o gyfleoedd i staff rannu arbenigedd a phrofiad ar draws ystod oedran 3-19. Mwy o hyblygrwydd o ran cynllunio a chyflwyno cwricwlwm 1 corff llywodraethol yn hytrach na 6 Posiblirwydd o adnoddau cymunedol ar y safle, a gall y rhain fod o fudd i'r disgyblion a chyfrannu at yr amgylchedd dyssgu.	Mwy o amser digyswilt i'r pennaeth arwain, rheoli a gweithredu'n strategol. Mwy o hyblygrwydd o ran cynllunio a chyflwyno cwricwlwm (a hyn yn wir i raddau ar draws yr holl ddalgyrch). Mwy o gyfleoedd i ddatblygu rheolwyr canol 2 bennaeth – un ar gyfer y campws, un ar gyfer yr ysgol aml-safle 2 gorff llywodraethol yn hytrach na 6. Gwell defnydd o staff ac adnoddau yn yr ysgol aml-safle newydd, a rhwng yr ysgol aml-safle a'r campws Bydd angen pennaeth sydd yn medru arwain a rheoli amrediad oedran 3-19, a phennaeth sydd yn medru arwain ysgol ardal aml-safle.	Mwy o amser digyswilt i'r pennaeth arwain, rheoli a gweithredu'n strategol. Mwy o hyblygrwydd o ran cynllunio a chyflwyno cwricwlwm (a hyn yn wir i raddau ar draws yr holl ddalgyrch). 2 corff llywodraethol yn hytrach na 6. Posiblirwydd o adnoddau cymunedol ar y safle, a gall y rhain fod o fudd i'r disgyblion a chyfrannu at yr amgylchedd dyssgu. Cyfundrefn ffurfiol cadarn yn cael ei sefydlu ar gyfer darpariaeth addysg yn yr dalgyrch Gwell defnydd o staff ac adnoddau rhwng y rhwng y ddwy ysgol. Mwy o gyfleoedd i ddatblygu rheolwyr canol Mwy o gyfleoedd i rhannu ymarfer da ac i baratoi adnoddau ar y cyd Cyfle i gynyddu cysondeb polisïau yn y dalgyrch Bydd angen pennaeth sydd yn medru arwain a rheoli amrediad oedran 3-19, a phennaeth sydd yn medru arwain ysgol ardal aml-safle ac ysgol ddalgyrchol.

	Mwy o gyfleoedd i ddatblygu rheolwyr canol Polisiau sengl ar gyfer y dalgylch cyfan Bydd angen pennaeth sydd yn medru arwain a rheoli amrediad oedran 3-19, ac ysgol ddalgylichol. Posiblirwydd o ostyngiad yn nifer y swyddi dysgu. Baith gwaith y Llywodraethwyr yn fawr. Y pellteroedd teithio rhwng yr holl safleoedd, a nifer y safleoedd yn amharu ar allu Pennaeth i reoli'n effeithiol.	Cyfle i gynyddu cysondeb polisiau yn y dalgylch Bydd angen Pennaeth sydd yn medru arwain a rheoli amrediad oedran 3-19. Bydd y niferoedd o benaethiaid ar gyfer y federasiwn yn ddibynnol ar penderfyniad y corff llywodraethu Posiblirwydd o ostyngiad yn nifer y swyddi dysgu. Baith gwaith y llywodraethwyr yn fawr. Pellteroedd teithio rhwng y 3 safle gwledig yn rwystr i federoidio llwyddiannus. Her o arwain dros safleoedd gwahanol.	wledig. Ni fydd unrhyw gymuned yn colli presenoldeb safle darpariaeth addysg. Natur gymunedol unigryw cymunedau gwledig dalgylch y Berwyn yn cael eu gwarchod, ac er nad oes gan bob cymuned eu hysgol eu hunain, bydd yr hunaniaeth wledig yn cael ei chymnal. Cyfleoedd i ehangu profiadau cymdeithasol i blant Oherwydd profïl y Bala fel tref wledig gyda phoblogaeth fechan, ni ddisgwyllir effaith sylweddol ar y gymuned. Gyda thrafodaeth pellach, bydd cyfleoedd i ystyried cyd-leoli gwasanaethau cymunedol mewn ffordd sydd yn fwy cynaliadol ar gyfer y dyfodol. Bydd cyfleoedd pendant i gefnogi darpariaeth addysg gynaliadol yn y cymunedau gwledig a sicrhau gwell cydlynnydd a chydweithio drwy waith y Cyd-bwyllgor Byddai'r opsiwn yma yn mynd yn groes i draffodaethau lleol blaenorol. Posiblirwydd byddai llai o weithgareddau yn cael ei cynnal (e.e. sioeau Nadolig, ffeiriau haf). Byddai modd sicrhau mesurau lliniaru effeithiau negyddol hyn	Bydd y niferoedd o benaethiaid ar gyfer y federasiwn yn ddibynnol ar penderfyniad y corff llywodraethu Posiblirwydd o ostyngiad yn nifer y swyddi dysgu. Baith gwaith y llywodraethwyr yn fawr. Y pellteroedd teithio rhwng yr ysgol ardal aml-safle a'r campws gyddol oes yn medru effeithio ar lwyddiant federoidio. Her o arwain dros safleoedd gwahanol.
Cymuned	Ni fydd unrhyw gymuned yn colli presenoldeb safle darpariaeth addysg. Gyda thrafodaeth pellach, bydd cyfleoedd i ystyried cyd-leoli gwasanaethau cymunedol mewn ffordd sydd yn fwy cynaliadol ar gyfer y dyfodol. Presenoldeb safle ymhob cymuned, ond dim hunaniaeth gymunedol i'r safleoedd. Byddai cau'r holl ysgolion yn cael effaith ar y cymunedau hynny. Byddai angen cynllun lliniaru cynhwysfawr ar gyfer unrhyw effaith negyddol. Byddai'r opsiwn yma yn mynd yn groes i draffodaethau lleol blaenorol. Posiblirwydd byddai llai o weithgareddau yn cael ei cynnal (e.e. sioeau Nadolig, ffeiriau haf). Byddai modd sicrhau mesurau lliniaru effeithiau negyddol hyn	Ni fydd unrhyw gymuned yn colli presenoldeb ysgol. Natur gymunedol unigryw cymunedau gwledig dalgylch y Berwyn yn cael eu gwarchod Oherwydd profïl y Bala fel tref wledig gyda phoblogaeth fechan, ni ddisgwyllir effaith sylweddol ar y gymuned. Gyda thrafodaeth pellach, bydd cyfleoedd i ystyried cyd-leoli gwasanaethau cymunedol mewn ffordd sydd yn fwy cynaliadol ar gyfer y dyfodol. Byddai'r opsiwn yma yn mynd yn groes i draffodaethau lleol blaenorol.	Ni fydd unrhyw gymuned yn colli darpariaeth addysg. Natur gymunedol unigryw cymunedau gwledig dalgylch y Berwyn yn cael eu gwarchod, ac er nad oes gan bob cymuned eu hysgol eu hunain, bydd yr hunaniaeth wledig yn cael ei chymnal. Cyfleoedd i ehangu profiadau cymdeithasol i blant Oherwydd profïl y Bala fel tref wledig gyda phoblogaeth fechan, ni ddisgwyllir effaith sylweddol ar y gymuned. Gyda thrafodaeth pellach, bydd cyfleoedd i ystyried cyd-leoli gwasanaethau cymunedol mewn ffordd sydd yn fwy cynaliadol ar gyfer y dyfodol. Bydd cyfleoedd pendant i gefnogi darpariaeth addysg gynaliadol yn y cymunedau gwledig a sicrhau gwell cydlynnydd a chydweithio drwy waith y Cyd-bwyllgor Byddai'r opsiwn yma yn mynd yn groes i draffodaethau lleol blaenorol. Posiblirwydd byddai llai o weithgareddau yn cael ei cynnal (e.e. sioeau Nadolig, ffeiriau haf). Byddai modd sicrhau mesurau lliniaru effeithiau negyddol hyn	Bydd y niferoedd o benaethiaid ar gyfer y federasiwn yn ddibynnol ar penderfyniad y corff llywodraethu Posiblirwydd o ostyngiad yn nifer y swyddi dysgu. Baith gwaith y llywodraethwyr yn fawr. Y pellteroedd teithio rhwng yr ysgol ardal aml-safle a'r campws gyddol oes yn medru effeithio ar lwyddiant federoidio. Her o arwain dros safleoedd gwahanol.
Iaith	Cyfleoedd i gryfhau trwy sefydlu un polisi ar draws y dalgylch Bydd cyfleoedd pendant i gefnogi disgyblion sy'n ceisio magu hyder tra'n defnyddio'r ddwy iaith. Dylai hyn helpu ysgogi mwy o ddisgyblion i barhau gyda'u haddysg nail ai trwy gyfrwng y Gymraeg neu ddwyieithog. Bydd y nifer uwch o blant hefyd o fudd i disgyblion i ddefnyddio'u Cymraeg gyda chyfoedion yn ddyddiol. Er, bydd angen gofalu fod sefydlu'r drefn newydd yn parhau gyda'r ymarfer da a nodwyd eisoes gan Estyn.	Cyfleoedd i gryfhau trwy cael cysondeb yn polisiau ac rhannu arbenigedd Bydd cyfleoedd pendant i gefnogi disgyblion sy'n ceisio magu hyder tra'n defnyddio'r ddwy iaith. Dylai hyn helpu ysgogi mwy o ddisgyblion i barhau gyda'u haddysg nail ai trwy gyfrwng y Gymraeg neu ddwyieithog. Bydd y nifer uwch o blant hefyd o fudd i disgyblion i ddefnyddio'u Cymraeg gyda chyfoedion yn ddyddiol. Er, bydd angen gofalu fod sefydlu'r drefn newydd yn parhau gyda'r ymarfer da a nodwyd eisoes gan Estyn.	Cyfleoedd i gryfhau trwy cael cysondeb yn polisiau ac rhannu arbenigedd Bydd cyfleoedd pendant i gefnogi disgyblion sy'n ceisio magu hyder tra'n defnyddio'r ddwy iaith. Dylai hyn helpu ysgogi mwy o ddisgyblion i barhau gyda'u haddysg nail ai trwy gyfrwng y Gymraeg neu ddwyieithog. Bydd y nifer uwch o blant hefyd o fudd i ddefnyddio'u Cymraeg gyda chyfoedion yn ddyddiol. Er, bydd angen gofalu fod sefydlu'r drefn newydd yn parhau gyda'r ymarfer da a nodwyd eisoes gan Estyn.	Bydd y niferoedd o benaethiaid ar gyfer y federasiwn yn ddibynnol ar penderfyniad y corff llywodraethu Posiblirwydd o ostyngiad yn nifer y swyddi dysgu. Baith gwaith y llywodraethwyr yn fawr. Y pellteroedd teithio rhwng yr ysgol ardal aml-safle a'r campws gyddol oes yn medru effeithio ar lwyddiant federoidio. Her o arwain dros safleoedd gwahanol.
Adnoddau Ariannol	Gwneud gwarant y disgybl yn yr ardal yn fwy cyfartal - Darpariaeth fwy effeithlon o adnoddau. Llai o gost cynnal a chadw adeiladau. Lleihad posibl yn y niferoedd staffio ac felly arbedion refeniw. Gwell defnydd o adnoddau ariannol gan mai 1 ysgol sydd. Lleihad posibl yn niferoedd staffio yn golygu colli swyddi mewn ardal brin ei chyfleoedd cyflogaeth. Costau teithio ychwanegol rhwng y safleoedd. Cost cynnal a chadw 3 safle gwledig yn parhau.	Gwneud gwarant y disgybl yn yr ardal yn fwy cyfartal - Darpariaeth fwy effeithlon o adnoddau. Llai o gost cynnal a chadw adeiladau. Lleihad posibl yn y niferoedd staffio ac felly arbedion refeniw. Ffederoidio yn medru arwain at well defnydd o adnoddau ariannol. Lleihad posibl yn y niferoedd staffio yn golygu colli swyddi mewn ardal brin ei chyflogaeth. Costau teithio ychwanegol rhwng y safleoedd. Cost cynnal a chadw 3 safle gwledig yn parhau.	Gwneud gwarant y disgybl yn yr ardal yn fwy cyfartal - Darpariaeth fwy effeithlon o adnoddau. Llai o gost cynnal a chadw adeiladau. Lleihad posibl yn y niferoedd staffio ac felly arbedion refeniw. Cydweithio yn medru arwain at well defnydd o adnoddau ariannol Lleihad posibl yn niferoedd staffio yn golygu colli swyddi mewn ardal brin ei chyflogaeth. Costau teithio ychwanegol i Bennaeth a staff rhwng safleoedd Cost cynnal a chadw 3 safle gwledig yn parhau.	Bydd y niferoedd o benaethiaid ar gyfer y federasiwn yn ddibynnol ar penderfyniad y corff llywodraethu Posiblirwydd o ostyngiad yn nifer y swyddi dysgu. Baith gwaith y llywodraethwyr yn fawr. Y pellteroedd teithio rhwng yr ysgol ardal aml-safle a'r campws gyddol oes yn medru effeithio ar lwyddiant federoidio. Her o arwain dros safleoedd gwahanol.
Factorau Daearyddol	Pellteroedd teithio yn aros yr un fath. Pellter teithio ychwanegol i bennaeth a staff rhwng yr holl safleoedd.	Pellteroedd teithio yn parhau'r un fath i'r disgyblion. Pellter teithio ychwanegol i'r bennaeth a staff rhwng y safleoedd ysgol ardal aml-safle	Pellteroedd teithio y plant yn aros yr un fath. Pellter teithio ychwanegol i'r bennaeth a staff rhwng y safleoedd ysgol ardal aml-safle	Pellteroedd teithio yn parhau'r un fath i'r disgyblion. Pellter teithio ychwanegol i'r bennaeth a staff rhwng y safleoedd ysgol ardal aml-safle

Categori Ysgol	Byddai gweithredu'r model yn ddielu unai addysg Cymunedol neu Eglwys yng Nghymru yn yr dalgylch	Byddai gweithredu'r model yn ddielu unai addysg Cymunedol neu Eglwys yng Nghymru yn yr dalgylch	Byddai'r model yn galluogi parhad darpariaeth addysg gynradd gymunedol yn ogystal ag Yr Eglwys yng Nghymru, yn ddibynnol ar y categori a ddewisir ar gyfer yr ysgolion a sefydlwyd.	Byddai gweithredu'r model yn ddielu unai addysg Cymunedol neu Eglwys yng Nghymru yn yr dalgylch
Sylwadau ychwanegol	Y model yma yn cydbwysu dadleuon ariannol all-drethu a sicrhau natur wledig gymunedol yr ardal. Model radical ac yn her i bennaeth fod yn gyfrifol am y sector gynradd ac uwchradd dros 4 safle gwahanol	Diwygiadau i Reoliadau Ffederieiddio Llywodraeth Cymru wedi dod i rym ers gwanwyn 2014 sy'n rhoi y mecanwaith i Awdurdodau Lleol Ffederieiddio ysgolion	Y model yma yn dibynnu ar reoli ysgol ardal aml-safle yn effeithiol a hefyd cydweithio rhyngddo a'r campws gydol oes. Cydweithio yn ddibynnol ar nifer o ffactorau amwys a phersonoliaethau. Hawdd fyddai cau un neu fwy o'r safleoedd yn y dyfodol, heb orfod cau ysgol. Gall hyn olygu y byddai'r trigolion lleol yn amheus o'r model hwn.	Diwygiadau i Reoliadau Ffederieiddio Llywodraeth Cymru wedi dod i rym ers gwanwyn 2014 sy'n rhoi y mecanwaith i Awdurdodau Lleol Ffederieiddio ysgolion

Mr Arwyn Thomas
Pennaeth Addysg
Cyngor Gwynedd
Swyddfa'r Cyngor
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

13 Ionawr 2015

Annwyl Mr Thomas

Ynghlwm fe welwch ymateb Esgobaeth Llanelwy i'r cam cyn ymgynghori ar ddalgylch y Berwyn, Meirionnydd. Os oes gennych unrhyw gwestiwn neu ymholiad, peidiwch ag oedi cyn cysylltu â mi, gan y byddwn yn barod iawn i drafod unrhyw fater.

Yn gywir

R.S. Williams

Rosalind Williams
Cyfarwyddwr Addysg a Dysgu Gydol Oes

Cynnig ar gyfer ad-drefnu ysgolion yn Nalgylch y Berwyn

Ymateb cyn yr ymgynghoriad

Esgobaeth Llanelwy

- 1) Sefydlwyd Ysgol Beuno Sant ym 1872 fel Ysgol Eglwys i ddarparu addysg ar gyfer plant y Bala, Llanycil, Llanfor, Llangywer a Llandderfel yn yr hen Sir Feirionnydd. Yn y newidiadau dilynol i system addysg Cymru yn sgil Ddeddf Addysg 1944, daeth Ysgol Beuno Sant yn Ysgol Wirfoddol a Gynorthwyir, gan barhau i wasanaethu plant yn yr ardal. Yn sgil datblygiadau yn y system addysg, cafodd ysgol uwchradd ei hadeiladu i ddarparu addysg estynedig i blant yr ardal. Mae'r ymgynghoriad yn awr yn ceisio barn ar ddyfodol addysg yn ardal y Bala.
- 2) Blaenoriaeth holl randdeiliaid yr ymgynghoriad hwn yw sicrhau bod y ddarpariaeth addysgol yn y dyfodol yn ardal y Bala yn fodel o'r safon uchaf sy'n cynnig yr addysg orau yn yr amgylchedd gorau i blant. Drwy ymgynghori, deialog ac ystyriaeth y gellir cyrraedd y canlyniad gorau. Bu cyfarfodydd gyda rhanddeiliaid yn nalgylch yr ysgolion sy'n cael eu heffeithio gan yr ymgynghoriad hwn, ac mae nifer o ddewisiadau wedi cael eu trafod a'u gwerthuso, gan gynnwys modelau cydweithio, ysgolion sengl ac aml-safle a ffederaleiddio. Ond mae'r dystiolaeth yn dal i ffafrio sefydlu Campws Dysgu Gydol Oes yn y Bala.
- 3) Fel darparwr presennol yn y dref, mae'r Esgobaeth yn dymuno bod yn rhan o ddeialog ac ymgynghoriad i sicrhau bod y penderfyniad yn rhoi'r ddarpariaeth addysgol orau, gan gydnabod cyfluniad presennol y ddarpariaeth a sut i greu cynnig newydd sy'n cydnabod anghenion yr holl randdeiliaid.

Trefniadau ar hyn o bryd

- 4) Categori cyfreithiol Ysgol Beuno Sant yw ysgol Wirfoddol a Gynorthwyir. Mae'r cynigwyr yn awgrymu nifer o ddewisiadau sy'n cynnwys ystyried ysgol Gymuned, Ysgol Wirfoddol a Gynorthwyir ac Ysgol Wirfoddol a Reolir.
- 5) Pe baem yn cynnal y dewis a'r cynnig fel y mae, byddai unrhyw ddarpariaeth arall yn cynnwys Ysgol Wirfoddol a Gynorthwyir, ond mae nifer o ddewisiadau yn cael eu hystyried, ac rydym wedi ystyried y modelau sydd wedi eu rhestru yn adran 4. Fodd bynnag, rydym wedi cyfyngu ein sylwadau i'r rhai sy'n ymwneud yn uniongyrchol ag Ysgol Beuno Sant.
- 6) Mae'r dewis sy'n ymwneud â champws dysgu gydol oes a fydd yn gartref i nifer o ysgolion yn ymddangos fel pe bai'n cynnig y mwyaf o fudd wrth werthuso'r dewis hwnnw. Fodd bynnag, byddem yn cytuno na fyddai'r dewis o ymddiriedolaeth gydweithio leol yn cynnig gwelliannau sylweddol i gyfleusterau na'r ddarpariaeth. Mae'r dewisiadau sy'n cynnwys campws dysgu gydol oes ac sy'n ymgorffori Ysgol Beuno Sant yn cynnig nifer o ddewisiadau

yn ymwneud â chymeriad y ddarpariaeth. Mae dau fath o ysgol eglwys, sef Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr, sydd â mwyafrif y llywodraethwyr yn llywodraethwyr sefydledig, ac Ysgolion Gwirfoddol a Reolir, sydd â llai o lywodraethu uniongyrchol gan yr Eglwys yng Nghymru a rhagor o'r rheolaeth a'r rheoli yn nwylo'r Awdurdod Lleol.

7) Gwahaniaethau rhwng categorïau gwahanol o ysgolion Eglwys

	Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr	Ysgolion Gwirfoddol a Reolir
Adeiladau	Yn eiddo i'r ymddiriedolwyr, ond gall fod yn amodol ar ôl-feddiant rhoddwr gwreiddiol y tir. Y ddogfen ymddiriedolaeth yn pennu ar ba sail y rhedir yr ysgol. Cyfrifoldeb y llywodraethwyr yw adeiladau ac atgyweiriadau newydd (gyda chefnogaeth grant gan Lywodraeth Cymru hyd at 85% o wariant cymeradwy). Darperir meysydd chwarae gan yr Awdurdod Lleol.	Yn eiddo i'r ymddiriedolwyr, ond gall fod yn amodol ar ôl-feddiant rhoddwr gwreiddiol y tir. Yr holl gostau amnewid, atgyweirio a chostau adeiladu eraill yn gyfrifoldeb ar yr Awdurdod Lleol. Darperir meysydd chwarae gan yr Awdurdod Lleol.
Staff (a) Addysgu	Y llywodraethwyr yn cyflogi, yr Awdurdod Lleol yn talu. Gall llywodraethwyr ofyn am dystiolaeth o ymrwymiad Cristnogol fel rhan o'r broses ymgeisio am swyddi addysgu.	Y llywodraethwyr yn penodi, a'r Awdurdod Lleol yn cyflogi ac yn talu. Y llywodraethwyr yn rhwymedig i bolisiau penodi'r Awdurdod Lleol.
Staff (b) cymorth	Y llywodraethwyr yn cyflogi, yr Awdurdod Lleol yn talu.	Yr Awdurdod Lleol yn cyflogi ac yn talu.
Addoli	Neilltuol Gristnogol; yn adlewyrchu'r	Neilltuol Gristnogol; yn adlewyrchu'r

	traddodiad Anglicanaidd a gall gynnwys addoli yn eglwys y plwyf.	traddodiad Anglicanaidd a gall gynnwys addoli yn eglwys y plwyf.
Addysg Grefyddol	Yr Ysgol yn defnyddio maes llafur ("enwadol") yr Eglwys yng Nghymru sy'n adlewyrchu'r traddodiadau Anglicanaidd.	Rhaid i'r ysgol ddilyn maes llafur yr Awdurdod Lleol oni bai bod y rhieni'n gofyn am un enwadol.
Aelodaeth y Corff Llywodraethu	Mae gan lywodraethwyr (sefydledig) yr eglwys fwyafrif llwyr dros yr holl lywodraethwyr eraill. Mae'r offeiriad plwyf fel arfer yn aelod o'r corff llywodraethu yn rhinwedd ei swydd. Mae pob llywodraethwr yn cyfuno i ethol Cadeirydd. Mae'n rhaid i gyfran o'r llywodraethwyr sefydledig fod yn rhieni hefyd.	Llywodraethwyr (sefydledig) yr eglwys yn y lleiafrif. Mae'r offeiriad plwyf fel arfer yn aelod o'r corff llywodraethu yn rhinwedd ei swydd. Mae pob llywodraethwr yn cyfuno i ethol Cadeirydd.
Cyllid	85% o gyllid cyfalaf yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru. Mae'n rhaid i'r llywodraethwyr ddod o hyd i'r 15% arall.	Fformiwla rheoli ysgolion yn lleol yr Awdurdod Lleol.
Derbyn	Y llywodraethwyr yn penderfynu ar y polisi ac yn gwneud y penderfyniadau yn	Yr Awdurdod Lleol sy'n gyfrifol am y polisi derbyn, ond mae'n rhaid iddo ymgynghori

	unol â gofynion y Cod Derbyn. Mae'n rhaid iddyn nhw ymgynghori â'r Awdurdod Lleol a'r holl awdurdodau derbyn eraill yn yr ardal bob blwyddyn.	â'r corff llywodraethu bob blwyddyn.
Cyngor	Mae gan Gyfarwyddwr Gwasanaethau Plant yr Awdurdod Lleol hawliau penodol i fynychu cyfarfodydd y llywodraethwyr i roi cyngor. Mae gan Gyfarwyddwyr Addysg yr Esgobaeth hawliau cyfochrog.	Mae gan Gyfarwyddwr Gwasanaethau Plant yr Awdurdod Lleol hawliau penodol i fynychu cyfarfodydd y llywodraethwyr i roi cyngor. Mae gan Gyfarwyddwyr Addysg yr Esgobaeth hawliau cyfochrog.
Arolygiadau	Arolygwyr ESTYN yn craffu ar hunan-arfarnu'r ysgol. Arolygwyr GWELLA (Adran 50) yn arolygu natur unigryw'r Ysgol Eglwys, gan gynnwys arweinyddiaeth, Addysg Grefyddol, addoli, datblygiad ysbrydol a moesol ac ethos yr ysgol.	Arolygwyr ESTYN yn craffu ar hunan-arfarnu'r ysgol. Arolygwyr GWELLA (Adran 50) yn arolygu natur unigryw'r Ysgol Eglwys, gan gynnwys arweinyddiaeth, addoli, datblygiad ysbrydol a moesol (yn enwedig Addysg Grefyddol) ac ethos yr ysgol.

- 8) Nid yw'r Eglwys yng Nghymru, yn wahanol i nifer o grwpiau 'ffydd' eraill, yn ceisio addysgu o fewn daliadau ffydd benodol, ond ymgysylltu â phawb yn lle hynny. Wrth geisio gwasanaethu pawb a chynnig cwricwlwm eang a chytbwys, y mae hefyd wedi ei wreiddio mewn cred gadarn fod gan bob unigolyn anghenion ysbrydol y dylid eu datblygu, yn union fel sgiliau a doniau eraill. Felly, mae'r Eglwys yng Nghymru, yn unigryw efallai ymysg darparwyr addysg 'ffydd', yn cydbwysu'r cysyniadau o wasanaeth i bawb gyda chyfleoedd i feithrin ysbrydolrwydd y rhai sydd am ddatblygu'r maes hwn o'u bywydau.
- 9) Byddai Esgobaeth Llanelwy yn hoffi gweld model sy'n darparu amgylchedd dysgu lle caiff pob disgybl ei barchu a'i annog ym mhopeth y bydd yn ei wneud; a lle mae pob cyfraniad yn cael ei werthfawrogi.

- 10) Os mai Ysgol Wirfoddol a Gynorthwyr fyddai'r dewis a ffefrir, byddai'r Esgobaeth yn mynd ati i annog llywodraethwyr sefydledig i fod yn gynrychioliadol o'r cymunedau ffydd eraill yn yr ardal. Gellir gweld y maes llafur ar gyfer Addysg Grefyddol ar <http://wncre.bangor.ac.uk/syllabus.pdf> Byddai'r polisi derbyniadau yn caniatáu i blant o'r dalgylch cyfan fynd i'r ysgol, yn debyg iawn i fwriad gwreiddiol RJ Lloyd Price pan sefydlwyd Ysgol Beuno Sant. Nid oedd yr ysgol yn gyfyngedig, ond yn gynhwysol, a byddai hyn yn parhau.
- 11) Os mai Ysgol Wirfoddol a Reolir fyddai'r dewis a ffefrir, byddai'r ysgol newydd yn addysgu'r un maes llafur AG y cytunwyd arno â'r ysgolion cymuned, sy'n cynnwys credoau a safbwyntiau crefyddol eraill. Nid yw ysgol eglwys yn mesur ei meini prawf llwyddiant yn ôl nifer y disgyblion sy'n arddel Cristnogaeth, ond mae'n ceisio arfogi disgyblion gyda'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth iddyn nhw werthuso heriau moesol a moesegol bywyd yn feirniadol a dod o hyd i'w hymateb eu hunain, pa un ai a yw hynny ar lwybr Cristnogaeth ai peidio. Bwriad ysgol eglwys yw rhoi rhodd o addysg eang sy'n caniatáu i blant wneud penderfyniad gwybodus.
- 12) Mae ysgolion yr Eglwys yng Nghymru yn ceisio darparu'r safon uchaf posibl o addysg mewn cyd-destun nodweddiadol Gristnogol. Nid ydyn nhw'n ceisio troi disgyblion at y ffydd, ond yn hytrach wasanaethu, ac mae tystiolaeth yn dangos bod ethos Gristnogol a gweledigaeth addysgol gref yn helpu i godi safonau a chyflawniad, a galluogi pob plentyn i gyflawni ei botensial. Mae hyn yn cael ei fynegi yn Adolygiad Addysg yr Eglwys yng Nghymru <http://cinw.s3.amazonaws.com/wp-content/uploads/2013/07/edrev-cy.pdf> a dogfen Ffydd mewn Addysg Llywodraeth Cymru <http://learning.wales.gov.uk/docs/learningwales/publications/130425-faith-in-education-cy.pdf>
- 13) Mae gan unrhyw riant sy'n dewis anfon eu plentyn i ysgol eglwys yr hawl i ddewis peidio addoli ar y cyd na derbyn addysg grefyddol. Byddai gan y Pennaeth a'r staff fynediad at gymorth a gwasanaethau tîm Addysg yr Esgobaeth (yn ychwanegol at Gyngor Gwynedd), a all roi cyngor a chefnogaeth ar faterion cwricwlwm ac ethos, ac sy'n darparu hyfforddiant rheolaidd i staff. Yn ogystal, byddai ganddyn nhw fynediad at rwydwaith o ymgynghorwyr a chynghorwyr wedi eu comisiynu gan yr Esgobaeth, ac fe fyddai ganddyn nhw fynediad at hyfforddiant, adnoddau a gweithgareddau hefyd.
- 14) Mae gan ysgolion Eglwys 'Ymwelydd yr Esgob' penodol, a fyddai'n cefnogi a herio'r ysgol; yn cynnig cyngor a chefnogaeth ac yn ymgorffori'r gofal bugeiliol sydd gan Esgob Llanelwy dros yr ysgolion yn ei esgobaeth.

- 15) Mae Esgobaeth Llanelwy ac Esgobaeth Bangor wedi darparu ysgolion i blant Gwynedd ers cryn amser. Rydym eisiau i rieni allu dewis y cyfleusterau a'r adnoddau addysgol gorau i'w plant. Yn ddiweddar, mae Cyngor Gwynedd wedi cynnal adolygiad o ddalgylch y Gader. Pe bai'r adolygiad hwn yn arwain at gael gwared ar yr ysgol eglwys yn yr ardal honno, yna'r ddarpariaeth yn y Bala yw'r unig ddewis arall i rieni mewn ardal eang o Wunedd, fel y crybwyllir yn adran 5.2, a byddai hyn yn ystyriaeth hanfodol.
- 16) Ar ôl ystyried y dewisiadau yn ofalus, mae Esgobaeth Llanelwy yn cytuno mai dewis 3, sef sefydlu campws dysgu gydol oes 3-19 oed, sydd fwyaf priodol i'w ystyried a dod yn destun ymgynghori ymhellach. Fodd bynnag, am y rhesymau a roddwyd yn yr ymateb hwn, teimlir y dylai statws y campws fod yn wirfoddol a reolir neu'n wirfoddol a gynorthwyr. Byddai hyn yn rhoi ehangder o ddewis i rieni yn nalgylch y Bala a dalgylch y Gader, ac am y rhesymau a nodir uchod, byddai'n rhoi addysg eang o ansawdd uchel i ddisgyblion. Byddai Esgobaeth Llanelwy yn hoffi gweld model sy'n darparu amgylchedd dysgu lle caiff pob disgybl ei barchu a'i annog ym mhopeth y bydd yn ei wneud; a phob cyfraniad yn cael ei werthfawrogi. Byddem yn hoffi gweithio mewn partneriaeth â'r holl bartion i gyflawni hyn.

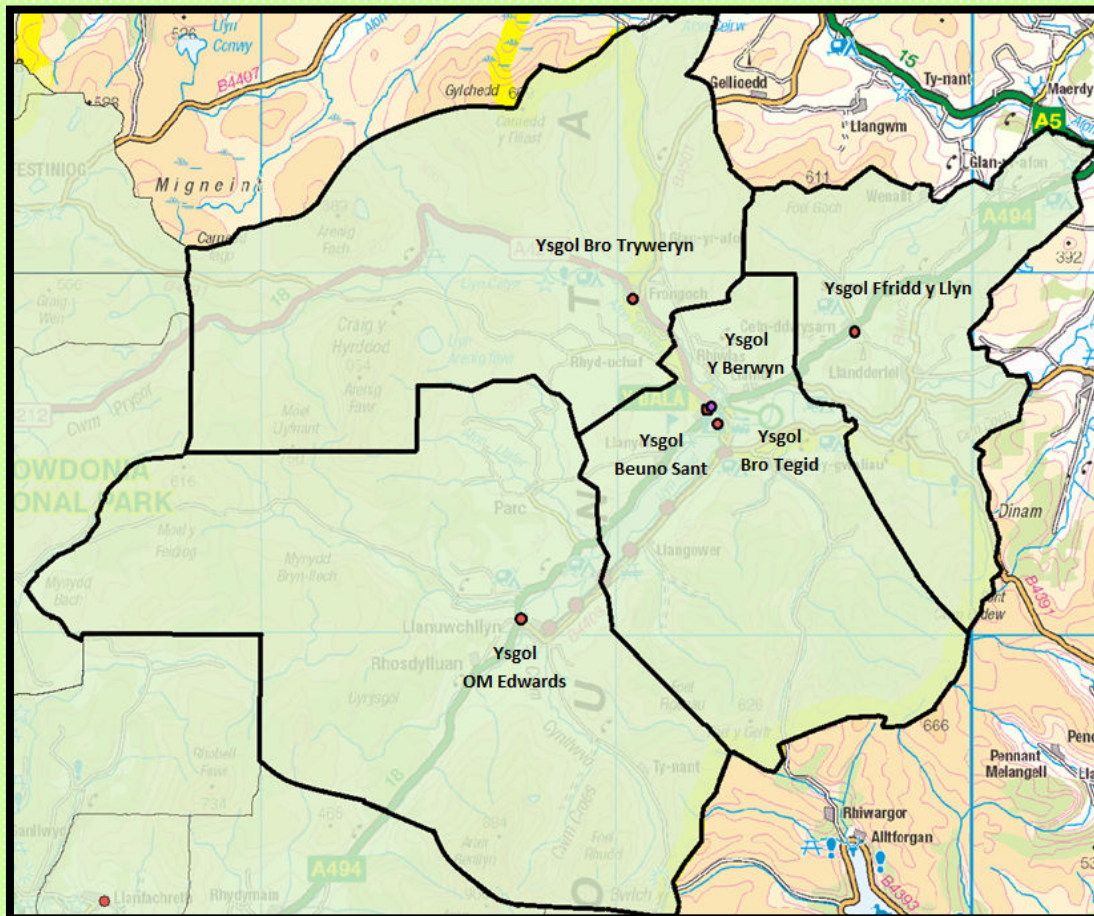
Rosalind Williams

Cyfarwyddwr Addysg a Dysgu Gydol Oes Esgobaeth Llanelwy

13 Ionawr 2015

Adroddiad Aseiad Ardrawiad Ieithyddol

Dalgylch Y Berwyn

CYNNWYS

- 1. CYFLWYNIAD**
  - 1.1 Sefyllfa Gwynedd**
  - 1.2 Polisi Iaith**
  - 1.3 Cefndir Addysgol**

- 2. PROFFIL IEITHYDDOL DALGYLCH Y BERWYN**
  - 2.1 Cefndir Proffil Iaith Gwynedd**
  - 2.2 Wardiau**
    - 2.2.1 Ward Bala**
    - 2.2.2 Ward Llandderfel**
    - 2.2.3 Ward Llanuwchllyn**
  - 2.3 Ysgolion**
    - 2.2.1 Ysgol Y Berwyn**
    - 2.3.1 Ysgol Bro Tegid**
    - 2.3.2 Ysgol Beuno Sant**
    - 2.3.3 Ysgol Ffridd y Llyn**
    - 2.3.4 Ysgol Bro Tryweryn**
    - 2.3.5 Ysgol OM Edwards**
  - 2.4 Lefelau Cyrhaeddiad**
  - 2.5 Holiadur Ieithyddol Dalgylch Y Berwyn**

- 3. EFFAITH AR YR IAITH GYMRAEG**
  - 3.1 Effaith wrth sefydlu Campws Gydol Oes (CGO) yn Y Bala**
  - 3.2 Rhestr Hir Modelau Posib**

- 4. CASGLIAD**

1. Cyflwyniad

Mae cefnogi a datblygu gallu plant Gwynedd i ddysgu a defnyddio eu sgiliau ieithyddol yn allweddol i strategaethau addysg y Sir. Mae'r Cyngor yn ad-drefnu ysgolion nalgylch Y Berwyn, ac mae'n ofynnol, yn unol a'r Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013), i cynnal asesiad ardrawiad ieithyddol. Mae'r ddogfen hon yn amlinellu'r sefyllfa ynglŷn â'r prif ystyriaethau iaith yn ymwneud ag effeithiau yr opsiynau dan sylw yn Y Bala.

1.1 Sefyllfa Gwynedd

Mae ffigyrau yng Nghyfrifiad 2011 yn nodi fod 65,900 (56%) o bobl dros dair oed yn gallu siarad, darllen, ac ysgrifennu yn y Gymraeg. Mae Cyfrifiad 2011 hefyd yn nodi bod 65.4% yn siarad Cymraeg sydd yn ostyngiad ers y cyfrifiad blaenorol, pan oedd y ffigur yn 69%.

Yng Ngwynedd, fel mewn nifer o Awdurdodau Lleol eraill yng Nghymru, mae cryn wahaniaeth yng nghanran y siaradwyr Cymraeg o fewn gwahanol wardiau. Yn y pegynau eithaf, megis Aberdyfi, Tywyn a ward Menai ym Mangor, mae rhwng 18%-38% o'r boblogaeth yn siarad Cymraeg, tra bo cymaint â 78% yn siarad Cymraeg yn yr ardaloedd mwyaf Cymraeg e.e. Llanrug.

1.2 Polisi iaith

Cynradd

Yr un yw nod y Polisi Iaith ar draws holl ysgolion cynradd y Sir, sef datblygu gallu pob disgybl i fod yn hyderus yn y ddwy iaith erbyn diwedd CA2. Y Gymraeg yw iaith swyddogol yr asesu yn yr ysgol ar ddiwedd CA1. Yn CA2, rydym yn parhau i ddatblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg gan roi sylw i ddatblygu eu sgiliau yn y ddwy iaith.

Uwchradd

Yn yr uwchradd, disgwylir i bob disgybl sydd wedi cyrraedd lefel angenrheidiol, sef 3+, ar ddiwedd CA2 ddilyn Cymraeg Iaith Gyntaf yn CA3 er mwyn sicrhau dilyniant a pharhad priodol. Y gobaith yw y gall y disgyblion hyn astudio'r Gymraeg a'r Saesneg fel pynciau hyd at ddiwedd blwyddyn 11. Mae ysgolion uwchradd yn adeiladu ar y sylfaen a osodwyd yn y cynradd trwy sicrhau bod pob disgybl yn parhau i ddatblygu sgiliau yn y Gymraeg a'r Saesneg. Nid yw'r sir yn diffinio ysgolion uwchradd yn ôl categorïau ieithyddol gan fod yr un disgwyliad mewn perthynas â'r Polisi Iaith, sef rhoi cyfle i holl ddisgyblion y sir fod yn hyderus ddwyieithog.

1.3 Cefndir Addysgol

Mabwysiadwyd strategaeth *"Addysg Gynradd o Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd"* gan y Cyngor yn Ebrill 2009 ac fe'i hadolygwyd yn Rhagfyr 2010. Datblygwyd a chefnogwyd uwch strategaeth *"Rhaglen Strategol – Tuag at 2025"* gan y Cyngor yn Hydref 2010. Darparwyd y ddogfen fel sylfaen strategol i osod cyfeiriad i ddatblygiadau ym maes addysg a hyfforddiant yng Ngwynedd am y 15 mlynedd nesaf. Cyflwynwyd y rhaglen yng nghydestun y polisiâu a chynlluniau sydd ar y gweill, yn lleol a chenedlaethol, i drawsnewid gwasanaethau a ddarperir ar gyfer plant, pobl ifanc a'u teuluoedd.

2. Proffil Ieithyddol Dalgylch Y Bala

2.1 Cefndir Proffil Iaith Gwynedd

Mae bron i dri chwarter o'r boblogaeth sirol wedi'i eni yng Nghymru (66.8%). Mae 65.4% o'r boblogaeth dros dair blwydd oed yn siaradwyr Cymraeg – yn sylweddol uwch na ffigur Cymru gyfan o 19%. Yn gyffredinol, mae nifer y siaradwyr Cymraeg a'r rhai a anwyd yng Nghymru yn cynyddu tuag at y gorllewin, ac wrth deithio yn fewndirol o'r ardaloedd arfordirol mwy poblog. Mae'r gallu i siarad Cymraeg ar ei uchaf yng Ngwynedd yn ward Llanrug (87.8% yn siarad Cymraeg), ac ar ei hisaf yn ardal Menai Bangor (18.6%).

2.2 Wardiau

2.2.1 Ward Bala

Yn ôl cyfrifiad 2011, roedd poblogaeth ward Bala yn 1,974. Mae cyfrifiad 2011 yn dangos fod ychydig dros 76.7% o boblogaeth ward Bala wedi'i eni yng Nghymru, gyda 78.5% yn siarad Cymraeg. Mae'r ffigurau hyn yn uwch na'r cyfartaledd sirol Gwynedd (65.4%), ac mae canran o'r siaradwyr Cymraeg yn sylweddol uwch na'r canran cenedlaethol.

	Bala		Gwynedd		Cymru	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
2011						
Poblogaeth 3+ mlwydd oed	1,889	95.7%	117,789	96.6%	2,955,841	96.5%
Gallu siarad Cymraeg	1,482	78.5%	77,000	65.4%	562,016	19.0%
Dim sgiliau Cymraeg	282	14.9%	31,177	26.5%	2,167,987	73.3%
Gallu deall Cymraeg lafar yn unig	104	5.5%	8,125	6.9%	157,792	5.3%
Gallu siarad ond ddim yn gallu darllen nac ysgrifennu Cymraeg	132	7.0%	6,838	5.8%	80,429	2.7%
Gallu siarad a darllen ond ddim yn gallu ysgrifennu Cymraeg	75	4.0%	3,947	3.4%	45,524	1.5%
Gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg	1,271	67.3%	65,921	56.0%	430,717	14.6%
Cyfuniad arall o sgiliau Cymraeg	25	1.3%	1,781	1.5%	73,392	2.5%

2.2.2 Ward Llandderfel

Yn ôl cyfrifiad 2011, roedd poblogaeth ward Llandderfel yn 1,511. Mae cyfrifiad 2011 yn dangos fod ychydig dros 68.8% o boblogaeth ward Llandderfel wedi'i eni yng Nghymru, gyda 70.8% yn siarad Cymraeg. Mae'r ffigurau hyn yn cydymffurfio gyda'r canran sirol Gwynedd (65.4%), ac mae canran o'r siaradwyr Cymraeg yn sylweddol uwch na'r canran cenedlaethol.

	Llandderfel		Gwynedd		Cymru	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
2011						
Poblogaeth 3+ mlwydd oed	1,459	96.6%	117,789	96.6%	2,955,841	96.5%
Gallu siarad Cymraeg	1,033	70.8%	77,000	65.4%	562,016	19.0%
Dim sgiliau Cymraeg	326	22.3%	31,177	26.5%	2,167,987	73.3%
Gallu deall Cymraeg lafar yn unig	82	5.6%	8,125	6.9%	157,792	5.3%
Gallu siarad ond ddim yn gallu darllen nac ysgrifennu Cymraeg	66	4.5%	6,838	5.8%	80,429	2.7%
Gallu siarad a darllen ond ddim yn gallu ysgrifennu Cymraeg	43	2.9%	3,947	3.4%	45,524	1.5%
Gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg	924	63.3%	65,921	56.0%	430,717	14.6%
Cyfuniad arall o sgiliau Cymraeg	18	1.2%	1,781	1.5%	73,392	2.5%

2.2.3 Ward Llanuwchllyn

Yn ôl cyfrifiad 2011, roedd poblogaeth ward Llanuwchllyn yn 877. Mae cyfrifiad 2011 yn dangos fod ychydig dros 74.7% o boblogaeth ward Llanuwchllyn wedi'i eni yng Nghymru, gyda 78.6% yn siarad Cymraeg. Mae'r ffigyrau hyn yn uwch na'r cyfartaledd sirol Gwynedd (65.4%), ac mae canran o'r siaradwyr Cymraeg yn sylweddol uwch na'r canran cenedlaethol.

	Llanuwchllyn		Gwynedd		Cymru	
	Nifer	Canran	Nifer	Canran	Nifer	Canran
2011						
Poblogaeth 3+ mlwydd oed	847	96.6%	117,789	96.6%	2,955,841	96.5%
Gallu siarad Cymraeg	666	78.6%	77,000	65.4%	562,016	19.0%
Dim sgiliau Cymraeg	134	15.8%	31,177	26.5%	2,167,987	73.3%
Gallu deall Cymraeg lafar yn unig	41	4.8%	8,125	6.9%	157,792	5.3%
Gallu siarad ond ddim yn gallu darllen nac ysgrifennu Cymraeg	51	6.0%	6,838	5.8%	80,429	2.7%
Gallu siarad a darllen ond ddim yn gallu ysgrifennu Cymraeg	27	3.2%	3,947	3.4%	45,524	1.5%
Gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg	585	69.1%	65,921	56.0%	430,717	14.6%
Cyfuniad arall o sgiliau Cymraeg	9	1.1%	1,781	1.5%	73,392	2.5%

2.2 Ysgolion

Yn dalgylch Y Berwyn mae un ysgol uwchradd (Ysgol Y Berwyn) a pump ysgol gynradd (Beuno Sant, Bro Tegid, Ffridd y Llyn, Bro Tryweryn ac OM Edwards).

Ysgolion	Categori leithyddol
Ysgol Y Berwyn	Cyfrwng Cymraeg [WM]
Ysgol Beuno Sant	Cyfrwng Cymraeg [WM]
Ysgol Bro Tegid	Cyfrwng Cymraeg [WM]
Ysgol Ffridd y Llyn	Cyfrwng Cymraeg [WM]
Ysgol Bro Tryweryn	Cyfrwng Cymraeg [WM]
Ysgol OM Edwards	Cyfrwng Cymraeg [WM]

2.3.1 Ysgol Y Berwyn

Mae Ysgol Y Berwyn yn ysgol gymunedol sydd wedi ei lleoli yng nghanol dref Bala ar gyfer dysgwyr 11-18 oed gyda 317 ar y gofrestr ym Medi 2014. Mae'r ysgol yn gwasanaethu ardal wledig eang. Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn bwydo o'r pum ysgol gynradd sydd oddi mewn ei ddalgylch. Yn ychwanegol, ceir sawl disgybl o'r siroedd cyfochrog, gyda 75 (24%) o ddisgyblion yn trosglwyddo o siroedd Dinbych a Chonwy. Mae rhan fwyaf o'r disgyblion yn siarad Cymraeg yn rhugl tra defnyddir tafodiaith leol a safon dda o Gymraeg ar lafar. Mae'r defnydd hyderus o Gymraeg graenus ar draws testunau gan y disgyblion mwyaf abl hefyd wedi'i nodi. Yn ôl Adroddiad Adolygiad Estyn (2013), gan gyfeirio at y sefyllfa ieithyddol yn yr ysgol, "Mae gan yr ysgol ethos cynhwysol a chynhaliol Cymreig ac mae gan bob plentyn fynediad cyfartal i'r cwricwlwm".

"Siarada'r rhan fwyaf o'r disgyblion yn rhugl yn y Gymraeg gan ddefnyddio iaith lafar gyfoethog a'r dafodiaith leol, yn ogystal â'r cywair Cymraeg ffurfiol. Mae'r disgyblion mwyaf abl yn mynegi eu hunain yn huawdl ynghylch ystod eang o destunau."

"Mae gan yr ysgol ethos cynhwysol a chynhaliol Cymreig ac mae gan bob plentyn fynediad cyfartal i'r cwricwlwm"

Ffynhonnell: Adroddiad Estyn 2013

2.3.2 Ysgol Bro Tegid

Mae Ysgol Bro Tegid yn ysgol gynradd 3-11 wedi ei leoli yn nhref y Bala, gyda 115 ar y gofrestr ym Medi 2014. Mae rhan fwyaf o blant yr ysgol yn byw yn y Bala ac mae'r nifer sy'n mynychu'r ysgol wedi cynyddu'n sylweddol yn y blynyddoedd diwethaf. Mae'r ddarpariaeth addysg ddwyieithog yn un o gryfderau yr ysgol, gyda disgyblion Cymraeg iaith gyntaf ynghyd â disgyblion o gartrefi di-gymraeg yn dilyn y Cwricwlwm Cymreig yn llwyddiannus. Nododd Adroddiad Adolygiad Estyn (2011) fod yr ysgol yn rhoi *“ystod dda o gyfleoedd i'r disgyblion ysgrifennu yn amrywiol ac ymestynnol, yn enwedig yn y Gymraeg.”*

“Mae datblygiad y Gymraeg a meithrin dwyieithrwydd yn gryfder yn yr ysgol hon gyda phob disgybl yn dilyn rhaglen astudio mamiaith. Mae'r disgyblion o gartrefi Di-gymraeg yn datblygu i fod yn rhugl o fewn byr amser ac mae'r cwricwlwm Cymreig yn greiddiol i waith ac ethos yr Ysgol.”

“Mae'r ddarpariaeth ar gyfer y cwricwlwm Cymreig yn gryfder yn yr ysgol hon ac wedi ei gynllunio'n arbennig ac yn naturiol yn yr holl feysydd cwricwlaidd. Rhoddir ystod dda o gyfleoedd i'r disgyblion ysgrifennu yn amrywiol ac ymestynnol, yn enwedig yn y Gymraeg.”

Ffynhonnell: Adroddiad Estyn 2011

2.3.3 Ysgol Beuno Sant

Mae Ysgol Beuno Sant yn ysgol Wirfoddol a Gynorthwyr gan yr Eglwys yng Nghymru sydd wedi'i lleoli yng nghanol tref y Bala. Mae safle'r Ysgol yn agos iawn i Ysgol Y Berwyn. Daw rhan fwyaf o'r disgyblion naill ai o'r dref neu o'r ardal gyfagos. Roedd 46 o blant ar gofrestr yr ysgol yn Medi 2014. Mae plant cyfnod allweddol 2 yn ysgrifennu mewn ffordd addas yn y Gymraeg a'r Saesneg ond nodwyd yn Adroddiad Adolygiad Estyn (2014) fod *“canran y disgyblion a gyrhaeddodd lefel 4 mewn ysgrifennu Cymraeg wedi bod yn sylweddol islaw cyfartaleddau Cymru am y pedair blynedd ddiwethaf”*.

“Yng nghyfnod allweddol 2, mae mwyafrif y disgyblion yn ysgrifennu'n briodol i wahanol ddibenion yn y Gymraeg a'r Saesneg, gan ddangos ymwybyddiaeth gadarn o'r gwahanol ffurfiau. Fodd bynnag, mae ychydig o ddisgyblion yn defnyddio cystrawen chwithig yn eu gwaith ysgrifenedig Cymraeg”.

Ffynhonnell: Adroddiad Estyn 2014

2.3.4 Ysgol Ffridd y Llyn

Ysgol gymunedol 3-11 sydd ar hyn o bryd yn darparu addysg ar gyfer 64 o blant. Lleolir Ysgol Ffridd y Llyn tua 4.5 milltir i'r gogledd-ddwyrain o'r Bala rhwng pentrefi Cefnddwysarn a Llandderfel. Sefydlwyd yr Ysgol yn 1977 fel ysgol ardal yn dilyn cau Ysgol Sarnau ac Ysgol Llandderfel. Mae'r Ysgol hefyd yn derbyn sawl plentyn o'r sir gyfagos (Sir Ddinbych). Mae safonau cymhwysedd dwyieithog y disgyblion trwy'r ysgol wedi cael eu dyfarnu'n rhagorol gan Adroddiad Adolygiad Estyn (2010). Yn ogystal, mae ethos Cymreig yr ysgol a'r pwyslais ar y diwylliant Cymraeg wedi'i ganmol: *“Ymfalchïa'r dysgwyr yn eu Cymreictod ac yn eu gallu i siarad Cymraeg”*.

“Mae safonau cymhwysedd dwyieithog y disgyblion, ynghyd â'u gwybodaeth am y Cwricwlwm Cymreig, yn rhagorol drwy'r ysgol”.

“Mae ethos Cymreig yr ysgol a'r pwyslais a roddir ar y diwylliant Cymraeg ac, yn enwedig ar etifeddiaeth ddiwylliannol eu hardal leol, yn rhan annatod o fywyd a gwaith yr ysgol. Dyma elfen ragorol o'r ddarpariaeth. Ymfalchïa'r dysgwyr yn eu Cymreictod ac yn eu gallu i siarad Cymraeg”.

Ffynhonnell: Adroddiad Estyn 2010

2.3.5 Ysgol Bro Tryweryn

Ysgol gymunedol 3-11 sydd yn darparu addysg ar gyfer 49 o blant yn bresennol. Mae ysgol Bro Tryweryn wedi ei leoli ym mhentref Frongoch, tua 4 milltir o'r Bala. Mae'r ysgol yn gwasanaethu pentrefi Frongoch, Tal y Bont a chymunedau gwledig Cwmtirmynach ac Arenig. Mae'r modd mae'r ysgol yn darparu'r Cwricwlwm Cymreig yn elfen gryf o waith yr ysgol. Nododd Adroddiad Adolygiad Estyn (2009) fod holl ddisgyblion yr ysgol yn elwa o'r cyfleoedd i *"ddatblygu eu medrau cyfathrebu Cymraeg yn gywir ac estynedig"*.

"Mae'r Cwricwlwm Cymreig yn nodwedd gref yn holl fywyd a gwaith yr ysgol. Mae ystod eang o gyfleoedd i godi ymwybyddiaeth disgyblion o'u hetifeddiaeth a'u diwylliant ar raddfa leol ac ehangach".

"Ar draws yr oedrannau, mae cyfleoedd niferus ym mywyd a gwaith yr ysgol, ac mewn ystod eang o bynciau ar gyfer datblygu eu medrau cyfathrebu Cymraeg yn gywir ac estynedig. Mae hyn yn nodwedd ragorol yn y ddarpariaeth".

Ffynhonnell: Adroddiad Estyn 2009

2.3.6 Ysgol OM Edwards

Ysgol gymunedol 3-11 sydd ar hyn o bryd yn darparu addysg ar gyfer 94 o blant (yn cynnwys 14 rhan amser). Mae Ysgol OM Edwards wedi ei leoli ym mhentref Llanuwchllyn, tua 6 milltir o'r Bala. Fel Ysgol Bro Tryweryn ac Ysgol Ffridd y Llyn, mae'n gwasanaethu ardal amaethyddol wledig, gydag o ddeutu 15 o ddisgyblion yn mynychu'r ysgol o hen ddalgylch Ysgol Parc. Derbyniwyd buddsoddiad o Filiwn i ymestyn ac ailwampio'r adeilad drwy'r Rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif. Gorffennwyd y gwaith yma ym mis Awst 2013. Mae holl ddisgyblion yr ysgol yn elwa o ddarpariaeth ragorol o'r iaith Gymraeg yn ôl Adroddiad Adolygiad Estyn (2012). Nododd yr Adroddiad fod y *"disgyblion oll yn ymfalchïo yn eu Cymreictod, eu hardal a'u hetifeddiaeth"*.

"Mae'r ddarpariaeth ar gyfer yr iaith Gymraeg a'r dimensiwn Cymreig yn rhagorol. Mae'r disgyblion oll yn ymfalchïo yn eu Cymreictod, eu hardal a'u hetifeddiaeth".

Ffynhonnell: Adroddiad Estyn 2012

Mae'r wybodaeth yn y tabl isod yn amlinellu'r sefyllfa ieithyddol yn ysgolion Uwchradd a Gynradd yn ardal y Bala. Mae'r tabl yn dangos y niferoedd o siaradwyr o gartrefi Cymraeg fel y nodwyd gan benaethiaid yr ysgolion yn Ionawr 2014 (PLASC 2014).

Dengys y tabl fod y niferoedd sy'n siarad Cymraeg yn rhugl gartref yn uchel yn rhan fwyaf o'r ysgolion yn yr ardal. Ysgol Beuno Sant yn unig sydd yn is na 50%. Mae'n bwysig nodi fod y niferoedd sy'n siarad Cymraeg yn rhugl yn yr ysgol, h.y. cyfanswm y nifer sy'n rhugl sy'n siarad Cymraeg adref ynghyd â'r rhai sydd ddim yn siarad Cymraeg adref, yn 70%.

Gwybodaeth Ieithyddol y Dalgylch

Ysgol	Siarad Cymraeg yn rhugl gartref	Ddim yn siarad Cymraeg gartref ond yn rhugl	Siarad Cymraeg gartref ond nid yn rhugl	Ddim yn siarad Cymraeg gartref ac nid yn rhugl	Ddim yn gallu siarad Cymraeg o gwbl	Cyfanswm
Ysgol Y Berwyn	246 (78%)	23 (7%)	10 (3%)	37 (12%)	1 (<1%)	317
Ysgol Bro Tegid	68 (64%)	3 (3%)	7 (7%)	21 (20%)	6 (6%)	106
Ysgol Beuno Sant	19 (36%)	18 (34%)	0 (0%)	12 (23%)	4 (7%)	53
Ysgol Ffridd y Llyn	48 (73%)	15 (23%)	0 (0%)	3 (4%)	0 (0%)	66
Ysgol Bro Tryweryn	42 (96%)	1 (2%)	1 (2%)	0 (0%)	0 (0%)	44
Ysgol OM Edwards	73 (82%)	2 (2%)	3 (4%)	6 (7%)	4 (5%)	89

Ffynhonnell: Data gan Benaethiaid yn PLASC Ionawr 2014

2.4 Lefelau Cyrhaeddiad

Ysgol	% y disgyblion sydd wedi cyrraedd y lefel ddisgwyliedig - Cymraeg (iaith gyntaf)		
	CA1 (cyflawni deiliant 5+)		
	2012	2013	2014
Ysgol Beuno Sant	90%	42.9%	81.8%
Ysgol Ffridd y Llyn	85.7%	75%	100%
Ysgol Bro Tegid	81.3%	100%	94.1%
Ysgol Bro Tryweryn	-	100%	100%
Ysgol OM Edwards	83.3%	100%	100%
	CA2		
	2012	2013	2014
	2012	2013	2014
Ysgol Beuno Sant	83.3%	62.5%	100%
Ysgol Ffridd y Llyn	88.9%	100%	92.3%
Ysgol Bro Tegid	91.7%	87.5%	100%
Ysgol Bro Tryweryn	-	-	100%
Ysgol OM Edwards	90%	-	100%

Ysgol	% y disgyblion sydd wedi cyrraedd y lefel ddisgwyliedig - Cymraeg (iaith gyntaf)		
Ysgol Y Berwyn	CA3 - Yn cynrychioli canran y disgyblion sy'n cyflawni lefel 5 o leiaf mewn Cymraeg (iaith gyntaf)		
	2012	2013	2014
	88.5%	92.5%	90.7%
	CA4 - Canran y disgyblion sy'n cyflawni TGAU Gradd A*-C o leiaf mewn Cymraeg (iaith gyntaf)		
	2012	2013	2014
	81.7%	87.5%	78%

2.5 Holiadur Ieithyddol Dalgylch Y Berwyn

	Beth yw gallu disgyblion yn y Gymraeg?					
	Bro Tryweryn	Ffridd y Llyn	OM Edwards	Bro Tegid	Beuno Sant	Y Berwyn
Siarad	Da lawn	Da	Da lawn	Da lawn	Da	Da lawn
Ysgrifennu	Da lawn	Da lawn	Da lawn	Da lawn	Da	Da lawn
Darllen	Da lawn	Da lawn	Da lawn	Da lawn	Da	Da lawn
Gwrando	Da lawn	Da	Da lawn	Da lawn	Da	Da lawn

	Llwyddiant gosod sylfaen gadarn yn y Gymraeg (CA1)?					
	Bro Tryweryn	Ffridd y Llyn	OM Edwards	Bro Tegid	Beuno Sant	Y Berwyn
	Da lawn	Da lawn	Da lawn	Da lawn	Da	-
	Cyrraedd lefel ddwyieithrwydd oed berthnasol yn eich barn chwi?					
	Bro Tryweryn	Ffridd y Llyn	OM Edwards	Bro Tegid	Beuno Sant	Y Berwyn
Allweddol 2	80%-100%	80%-100%	80%-100%	80%-100%	80%-100%	80%-100%
Allweddol 3						80%-100%
Allweddol 4						80%-100%
Allweddol 5						80%-100%

	Ydi statws iaith y Gymraeg yng nghymuned y ward yn?					
	Bro Tryweryn	Ffridd y Llyn	OM Edwards	Bro Tegid	Beuno Sant	Y Berwyn
Iach iawn	✓		✓			
Iach				✓		✓
Gweddol		✓			✓	
Graddol						
Colli ei thir						

		Iaith a ddefnyddir amlaf gan ddisgyblion?					
		Bro Tryweryn	Ffridd y Llyn	OM Edwards	Bro Tegid	Beuno Sant	Y Berwyn
Yn y Dosbarth	Cymraeg	✓		✓	✓		✓
	Saesneg						
	Cymraeg gan Amlaf		✓			✓	
	Saesneg gan amlaf						
Yn ystod amser chwarae	Cymraeg	✓		✓			
	Saesneg						
	Cymraeg gan Amlaf		✓		✓		✓
	Saesneg gan amlaf					✓	
Yn y ffreutur	Cymraeg	✓		✓	✓		
	Saesneg						
	Cymraeg gan Amlaf		✓				✓
	Saesneg gan amlaf					✓	
Clwb Brecwast	Cymraeg	✓		✓	✓		
	Saesneg						
	Cymraeg gan Amlaf		✓			✓	
	Saesneg gan amlaf						
Clybiau ar ôl Ysgol	Cymraeg	✓		✓	✓		
	Saesneg						
	Cymraeg gan Amlaf		✓			✓	✓
	Saesneg gan amlaf						

	Iaith staff ategol gyda'r plant?					
	Bro Tryweryn	Ffridd y Llyn	OM Edwards	Bro Tegid	Beuno Sant	Y Berwyn
Cymraeg	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Saesneg						
Cymraeg yn bennaf						
Gyfartal						
Saesneg yn bennaf						
Saesneg						

Digwyddiadau a gweithgareddau cymunedol yr ysgol?						
	Bro Tryweryn	Ffridd y Llyn	OM Edwards	Bro Tegid	Beuno Sant	Y Berwyn
Cymraeg	✓	✓	✓	✓		✓
Saesneg						
Cymraeg yn bennaf						
Gyfartal					✓	
Saesneg yn bennaf						
Saesneg						

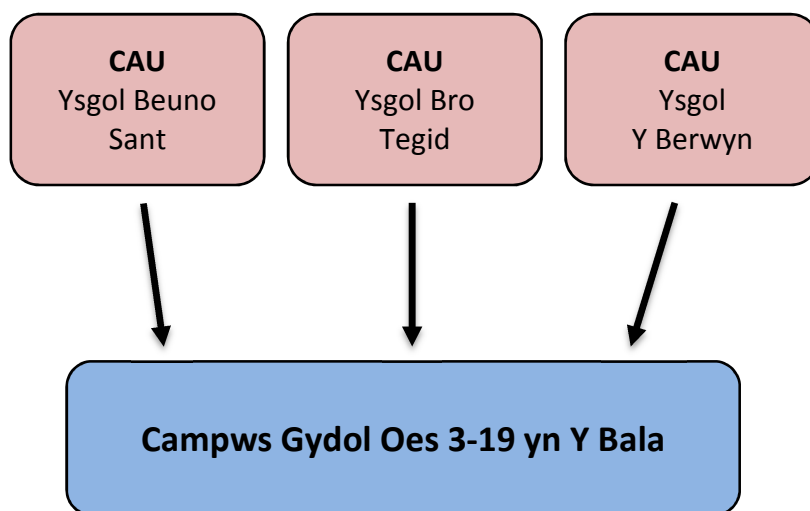
Digwyddiadau a gweithgareddau i aelodau'r gymuned ddysgu Cymraeg?					
Bro Tryweryn	Ffridd y Llyn	OM Edwards	Bro Tegid	Beuno Sant	Y Berwyn
Nac ydy	Nac ydy	✓	Nac ydy	✓	✓
Arall tu allan i'r ysgol ar gyfer plant lle ddefnyddir y Gymraeg?					
Bro Tryweryn	Ffridd y Llyn	OM Edwards	Bro Tegid	Beuno Sant	Y Berwyn
Clwb Rygbi. Clybiau chwaraeon	Dim	Capel, Urdd, Teithiau Clybiau Bala, Pêl Droed, Clwb Rygbi, Nofio, Athletau	Clwb Rygbi. Clybiau chwaraeon	Dim	Ymweliadau Addysgol

3. Effaith ar yr Iaith Gymraeg

3.1 Effaith wrth sefydlu Campws Gydol Oes (CGO) yn Y Bala

Yn ystod y broses o werthuso'r opsiynau ar gyfer y dalgylch, ystyriwyd nifer o fodolau cyn cytuno ar y rhestr hir. Roedd yn allweddol fod y modelau dan ystyriaeth o fudd i holl blant ysgolion y dalgylch, yn enwedig i gynnal safon addysg yr ardal. Daeth i'r amlwg yn fuan fod dyhead cryf i sefydlu Campws Gydol Oes, ac felly, mae rhan helaeth o'r modelau ar y rhestr hir yn cynnwys y cysyniad o sefydlu Campws

Yn unigryw ar gyfer modelau addysgol yng Nghymru, mae'r model 3-19 yn rheoli'r trawsnewid o'r sectorau cynradd ac uwchradd ar un safle. Mae'r model hefyd wedi ei adnabod fel un a fyddai'n creu sawl budd addysgol ar gyfer ysgolion dalgylch Y Berwyn, ac yn cyd-fynd ag amcanion strategaethau'r Cyngor. Er enghraifft, byddai'r model yn galluogi cysondeb mewn dulliau addysgu, asesu a'r cyfleoedd sydd ar gael i ddisgyblion, a chynllunio rhai agweddau cwricwlaidd e.e. rhifedd a llythrennedd o safbwynt ysgol gyfan. Yn ogystal, meddir safoni polisiau a gweithdrefnau gan gynyddu effeithlonrwydd. Disgwylir i gategori iaith yr ysgol newydd gael ei dynodi yn "Cyfrwng Cymraeg" (WM). Er mwyn sefydlu'r CGO yn y Bala, byddai angen cau ysgolion Beuno Sant, Bro Tegid, ac Y Berwyn, a byddai angen sefydlu ysgol newydd 3-19 ar safle presennol Ysgol Y Berwyn:

Mae manteision i'r model yn cynnwys hyblygrwydd i wneud y defnydd mwyaf effeithlon o'r gyllideb a'r adnoddau. Er enghraifft, gellir defnyddio arbenigeddau pwnc athrawon uwchradd i ddysgu pynciau arbenigol i ddisgyblion cynradd, ac ymgorffori dulliau dysgu llythrennedd a rhifedd cynradd yn yr uwchradd. Ceir hefyd cyfleoedd i greu perthynas gadarnhaol rhwng staff a dysgwyr, a sicrhau gwell cefnogaeth i addysg y plant. Mae'r potensial ar gael i wella dilyniant mewn addysg Cymraeg a dwyieithog, gan arfogi mwy o ddisgyblion i fod yr un mor hyderus yn y ddwy iaith. Bydd cyfleoedd yn ogystal i'r disgyblion ddefnyddio'r Gymraeg gyda mwy o'u cyfoedion yn ddyddiol.

Mae'r tabl ar y tudalen nesaf yn cynnwys asesiad o'r effaith o sefydlu CGO yn Y Bala ar yr iaith Gymraeg o'i gymharu â'r sefyllfa bresennol. Mae'r tabl hefyd yn dangos cyfleoedd ychwanegol i gryfhau'r iaith Cymraeg, a mesurau lliniaru ar gyfer unrhyw effaith negyddol a all godi o'r model.

Asesiad o'r effaith o sefydlu CGO yn Y Bala ar yr iaith Gymraeg i gymharu â'r sefyllfa bresennol

Positif	Niwtral	Negyddol
---------	---------	----------

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith	Oes unrhyw fesurau wedi'u hadnabod i liniaru unrhyw effaith negyddol neu i greu mwy o gyfleoedd positif	Effaith Weddillol (ar ôl lliniaru)
laith y campws	Mae ysgolion Beuno Sant, Bro Tegid ac ysgol Y Berwyn yn Gymraeg eu cyfrwng. Felly byddai'r cynnig o greu CGO ym Mala yn cael effaith positif ar iaith addysg y plant oherwydd fwy o integreiddio dros oedranau (3 i 19).	Positif Mwy o gyfle i ddefnyddio'r Gymraeg	Holiadur yn datgan mai Saesneg yw'r iaith a ddefnyddir gan amlaf yn Ysgol Beuno Sant yn ystod amser chwarae ond mae'r cyfle yma i integreiddio gyda mwy o blant Gymraeg eu hiaith gyntaf.	Positif
Mynediad at addysg Gymraeg ei chyfrwng	Mae'r ysgolion yn darparu addysg drwy gyfrwng y Gymraeg yn barod ac felly ni rhagwelir unrhyw fudd ychwanegol i hyn.	Niwtral Dim effaith ar sefyllfa'r iaith	Dim yn berthnasol	Dim yn berthnasol
Darpariaeth Anstatudol	Byddai gan ddisgyblion fynediad at ystod ehangach o gyfleusterau addas, cyflenwad uwch yn nhermau staffio, a byddant yn rhan o grwpiau cyfoedion mwy o'r un oedran.	Positif	Gallai'r Awdurdod Lleol a Chorff Llywodraethol y Campws newydd ystyried dulliau o sicrhau bod darpariaeth ar ôl ysgol mor hygyrch ag y bo modd i'r holl ddisgyblion.	Positif
Gweithgareddau cyn / ar ôl ysgol	Byddai gan ddisgyblion fynediad at ystod mwy o gyfleusterau addas tu allan y dosbarth, cyflenwad uwch yn nhermau staffio, a byddant yn rhan o grwpiau cyfoedion mwy. Mae ysgol mwy yn cynnig cyfle ar gyfer ystod ehangach o weithgareddau.	Positif Mwy o gyfle i ddefnyddio'r Gymraeg	Gallai'r Awdurdod Lleol a Chorff Llywodraethol y Campws newydd ystyried dulliau o sicrhau bod darpariaeth ar ôl ysgol mor hygyrch ag y bo modd i'r holl ddisgyblion.	Positif
Defnyddio'r Gymraeg yn y gymuned	Yn ôl cyfrifiad 2011, roedd poblogaeth ward Bala yn 1,974 gyda 78.5% yn siarad Gymraeg. Gallai gwell darpariaeth addysg a mynediad at fwy o weithgareddau gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg y tu allan i'r ysgol ac yn y gymuned.	Positif Mwy o gyfle i ddefnyddio'r Gymraeg	Gallai'r Awdurdod Lleol a Chorff Llywodraethol y Campws ystyried dulliau o hyrwyddo'r defnydd o Gymraeg yn gymdeithasol trwy gynnal gweithgareddau y tu allan i'r ysgol.	Positif

3.2 Rhestr Hir Modelau Posib

Ceir gwybodaeth am holl elfennau'r modelau sydd ar y rhestr hir is law:

Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Model 1.

- *Gwneud dim – parhau a'r strwythur ysgolion presennol.*

Byddai cadw'r drefn presennol yn golygu byddai plant o gartrefi di-Gymraeg yn colli'r manteision o gymysgu gyda mwy o blant Cymraeg iaith gyntaf. Byddai cadw'r drefn bresennol hefyd yn golygu diffyg rhannu adnoddau ac arbenigedd yn effeithiol.

Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Model 2.

- *Cau ysgolion Y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu Campws Gydol Oes (CGO) ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala*
- *Yna creu cydbwyllgor dalgylchol rhwng y CGO a'r tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn.*

Ni ragwelir unrhyw wahaniaeth ychwanegol i'r trefniant wrth sefydlu'r CGO sydd wedi ei drafod eisoes. Mae'n bosibl bydd rhai cyfleoedd hefyd yn codi i gefnogi a rhannu adnoddau gyda'r ysgolion unigol trwy'r cydbwyllgor.

Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Model 3.

- *Cau ysgolion Y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CGO ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala.*
- *Cynllunio i ffedereiddio'r tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn gan greu cydbwyllgor dalgylchol rhwng y ffederasiwn a'r CGO.*

Yn ychwanegol, i'r buddion a wneir trwy'r sefydlu'r CGO, mae'r opsiwn o sefydlu ffederasiwn yn creu mwy o gysondeb mewn polisiau ar draws y dalgylch. Bydd yn bosibl i gyd- gynllunio cwricwlwm a rhannu adnoddau ar draws yr ysgolion gwledig sydd yn rhan o'r ffederasiwn

Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Model 4.

- *Cau ysgolion Y Berwyn a Bro Tegid a chreu CGO ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala.*
- *Creu Ymddiriedolaeth Gydweithio yn y dref rhwng y CGO ac Ysgol Beuno Sant.*
- *Ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn yn parhau fel ag y maent.*

Er y byddai cyfleoedd ychwanegol i gryfhau'r trefniadau presennol, ni chynigir mwy o gyfleodd i blant Ysgol Beuno Sant i gymysgu gyda'u cyfoedion.

Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Model 5.

- *Cau ysgolion Y Berwyn, Bro Tegid, Beuno Sant Bro Tegid, OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn a chreu CGO ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala*

Byddai'r opsiwn yn galluogi cysondeb mewn polisiau a gyda'r cwricwlwm ar draws y dalgylch. Byddai adnodd canolog ar gyfer yr holl ddalgylch yn rhoi cyfleoedd i atgyfnerthu'r iaith Gymraeg. Er, rhaid sicrhau na fydd sefydlu'r drefn newydd yn amharu ar yr ymarferiad da sydd eisoes wedi ei hadnabod gan Estyn.

Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Model 6.

- *Cau ysgolion Y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CGO ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala*

- *Cynllunio i ffedereiddio'r tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn gyda'r CGO.*

Yn ychwanegol i'r buddion a wneir trwy'r sefydlu'r CGO, mae'r opsiwn o sefydlu ffederasiwn yn creu fwy o gysondeb mewn polisiau ar draws y dalgylch. Bydd yn bosibl i gynllunio cwricwlwm ar y cyd ac i rannu adnoddau ar draws y ffederasiwn.

Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Model 7.

- *Cau ysgolion Y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CGO ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala*
- *Cau ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn a sefydlu Ysgol Ardal Aml-safle ar safleoedd presennol y dair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn*
- *Cydweithio rhwng yr Ysgol Ardal Aml-safle 'r CGO.*

Yn ychwanegol, i'r buddion a wneir trwy'r sefydlu'r CGO, mae'r opsiwn o sefydlu ysgol aml-safle wledig yn creu mwy o gysondeb mewn polisiau ar draws y dalgylch. Bydd yn bosibl i gyd-gynllunio cwricwlwm a rhannu adnoddau rhwng y Campws ar ysgol aml-safle. Er, rhaid sicrhau na fydd sefydlu'r drefn newydd yn amharu ar yr ymarferiad da sydd eisoes wedi ei hadnabod gan Estyn.

Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Model 8.

- *Cau ysgolion Y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CGO ar safle presennol Ysgol Y Berwyn yn y Bala*
- *Cau ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn a sefydlu Ysgol Ardal Aml-safle ar safleoedd presennol y dair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn*
- *Cynllunio i ffedereiddio'r CGO a'r Ysgol Ardal Aml-safle wledig.*

Yn ychwanegol i'r buddion a wneir trwy'r sefydlu'r CGO, mae'r opsiwn o sefydlu ysgol aml-safle wledig a ffedereiddio'r ysgol gyda'r campws yn creu mwy o gysondeb mewn polisiau ar draws y dalgylch. Bydd yn bosibl i gyd-gynllunio cwricwlwm a rhannu adnoddau ar draws y ffederasiwn. Er, rhaid sicrhau na fydd sefydlu'r drefn newydd yn amharu ar yr ymarferiad da sydd eisoes wedi ei hadnabod gan Estyn.

4. Casgliad

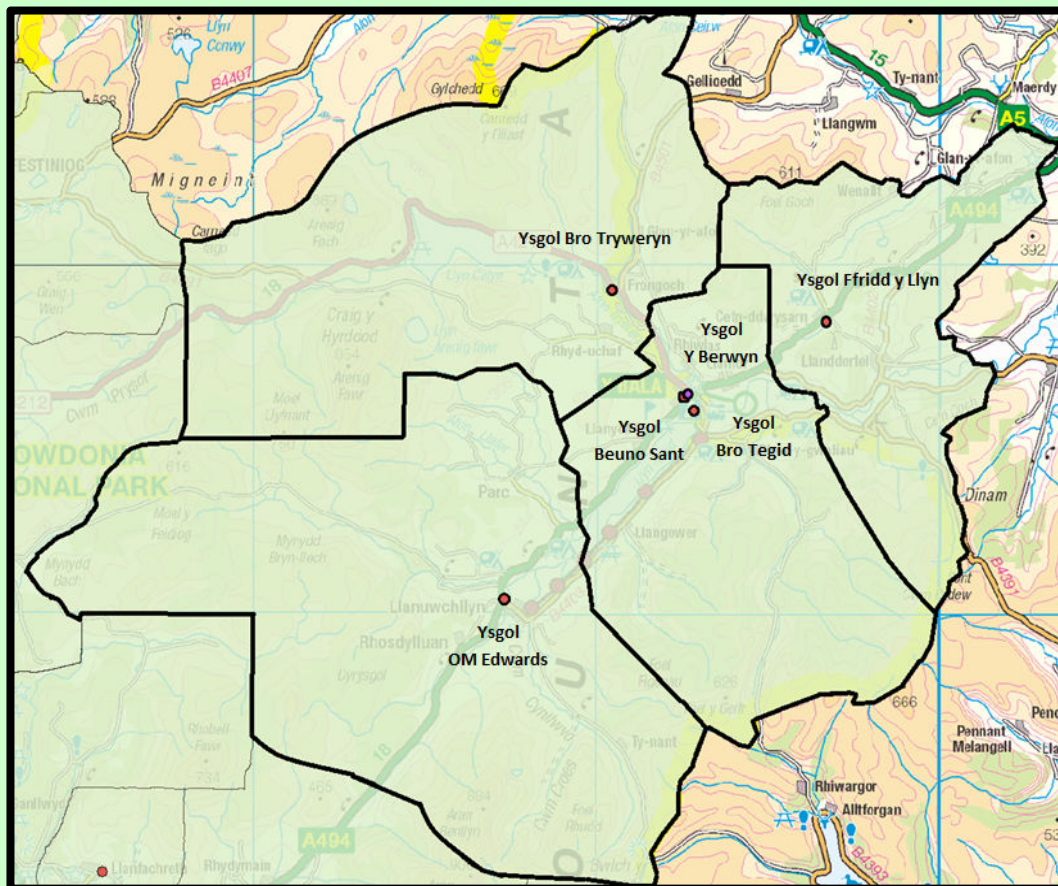
Ein disgwyliadau yw bod holl ddisgyblion y Sir yn meddu ar ddwyieithrwydd cytbwys a gallu perthnasol er mwyn iddynt fod yn aelodau cyflawn o'r gymdeithas ddwyieithog maent yn rhan ohoni. Bydd angen i'r cynigion ar gyfer newid trefniadau leol gymryd ystyriaeth lawn o'r holl effeithiau ieithyddol. Bydd cynnal a gwella'r defnydd o'r Gymraeg fel iaith addysgol a chymdeithasol ymhlith plant yn ystyriaeth allweddol wrth lunio cynigion o fewn yr ardal.

Yn gryno, nodwyd yn yr asesiad na fyddai creu Campws Gydol Oes ar dir Ysgol Y Berwyn yn cael effaith negyddol ar ddefnydd yr iaith Gymraeg. Wrth edrych ar ystadegau'r iaith a ddefnyddir amlaf gan ddisgyblion a'r defnydd o'r Gymraeg mewn gweithgareddau tu allan i'r dosbarth, bydd sefydlu'r campws newydd yn creu mwy o gyfleoedd i atgyfnerthu'r defnydd o'r iaith Gymraeg, trwy ymestyn y cyfle iddynt gymysgu â mwy o blant trwy'r Gymraeg. Yn ychwanegol i'r cyfleoedd sy'n codi trwy sefydlu Campws ar gyfer y dref, mae rhai o'r modelau yn cynnig cyfleoedd i rannu a gwella'r defnydd o adnoddau.

Er mwyn sicrhau delwedd Gymreig ar gyfer y drefn addysgol newydd, nodir fod y sefyllfa yn ysgolion Bro Tegid ac Y Berwyn yn gryf - gyda 64% yn Bro Tegid a 78% yn Y Berwyn yn gallu Cymraeg yn rhugl ac yn ei siarad gartref (7% o ddisgyblion Berwyn hefyd yn rhugl ond ddim yn siarad Cymraeg adref). O'i gymharu, mae ymhell yn llai na hanner y disgyblion (36%) yn Ysgol Beuno Sant ar hyn o bryd yn gallu siarad Cymraeg yn rhugl ac yn ei siarad gartref. Felly, gwelir cyfleoedd i gryfhau'r iaith Gymraeg trwy sefydlu CGO yn Y Bala, gan sicrhau fod cyfle i'r holl ddisgyblion fynychu ysgol sydd yn addysgiadol ac yn gymdeithasol Gymreig.

Adroddiad Asesiad Cydraddoldeb

Modelau Posib Dalgylch Y Berwyn

Atgynhyrchir y map hwn o Ddeunydd yr Ordnance Survey gyda chaniatâd yr Ordnance Survey ar ran Rheolwr Llyfrfa Ei Mawrhydi.
© Hawlfraint y Goron. Mae atgynhyrchu heb ganiatâd yn torri hawlfraint y Goron a gall llyso arwain at erlyriad neu actus sifil. Cyngor Gwynedd - 100023387 -2008
This map is reproduced from Ordnance Survey material with the permission of Ordnance Survey on behalf of the Controller of Her Majesty's Stationery Office
© Crown Copyright. Unauthorised reproduction infringes Crown copyright and may lead to prosecution or civil proceedings. Cyngor Gwynedd - 100023387 -2008

CYFLWYNIAD

Mae Cyngor Gwynedd yn ad-drefnu ysgolion yn nalgylch Y Berwyn, ac yn rhan o'r broses mae'n ofynnol yn unol â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion (006/2013) i gynnal asesiad cydraddoldeb.

Cystal yw nodi fod asesiadau eraill sydd wedi eu cwblhau sydd hefyd yn rhoi gwybodaeth am faterion sy'n cyd-fynd â'r asesiad cydraddoldeb yma. Mae asesiad angen am wahanol fathau o ysgolion wedi ei gwblhau gan roi ystyriaeth drylwyr i'r ffaith fod ysgolion cynradd cymunedol ac ysgol gynradd gwirfoddol dan gymorth (Eglwys yng Nghymru) yn y dalgylch. Mae asesiad effaith ieithyddol a chymunedol hefyd wedi ei gwblhau. Mae'r adroddiadau terfynol yr asesiadau yma ar gael ar wefan y Cyngor www.gwynedd.go.uk/trefniadaethysgolion

Mae'r asesiad cydraddoldeb yn cael ei wneud fesul model penodol, mae 8 model posib ar hyn o bryd, dyma fanylion y modelau:

Model 1	Gwneud dim.
Model 2	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu Campws Gydol Oes (CGO) ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala • Yna creu cydbwyllgor dalgylchol rhwng y CGO a'r tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn.
Model 3	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CGO ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala. • Cynllunio i ffedereiddio'r tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn gan greu cydbwyllgor dalgylchol rhwng y ffederasiwn a'r CGO.
Model 4	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn a Bro Tegid a chreu CGO ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala. • Sefydlu Ymddiriedolaeth Gydweithio Leol rhwng Ysgol Beuno Sant a'r CGO • Ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn yn parhau fel ag y maent.
Model 5	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid, Beuno Sant Bro Tegid, OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn a chreu CGO dalgylchol ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala
Model 6	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CGO ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala • Cynllunio i ffedereiddio'r tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn gyda'r CGO.
Model 7	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CGO ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala • Cau ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn a sefydlu Ysgol Ardal Aml-safle ar safleoedd presennol y dair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn • Cydweithio rhwng yr Ysgol Ardal Aml-safle 'r CGO.
Model 8	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CGO ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala • Cau ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn a sefydlu Ysgol Ardal Aml-safle ar safleoedd presennol y dair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn • Cynllunio i ffedereiddio'r CGO a'r Ysgol Ardal Aml-safle wledig.

Deddf Cydraddoldeb 2010

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 ("y Ddeddf") yn cyfuno'r deddfau gwrthwahananiaethol blaenorol ac yn creu un Deddf i'w disodli. Mae'n symleiddio ac yn cryfhau'r gyfraith, yn cael gwared ag anghysondebau ac yn ei

gwneud yn haws i bobl ddeall y gyfraith a chydymffurfio â hi. Daeth y rhan fwyaf o'r Ddeddf i rym ar 1 Hydref 2010.

Mae'r Ddeddf yn cynnwys dyletswydd newydd ynghylch cydraddoldeb ar gyfer y sector cyhoeddus (y 'ddyletswydd gyffredinol') sy'n disodli'r dyletswyddau ar wahân ynghylch cydraddoldeb mewn perthynas â hil, anabledd a rhywedd. Daeth y ddyletswydd hon i rym ar 5 Ebrill 2011.

Beth yw'r dyletswydd gyffredinol?

Nod y ddyletswydd gyffredinol yw sicrhau bod awdurdodau cyhoeddus a'r sawl sy'n cyflawni swyddogaeth cyhoeddus yn ystyried sut y gallant gyfrannu'n gadarnhaol at gymdeithas decach drwy wella cydraddoldeb a chysylltiadau da yn eu gweithgareddau o ddydd i ddydd. Mae'r ddyletswydd yn sicrhau bod ystyriaethau ynghylch cydraddoldeb yn cael eu hymgorffori yn y modd y caiff polisïau eu cynllunio a'r modd y caiff gwasanaethau eu darparu, ac mae'n sicrhau bod polisïau a gwasanaethau'n cael eu hadolygu'n barhaus. Bydd hynny'n sicrhau gwell canlyniadau i bawb h.y. cael gwared â chamwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth; hyrwyddo cyfleoedd cyfartal; meithrin perthnasau da.

Mae'r dyletswyddau yn rhwymedigaethau cyfreithiol. Gallai awdurdodau sy'n methu â bodloni'r dyletswyddau wynebu her gyfreithiol.

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gwarchod pobl ar sail cyfres o nodweddion gwarchodedig: Hil, Rhyw, Anabledd, Cyfeiriadedd Rhywiol, Ail-bennu Rhyw, Crefydd a Chred ac Oedran. Pan yn berthnasol, mae hefyd yn gwarchod ar sail Priodas a Phartneriaeth sifil a beichiogrwydd a mamolaeth. Nodir yn ogystal bod y Ddeddf yn gwarchod ar sail 'cysylltiad' a'r nodweddion gwarchodedig, ac felly byddai'n gwarchod rhieni neu ofalwyr plant anabl ar sail cysylltiad â'r plentyn. Mae'r Ddeddf yn mynnu bod y ddyletswydd i roi 'sylw dyledus' yn amlwg yn ystod y broses o wneud penderfyniadau. Mae hefyd yn bwysig nodi bod yr awdurdodau cyhoeddus sy'n rhwym wrth y dyletswyddau ynghylch cydraddoldeb hefyd yn debygol o fod yn rhwym wrth y rhwymedigaethau sy'n berthnasol i'r Ddeddf Hawliau Dynol. Felly, byddai'n ddoeth ystyried yr effaith bosibl y gallai penderfyniadau ei chael ar hawliau dynol hefyd, yn rhan o'r un broses.

ASESIAD MODELAU

1) AWDURON YR ASESIAD

Adran Addysg Cyngor Gwynedd

2) PARTNERIAID

Nodwch unrhyw rai eraill sydd angen eu cynnwys fel rhan o'r broses asesu: Gall hyn gynnwys staff rheng flaen, sefydliadau partner, arbenigwyr maes ayyb.

Penaethiaid, staff, llywodraethwyr, rhieni/gwarchodwyr a disgyblion ysgolion dalgylch Y Berwyn
Aelodau Panel Adolygu Dalgylch Y Berwyn
Aelodau'r Gymuned
Aelodau Lleol Dalgylch Y Berwyn
Pennaeth Addysg Cyngor Gwynedd
Aelod Cabinet Addysg Cyngor Gwynedd
Cyfarwyddwr Strategol Cyngor Gwynedd

3) DYDDIAD DECHRAU'R ASESIAD

Medi 2014

4) DYDDIAD GORFFEN YR ASESIAD

Hydref 2014

5) PERTHASEDD

5a) Perthnasedd i'r Dyletswyddau Cyffredinol

- **Hyrwyddo cydraddoldeb yn bositif**
Y bwriad yw parhau i ddefnyddio gweithdrefnau a pholisïau ysgolion i hyrwyddo cydraddoldeb yn bositif.
- **Cael gwared â chamwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth**
Y bwriad yw parhau i ddefnyddio gweithdrefnau a pholisïau ysgolion i gael gwared â chamwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth.
- **Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal**
Y bwriad yw parhau i ddefnyddio polisïau cydraddoldeb ysgolion er mwyn ymateb i anghenion yr unigolyn.
- **Meithrin perthnasau da**
Y bwriad yw parhau i ddefnyddio gweithdrefnau a pholisïau ysgolion i feithrin perthnasau da.

5b) Perthnasedd i wahanol elfennau cydraddoldeb

- **Rhyw**
Mae'r tabl isod yn dangos y canran o fechgyn a genethod yn yr ysgolion presennol

Ysgol	Bechgyn	Merched
Y Berwyn	51%	49%
Beuno Sant	45%	55%
Bro Tegid	55%	45%
Bro Tryweryn	41%	59%
Ffridd y Llyn	55%	45%
OM Edwards	57%	43%

- Anabledd**

Gwybodaeth ddim yn hysbys, ond bydd angen cadw llygad ar y nifer o ddisgyblion anabl sy'n mynychu'r ysgolion. Yn ddibynnol ar yr anabledd bydd yn rhaid i'r ysgolion addasu eu cynlluniau ar gyfer rhoi mynediad i ddisgyblion gydag anableddau penodol. Yn sgil hyn bydd yn rhaid i'r Awdurdod hefyd sicrhau bod adrannau perthnasol yn ymwybodol o newidiadau a sicrhau'r mewnbwn angenrheidiol.

- Iaith**

Mae mwyafrif helaeth disgyblion yr ysgolion, yn siarad unai Cymraeg a/neu Saesneg fel iaith Gyntaf.

- Cyfeiriad Rhywiol**

Ddim yn berthnasol.

- Crefydd neu gred**

Nid oes gwybodaeth gyfredol neu benodol am grefydd neu gred y disgyblion.

Mae Ysgol Beuno Sant yn ysgol Wirfoddol a Gynorthwyr (VA) gyda chymeriad crefyddol (Eglwys yng Nghymru). Mae Ysgol Y Berwyn, Ysgol Bro Tegid, Ysgol Bro Tryweryn, Ysgol OM Edwards, ac Ysgol Ffridd Y Llyn yn ysgolion categori 'Cymunedol' heb gymeriad crefyddol.

Mae'r tabl isod yn dangos categorïau ysgolion sydd yn nalgylch Y Gader, a'r nifer o ddisgyblion yn y categorïau:

CATEGORI	CYNRADD		UWCHRADD	
	Nifer o Ysgolion	Nifer Disgyblion	Nifer o Ysgolion	Nifer Disgyblion
Cymunedol	4	302	1	319
Ysgol Wirfoddol dan Gymorth (VA)	1	53	0	0
Cyfanswm	5	355	1	319

- Oedran**

Cefnogi cyfleoedd i ddisgyblion cynradd yn y grŵp oedran 3 i 11, ac uwchradd yn y grŵp oedran 11 i 19.

6) NOD AC AMCANION Y POLISI / GWASANAETH / SWYDDOGAETH

Sicrhau cydraddoldeb.

7) CYFRANOGIAD AC YMGYNGHORIAD

Pa gyfranogiad ac ymgynghoriad a gynhaliwyd ar y polisi / gwasanaeth / swyddogaeth a beth oedd y canlyniad?

Bydd ymgynghoriad statudol ar yr opsiwn ffafredig yn cael ei gynnal i dderbyn sylwadau'r ymgynghorai.

Fel rhan o'r ymgynghoriad statudol bydd gweithgaredd penodol i dderbyn sylwadau disgyblion yr ysgolion yn cael ei gynnal, fel bod sicrhad o dderbyn barn y disgyblion.

8) TYSTIOLAETH SYDD AR GAEL

Data PLASC Ionawr 2014.

Bylchau mewn tystiolaeth – dim.

9) BETH YW'R EFFAITH WIRIONEDDOL NEU DEBYGOL AD-DREFNU ADDYSG YN NALGYLCH Y BERWYN

9a) O safbwynt y grwpiau cydraddoldeb

- Hil**

Dan ofynion Polisi'r Cyngor, bydd gofyn i ysgolion newydd ddarparu Polisi Gwrth-Fwlio, ac felly bydd disgwyl i ysgolion warchod yn erbyn bwlio ar sail hil o fewn yr ysgol.

Mae gan ysgolion Gwynedd Gòd Ymarfer Trafnidiaeth a Polisi Gwrth Fwlio sydd wedi ei ddarparu gan Gyngor Gwynedd.

- Rhyw**

Model 1

Dim effaith gan bod yr ysgolion yn parhau yn eu strwythur presennol.

Model 2

Ni fydd effaith ar y cohort uwchradd gan na fydd newid yn nharddiad y disgyblion.

Bydd effaith ar y cohort cynradd gan ystyried bod disgyblion ysgolion Beuno Sant a Bro Tegid yn cael eu cyfuno ar yr un safle.

Dyma fyddai canran y bechgyn a'r merched gyda'r model yma:

Ysgol	Bechgyn	Merched
CGO – Disgyblion Uwchradd	51%	49%
CGO – Disgyblion Cynradd	52%	48%
Bro Tryweryn	41%	59%
Ffridd y Llyn	55%	45%
OM Edwards	57%	43%

Model 3

Ni fydd effaith ar y cohort uwchradd gan na fydd newid yn nharddiad y disgyblion.

Bydd effaith ar y cohort cynradd gan ystyried bod disgyblion ysgolion Beuno Sant a Bro Tegid yn cael eu cyfuno ar yr un safle.

Ni fydd ffedereiddio'r ysgolion gwledig yn cael unrhyw effaith ar gydraddoldeb gan y bydd yr ysgolion gwledig yn parhau fel ysgolion unigol.

Dyma fyddai canran y bechgyn a'r merched gyda'r model yma:

Ysgol	Bechgyn	Merched
CGO – Disgyblion Uwchradd	51%	49%
CGO – Disgyblion Cynradd	52%	48%
Bro Tryweryn	41%	59%
Ffridd y Llyn	55%	45%
OM Edwards	57%	43%

Model 4

Ni fydd effaith ar y cohort uwchradd gan na fydd newid yn nharddiad y disgyblion.

Ni fydd effaith ar y cohort cynradd gan na fydd disgyblion ychwanegol yn ymuno a disgyblion Bro Tegid ar safle presennol Y Berwyn.

Model 5

Ni fydd effaith ar y cohort uwchradd gan na fydd newid yn nharddiad y disgyblion.

Bydd effaith ar y cohort cynradd gan ystyried bod holl disgyblion cynradd y dalgylch yn cael eu cyfuno ar yr un safle.

Dyma byddai canran y bechgyn a'r merched gyda'r model yma:

Ysgol	Bechgyn	Merched
CGO – Disgyblion Uwchradd	51%	49%
CGO – Disgyblion Cynradd	52%	48%

Model 6

Ni fydd effaith ar y cohort uwchradd gan na fydd newid yn nharddiad y disgyblion.

Bydd effaith ar y cohort cynradd gan ystyried bod disgyblion ysgolion Beuno Sant a Bro Tegid yn cael eu cyfuno ar yr un safle.

Ni fydd ffedereiddio'r ysgolion gwledig yn cael unrhyw effaith ar gydraddoldeb gan y bydd yr ysgolion gwledig yn parhau fel ysgolion unigol.

Dyma fyddai canran y bechgyn a'r merched gyda'r model yma:

Ysgol	Bechgyn	Merched
CGO – Disgyblion Uwchradd	51%	49%
CGO – Disgyblion Cynradd	52%	48%
Bro Tryweryn	41%	59%
Ffridd y Llyn	55%	45%
OM Edwards	57%	43%

Model 7

Ni fydd effaith ar y cohort uwchradd gan na fydd newid yn nharddiad y disgyblion.

Bydd effaith ar y cohort cynradd gan ystyried bod disgyblion ysgolion Beuno Sant a Bro Tegid yn cael eu cyfuno ar yr un safle. Er bod yr ysgolion gwledig yn cau, gan ystyried bod y safleoedd yn parhau fel rhan o'r Ysgol Ardal Aml-safle ni fydd effaith ar niferoedd bechgyn a merched ar y safleoedd.

Dyma byddai canran y bechgyn a'r merched gyda'r model yma:

Ysgol / Safle	Bechgyn	Merched
CGO – Disgyblion Uwchradd	51%	49%
CGO – Disgyblion Cynradd	52%	48%
Safle Frongoch (Bro Tryweryn presennol)	41%	59%
Safle Cefnddwysarn (Ffridd y Llyn presennol)	55%	45%
Safle Llanuwchllyn (OM Edwards presennol)	57%	43%

Model 8

Ni fydd effaith ar y cohort uwchradd gan na fydd newid yn nharddiad y disgyblion.

Bydd effaith ar y cohort cynradd gan ystyried bod disgyblion ysgolion Beuno Sant a Bro Tegid yn cael eu cyfuno ar yr un safle. Er bod yr ysgolion gwledig yn cau, gan ystyried bod y safleoedd yn parhau fel rhan o'r Ysgol Ardal Aml-safle ni fydd effaith ar niferoedd bechgyn a merched ar y safleoedd.

Dyma byddai canran y bechgyn a'r merched gyda'r model yma:

Ysgol / Safle	Bechgyn	Merched
CGO – Disgyblion Uwchradd	51%	49%
CGO – Disgyblion Cynradd	52%	48%
Safle Frongoch (Bro Tryweryn presennol)	41%	59%
Safle Cefnddwysarn (Ffridd y Llyn presennol)	55%	45%
Safle Llanuwchllyn (OM Edwards presennol)	57%	43%

- **Anabledd**

Byddai cyfle fel rhan o fuddsoddiad cyfalaf sicrhau fod y campws yn ateb gofynion a safonau mynediad i'r anabl (y DDA)

Dan ofynion Polisi'r Cyngor, mae gofyn i ysgolion ddarparu Polisi Gwrth-Fwlio, ac felly bydd disgwyl i'r ysgol warchod yn erbyn bwlio ar sail anabledd, ac yn wir, ar unrhyw sail arall.

Bydd angen i staff yr ysgolion ddarparu'r un lefel o ofal a bod yn ymwybodol o holl anghenion y plant.

Mae gan ysgolion Gwynedd Gŵd Ymarfer Trafnidiaeth a Polisi Gwrth Fwlio sydd wedi ei ddarparu gan Gyngor Gwynedd.

- **Iaith**

Mae Cynllun Addysg Gymraeg y Cyngor yn gosod yr un gofynion ar bob ysgol, ac felly o ran gweithredu'r polisi, ni fydd yna unrhyw newid.

- **Cyfeiriadedd rhywiol**

Ddim yn berthnasol.

- **Crefydd neu gred**

Mae angen rhoi ystyriaeth lawn wrth ddewis categori yn gysylltiedig a'r holl fodelau. Mae angen bod yn ymwybodol bod oblygiadau o ran parhad dewis darpariaeth addysgol wrth gau Ysgol Beuno Sant. Ar hyn o bryd mae ddewis darpariaeth addysg gynradd, cymunedol neu Wirfoddol dan Dan Gymorth (Eglwys yng Nghymru)

Model 1

Dim effaith gan fod yr ysgolion yn parhau yn eu strwythur presennol.

Model 2

Wrth ddynodi statws y CGO gyda categori:

- Cymunedol - bydd hyn yn dileu darpariaeth gynradd Eglwysig yn y dalgyllch
- Eglwysig – bydd hyn yn creu addysg uwchradd Eglwysig ehangach yn y dalgyllch
  - bydd dewis addysg gynradd gymunedol yn parhau yn yr ysgolion gwledig.

Felly yn ddibynnol ar y categori dewisir i fynd gyda'r model yma, bydd dewis presennol y ddarpariaeth addysg yn newid. Rhaid bod yn ymwybodol o hyn wrth ystyried modelau.

Model 3

Wrth ddynodi statws y CGO gyda categori:

- Cymunedol - bydd hyn yn dileu darpariaeth gynradd Eglwysig yn y dalgyllch
- Eglwysig – bydd hyn yn creu addysg uwchradd Eglwysig ehangach yn y dalgyllch
  - bydd dewis addysg gynradd gymunedol yn parhau yn yr ysgolion gwledig.

Felly yn ddibynnol ar y categori dewisir i fynd gyda'r model yma, bydd dewis presennol y darpariaeth addysg yn newid. Rhaid bod yn ymwybodol o hyn wrth ystyried modelau.

Model 4

Dim effaith gan fod dewis darpariaeth addysg gynradd gymunedol ac Eglwysig yn parhau.

Model 5

Wrth ddynodi statws y CGO gyda categori:

- Cymunedol - bydd hyn yn dileu darpariaeth gynradd Eglwysig yn y dalgyllch
- Eglwysig - bydd hyn yn dileu darpariaeth gynradd ac uwchradd cymunedol yn y dalgyllch a chreu addysg uwchradd Eglwysig ehangach yn y dalgyllch

Felly yn ddibynnol ar y categori dewisir i fynd gyda'r model yma, bydd dewis presennol y ddarpariaeth addysg yn newid. Rhaid bod yn ymwybodol o hyn wrth ystyried modelau.

Model 6

Wrth ddynodi statws y CGO gyda categori:

- Cymunedol - bydd hyn yn dileu darpariaeth gynradd Eglwysig yn y dalgyllch
- Eglwysig – bydd hyn yn creu addysg uwchradd Eglwysig ehangach yn y dalgyllch
  - bydd yn dileu darpariaeth cynradd ac uwchradd cymunedol gan nad yw'n bosib

ffedereiddio ysgolion o wahanol gategoriâu yn unol â rheoliadau ffedereiddio 2014.

Felly yn ddibynnol ar y categori dewisir i fynd gyda'r model yma, bydd dewis presennol y darpariaeth addysg yn newid. Rhaid bod yn ymwybodol o hyn wrth ystyried modelau.

Model 7

Wrth ddynodi statws y CGO gyda categori:

- Cymunedol - bydd hyn yn dileu darpariaeth gynradd Eglwysig yn y dalgyllch
- Eglwysig – bydd hyn yn creu addysg uwchradd Eglwysig ehangach yn y dalgyllch
  - bydd dewis addysg gynradd gymunedol yn parhau yn ddibynnol ar statws cyfreithiol yr ysgol aml-safle.

Felly yn ddibynnol ar y categori dewisir i fynd gyda'r model yma, bydd dewis presennol y ddarpariaeth addysg yn newid. Rhaid bod yn ymwybodol o hyn wrth ystyried modelau.

Model 8

Wrth ddynodi statws y CGO gyda categori:

- Cymunedol – bydd hyn yn dileu darpariaeth cynradd Eglwysig yn y dalgylch
- Eglwysig – bydd hyn yn creu addysg uwchradd Eglwysig ehangach yn y dalgylch
  - bydd yn dileu darpariaeth cynradd ac uwchradd cymunedol gan nad yw'n bosib ffedereiddio ysgolion o wahanol categorïau yn unol â rheoliadau ffedereiddio 2014.

Felly yn ddibynnol ar y categori dewisir i fynd gyda'r model yma, bydd dewis presennol y ddarpariaeth addysg yn newid. Rhaid bod yn ymwybodol o hyn wrth ystyried modelau.

- **Oed**
Ddim yn berthnasol.

9b) O safbwynt y Dyletswyddau Cyffredinol

- **Hyrwyddo cydraddoldeb yn bositif**

Bydd pawb yn cael ei drin yn unol a'u anghenion dan weithdrefnau sydd yn bodoli mewn ysgolion eisoes. Ysgol newydd i barhau i ddilyn polisiau a gweithdrefnau cydraddoldeb statudol sydd eisoes mewn bodolaeth.

- **Cael gwared â chamwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth**

Anelir at roi cyfle i ddisgyblion i fynegi barn ac mewn dull sydd yn addas ac yn briodol o ystyried unrhyw ffactorau sy'n effeithio arnynt. Parhau i ddefnyddio Cyngor Ysgol, gwersi ABCh, polisiau gwrth-fwlio a gweithdrefnau arall i sicrhau bod yr ysgol yn cael gwared â chamwahaniaethu anghyfreithlon ac aflonyddu.

- **Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal**

Anelir at roi cyfle i ddisgyblion i fynegi barn ac mewn dull sydd yn addas ac yn briodol o ystyried unrhyw ffactorau sy'n effeithio arnynt. Parhau i ddefnyddio Cyngor Ysgol, gwersi ABCh, polisiau gwrth-fwlio a gweithdrefnau arall i sicrhau bod yr ysgol yn hyrwyddo cyfleoedd cyfartal.

- **Meithrin perthnasau da**

Sicrhau defnydd yr ysgol o gymorth penodol sydd ar gael e.e. i hyrwyddo ymddygiad da yn yr ysgol.

Anelir at roi cyfle i ddisgyblion i fynegi barn ac mewn dull sydd yn addas ac yn briodol o ystyried unrhyw ffactorau sy'n effeithio arnynt. Parhau i ddefnyddio Cyngor Ysgol, gwersi ABCh, polisiau gwrth-fwlio a gweithdrefnau arall i sicrhau bod yr ysgol yn meithrin perthnasau da.

Gall colli adnodd lleol gael effaith negyddol ar gydsyniant cymunedol, a bydd angen lliniaru hyn drwy feithrin cysylltiadau cadarn rhwng yr ysgol a'r cymunedau lleol.

10) MYND I'R AFAEL A'R EFFAITH

Ni ddisgwylir y bydd unrhyw un o'r modelau yn cael effaith o unrhyw sylwedd ar yr elfennau cydraddoldeb a nodir yn 5b uchod.

11) TREFNIADAU MONITRO AC ADOLYGU

Mae'r ysgolion yn gyfrifol am weithredu polisi cydraddoldeb (drwy eu cyrff llywodraethu) a bydd yr awdurdod drwy ei gweithdrefnau cefnogi a monitro arferol yn sicrhau cydymffurfiaeth. Yn ogystal o fewn cylch arolygu ysgolion bydd Estyn yn arolygu'r agwedd yma.

Aseiad o'r Angen am Wahanol
Fathau o Ysgolion yn Nalgylch y
Berwyn

Gorffennaf 2014

Dr. G.R. Humphreys

Cynnwys

Adran 1. Cefndir	1
Adran 2. Data	1
Cwestiwn 1: Lleoliad y Cartref	1
Cwestiwn 2: Ysgolion y Plant	2
Cwestiwn 3: Dewis Ysgol	3
Cwestiwn 4a: Pwysigrwydd Ffactorau sy'n Dylanwadu ar Ddewis Ysgol	5
Cwestiwn 4b: Trefnu Eitemau 4a yn ôl eu Pwysigrwydd	14
Cwestiwn 5: Sylwadau Ychwanegol	22
Adran 3. Trafodaeth	23
Ansawdd yr Addysg	24
Rôl Crefydd wrth Ddewis Ysgol	25
Sylwadau i Gloi	28
Atodiad A: Mwy o Dablau Data	30
Atodiad B: Yr Holiadur	38

Adran 1. Cefndir

Mae Cyngor Gwynedd wedi cynnal arolwg gyda rhieni sydd â phlant sy'n mynychu ysgolion yn nalgylch Ysgol Y Berwyn, gan gynnwys Ysgol y Berwyn ei hun, i asesu'r angen am wahanol fathau o ysgolion yn nalgylch Ysgol y Berwyn. Mae pum ysgol gynradd yn y dalgylch, gan gynnwys Ysgol Beuno Sant, sy'n ysgol gynradd a redir gan Gyngor Gwynedd mewn partneriaeth â'r Eglwys yng Nghymru ac Ysgol y Berwyn, ysgol uwchradd sy'n darparu addysg ôl-16.

Anfonwyd yr holiadur i'r ysgolion yn mis Ebrill, 2014, ac fe'u dychwelwyd i Ysgol y Berwyn cyn eu hanfon at Dr. G.R Humphreys i gael eu dadansoddi. Lluniwyd yr holiadur gan Gyngor Gwynedd a'r Eglwys yng Nghymru. Y bwriad yw canfod barn rhieni ynghylch pwysigrwydd amrywiaeth o ffactorau sy'n ymwneud ag addysg eu plant, gan gynnwys elfennau crefyddol ac ysbrydol, gan annog rhieni i gyfathrebu eu safbwynt a'u barn ar y mater.

Adran 2. Data

Dychwelwyd cyfanswm o 160 holiadur, oddeutu 23.7% o'r hyn a ddosbarthwyd. Nododd un rhiant nad oedd yn teimlo ei fod yn medru barnu beth yw pwysigrwydd crefydd i bobl eraill, ac o'r herwydd, penderfynodd beidio â llenwi'r holiadur. Ni ddefnyddiwyd yr ymateb hwn wrth ddadansoddi Cwestiwn 3 nac wrth ddadansoddi cwestiynau dilynol (ond mae wedi'i gynnwys yn y cwestiynau demograffig).

Cwestiwn 1: Lleoliad y Cartref

Yn y cwestiwn cyntaf, gofynnwyd i'r ymatebwyr nodi lleoliad eu cartref. Dywedodd y gyfran fwyaf (36.2%) eu bod yn byw yn y Bala, gyda Llanuwchllyn yn ail (17.5%) a Frongoch yn drydydd (5.6%). Gyda'i gilydd, mae pob un o'r lleoliadau eraill a nodwyd yn cyfrif am lai na 5% o'r sampl.

Cwestiwn 2: Ysgolion y Plant

Roedd chwech ateb posib i'r eitem hon (Ysgol Beuno Sant, Ysgol Bro Tegid, Ysgol Bro Tryweryn, Ysgol Ffridd y Llyn, Ysgol O.M. Edwards ac Ysgol y Berwyn). Gweler nifer yr ymatebwyr fesul ysgol yn Nhabl 1. Daeth y gyfran fwyaf o ymatebion o Ysgol Bro Tegid, 23.8% o'r sampl. Dychwelodd rhieni oedd â phlentyn/plant oedd ond yn mynychu Ysgol y Berwyn 9.7% o'r ymatebion. Roedd gan 18.8% o'r rhieni blant oedd yn mynychu ysgol gynradd leol ac Ysgol y Berwyn. Yr ysgolion oedd yn cynrychioli cyfran leiaf y sampl oedd Ysgol Beuno Sant ac Ysgol Ffridd y Llyn, y naill a'r llall yn dychwelyd 10% o'r sampl. Nid oedd un rhiant wedi nodi pa ysgol yr oedd ei blentyn yn mynychu.

Tabl 1. Nifer yr ymatebion fesul ysgol.

	Nifer yr Ymatebwyr	%
Ysgol Beuno Sant	16	10.0%
Ysgol Bro Tegid	38	23.8%
Ysgol Bro Tryweryn	25	15.6%
Ysgol Ffridd y Llyn	16	10.0%
Ysgol OM Edwards	33	20.6%
Ysgol y Berwyn (yn unig)	31	19.4%
Ysgol y Berwyn (gyda phlentyn arall mewn ysgol gynradd)	30	18.8%

Atebwyd y cwestiwn hwn gan 159 o'r ymatebwyr. Noder nad yw'r canrannau yn gwneud cyfanswm o 100% gan fod y sawl sydd â phlant sy'n mynychu ysgol gynradd ac Ysgol y Berwyn wedi'u cynnwys fan hyn i sicrhau darlun cyflawn.

Gan ystyried y meintiau cymharol, Ysgol Bro Tryweryn oedd yr ysgol â'r gyfran fwyaf o ymatebwyr, gyda 25 ymateb i'w 43 disgybl (58.1%). Gellir gweld nifer yr ymatebion o gymharu â nifer y disgyblion ym mhob ysgol yn Nhabl 2. Dylid nodi nad oedd yr arolwg yn gofyn faint o blant sydd gan bob ymatebwr ym mhob ysgol, ac o ystyried y posibilrwydd y gall rhiant fod â mwy nag un plentyn mewn ysgol benodol, gellid tybio fod maint cymharol yr ymatebion i bob ysgol yn uwch na'r hyn a geir yma. Dylid nodi hefyd fod nifer yr ymatebwyr a nododd fod ganddynt blant yn Ysgol y Berwyn, boed hon yr unig ysgol, neu fod ganddynt blant mewn ysgolion cynradd hefyd, yn eithaf isel, gyda dim ond 61 o ymatebwyr o ysgol o 319 o ddisgyblion (19.1%) yn 2013 (yn seiliedig ar ddata gan Gyngor Gwynedd).

Tabl 2. Nifer yr ymatebion o gymharu â maint yr ysgol.

	Nifer yr Ymatebw yr	Nifer y disgyblion yn 2013/14	% yr Ymatebion
Ysgol Beuno Sant	16	53	30.2%
Ysgol Bro Tegid	38	103	36.9%
Ysgol Bro Tryweryn	25	43	58.1%
Ysgol Ffridd y Llyn	16	66	24.2%
Ysgol OM Edwards	33	90	36.7%
Ysgol y Berwyn (yn unig)	31	319	9.7%
Ysgol y Berwyn (gyda phlentyn arall mewn ysgol gynradd)	30	319	9.4%
Ysgol y Berwyn (yn unig <i>neu</i> gyda phlentyn arall mewn ysgol gynradd)	61	319	19.1%
Ymatebion (ac eithrio'r ddwy res olaf)	159	674	23.6%

Atebwyd y cwestiwn hwn gan 159 o'r ymatebwyr. Noder nad yw'r rhieni a nododd fod ganddynt blant sy'n mynychu ysgol gynradd ac Ysgol y Berwyn yn cyfrannu at gyfanswm nifer yr ymatebion. Maent wedi'u cynnwys yn y tabl i gyflwyno'r darlun yn llawn.

Cwestiwn 3: Dewis Ysgol

Gofynnwyd i'r ymatebwyr nodi pa un o'r datganiadau a ganlyn oedd yn cyfleu eu barn orau wrth ddewis ysgol i'w plant. Roedd y pedwar datganiad fel a ganlyn:

- Mae'n bwysig i mi fod fy mhentyn yn mynychu ysgol sy'n cael ei chynnal gan Gyngor Gwynedd yn unig
- Mae'n bwysig i mi fod fy mhentyn yn mynychu ysgol sy'n cael ei chynnal gan Gyngor Gwynedd mewn partneriaeth â'r Eglwys yng Nghymru gyda chefnogaeth gan enwadau Cristnogol eraill
- Mae'n bwysig fod ysgolion a gynhelir gan Gyngor Gwynedd mewn partneriaeth â'r Eglwys yng Nghymru gyda chefnogaeth gan enwadau Cristnogol eraill ar gael yn fy ardal er mwyn cynnig dewis i rieni
- Yr unig beth sy'n bwysig i mi yw bod fy mhentyn yn cael addysg dda.

Nododd mwy na thri chwarter yr ymatebwyr (76.9%) mai'r unig beth oedd yn bwysig iddynt hwy oedd addysg eu plant (gweler Tabl 3). Yn ail, nododd 16% o'r rhieni eu bod yn teimlo y

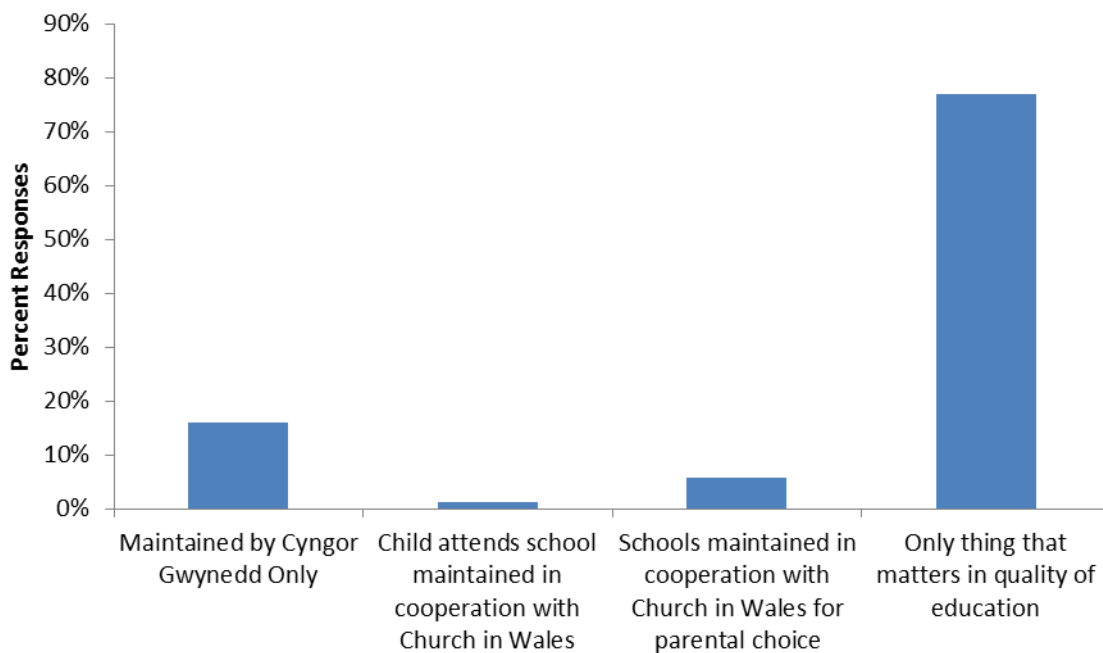

dylai eu plant fynychu ysgol sy'n cael ei chynnal gan Gyngor Gwynedd yn unig. Roedd 9 rhiant (5.8%) yn nodi eu bod yn teimlo fod ysgolion a gynhelir mewn partneriaeth gyda'r Eglwys yng Nghymru yn bwysig er mwyn cynnig dewis i rieni. Dim ond 2 riant wnaeth nodi ei bod yn bwysig fod eu plentyn yn mynychu ysgol a gynhelir mewn partneriaeth gyda'r Eglwys yng Nghymru (dim ond un o'r rhain oedd â phlentyn yn mynychu Ysgol Beuno Sant, roedd gan y llall blentyn a oedd yn mynychu Ysgol Bro Tryweryn).

Tabl 3. Nifer yr ymatebion fesul datganiad wrth ateb pa un sy'n cyfleu eu barn orau wrth ddewis ysgol.

	Nifer	%
Ysgol a gynhelir gan Gyngor Gwynedd yn Unig	25	16.0%
Plentyn yn mynychu ysgol a gynhelir ar y cyd â'r Eglwys yng Nghymru	2	1.3%
Ysgolion yn cael eu cynnal ar y cyd â'r Eglwys yng Nghymru i roi'r dewis i rieni	9	5.8%
Yr unig beth sy'n bwysig yw ansawdd yr addysg	120	76.9%
Ymatebion	156	

Ffigwr 1. Canran yr ymatebion fesul datganiad wrth ateb pa un sy'n cyfleu eu barn orau wrth ddewis ysgol.

Roedd bwllch ar gael yng Nghwestiwn 3 i rieni ychwanegu unrhyw sylwadau eraill mewn unrhyw ffurf, a bu i 14 o'r rhieni (8.8%) fanteisio ar y cyfle hwn. Roedd yr ymatebion hyn yn amrywio o gadw maint dosbarthiadau'n fach, i ddarparu addysg trwy gyfrwng y Gymraeg a'r pellter i'r ysgol agosaf. Fodd bynnag, roedd yna nifer o rieni oedd yn teimlo nad oedd yr opsiynau oedd ar gael yn gynrychiolaeth deg o'r ffactorau sy'n bodoli wrth ddewis ysgol, neu roedd ganddynt farn gref iawn am natur y cwestiwn. Nododd un rhiant fod amryw o ffactorau wedi apelio at ei blant, megis perthynas agos rhwng yr ysgol a'r Eglwys, ei naws a'i darpariaethau ac mai hyn a gyfrannodd at ddewis Beuno Sant. Roedd rhiant arall, nad yw ei blentyn yn mynychu Beuno Sant, yn teimlo'n gryf y dylai plant sy'n mynychu'r ysgol fod ag ymrwymiad i'r Eglwys a theimlai nad oedd hyn i'w weld yn y Bala. Cwyn dau o'r rhieni oedd nad oedd dewis ond mynd am y pedwerydd opsiwn (yr unig beth sy'n bwysig i mi yw fod fy mhlentyn yn cael addysg dda), ac na ddylid awgrymu o gwbl y dylai rieni ddewis rhwng naill ai darpariaethau crefyddol neu ansawdd yr addysg. Trafodir ymatebion tebyg i Gwestiwn 5 yn nes ymlaen.

Cwestiwn 4a: Pwysigrwydd Ffactorau sy'n Dylanwadu ar Ddewis Ysgol

Gofynnwyd i ymatebwyr nodi pwysigrwydd ar raddfa o bedwar pwynt ("Pwysig iawn", "Pwysig", "Ddim yn bwysig", "Ddim yn bwysig o gwbl"), pob un o'r saith ffactor all ddylanwadu ar y penderfyniad wrth ddewis ysgol i'w plentyn. Roedd y saith eitem fel a ganlyn:

- Ansawdd yr addysg
- Y disgwyliad ffurfiol fod gwerthoedd Cristnogol wedi'u gwreiddio ym mywyd yr ysgol
- Yr ysgol yn cefnogi datblygiad ysbrydol a moesol y plant
- Y pellter teithio i'r ysgol
- Perthynas dda rhwng rhieni ac athrawon
- Adeiladau ac adnoddau o safon uchel ar gael yn yr ysgol
- Darpariaethau ychwanegol (e.e. clybiau brechwast, clybiau ar ôl ysgol)

Ni lwyddodd rhai o'r rhieni i benderfynu ar ambell eitem (cyfartaledd o 3 i bob eitem), ac o'r herwydd, ni chafodd y rhain eu cynnwys yn y dadansoddiad.

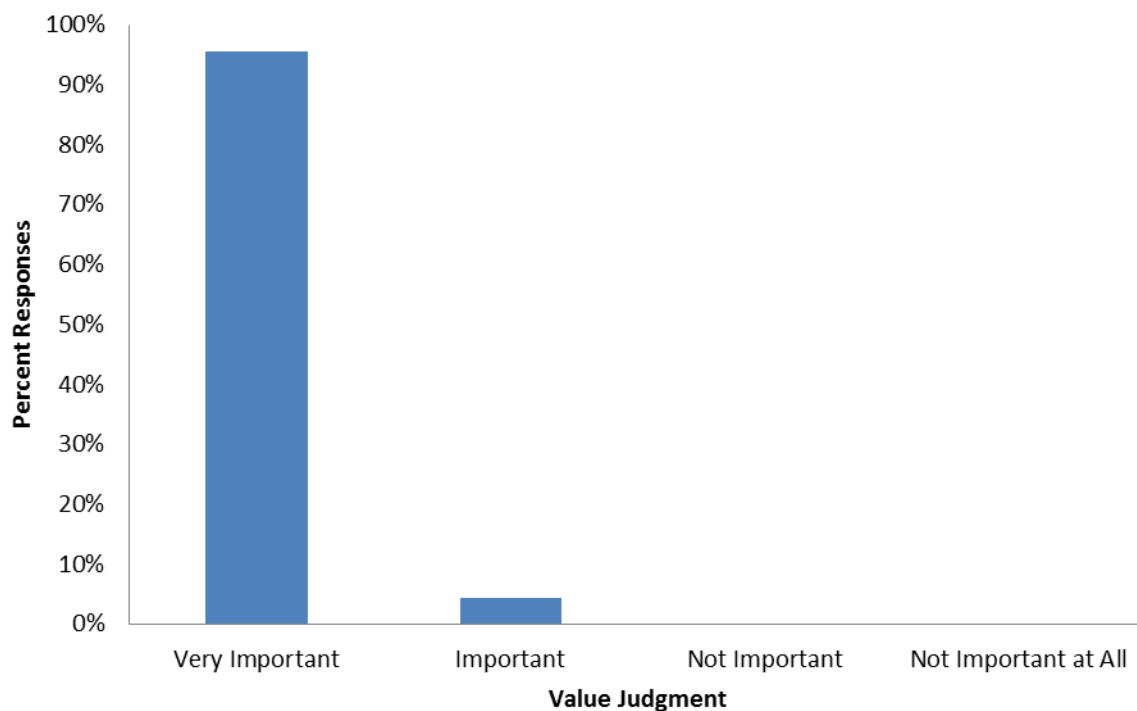
Ansawdd yr Addysg

Yn ôl pob un o'r ymatebwyr, roedd *Ansawdd yr Addysg*, fan leiaf, yn "Bwysig" wrth ddewis ysgol, nododd 95.6% ei fod yn "Bwysig lawn" a 4.4% ei fod yn "Bwysig". Ni wnaeth unrhyw riant nodi nad oedd ansawdd yr addysg yn bwysig neu nad oedd yn bwysig o gwbl. Yr eitem hon wnaeth dderbyn y nifer fwyaf o ymatebion "Pwysig lawn" o bob un o'r saith eitem.

Tabl 4. Pwysigrwydd Ansawdd yr Addysg

	Pwysig lawn	Pwysig	Ddim yn Bwysig	Ddim yn Bwysig o Gwbl	Cyfanswm
Nifer	151	7	0	0	158
%	95.6%	4.4%	0.0%	0.0%	100.0%

Ffigwr 2. Canran Pwysigrwydd Ansawdd yr Addysg

Y Disgwyliad Ffurfiol fod Gwerthoedd Cristnogol wedi'u Gwreiddio ym Mywyd yr Ysgol

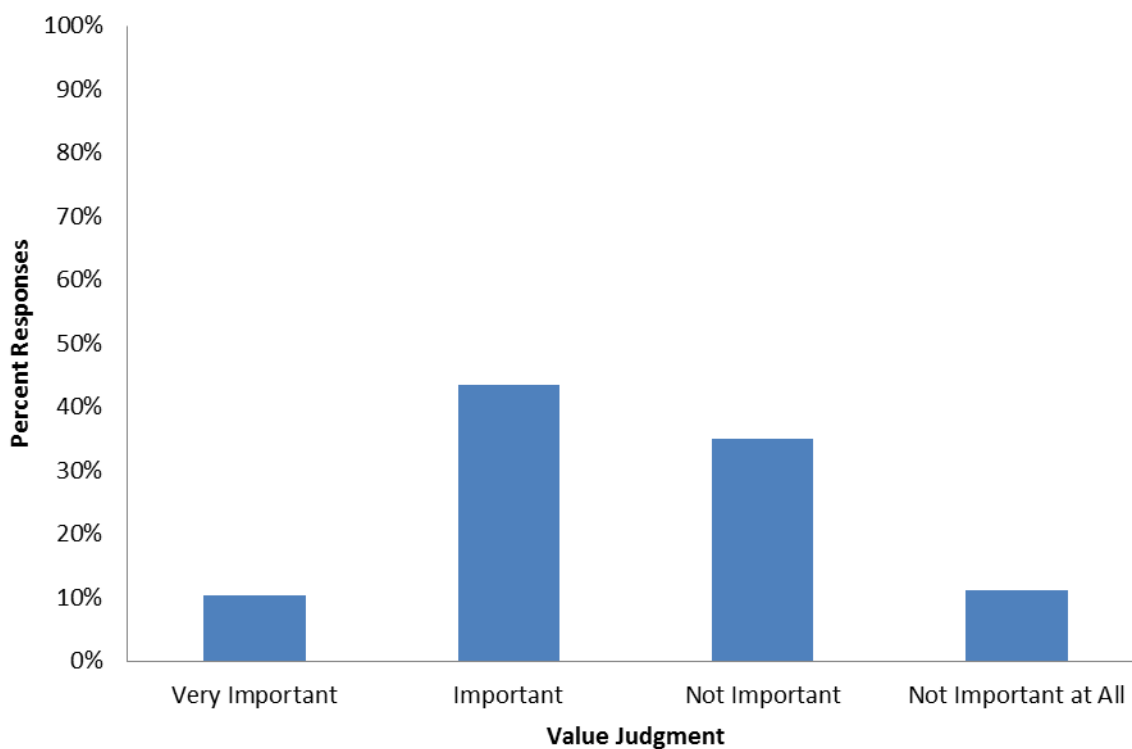
O'r holl eitemau, yr eitem hon wnaeth dderbyn y nifer leiaf o "Pwysig lawn" a'r nifer uchaf o "Ddim yn Bwysig o Gwbl", gan dderbyn 10.4% ac 11% o gyfanswm yr ymatebion yn ôl eu trefn. Roedd mwy na hanner y rhieni (53.9%) yn meddwl fod gwerthoedd Cristnogol yn

“Bwysig lawn” neu'n “Bwysig” wrth ddewis ysgolion, a 46.1% o'r farn naill ai nad oedd hyn yn bwysig neu nad oedd hyn yn bwysig o gwbl.

Tabl 5. Pwysigrwydd Gwerthoedd Cristnogol wrth Ddewis Ysgol

	Pwysig lawn	Pwysig	Ddim yn Bwysig	Ddim yn Bwysig o Gwbl	Cyfanswm
Nifer	16	67	54	17	154
%	10.4%	43.5%	35.1%	11.0%	100.0%
	Pwysig lawn neu Bwysig		Ddim yn Bwysig neu Ddim yn bwysig o Gwbl		
Nifer	83		71		
%	53.9%		46.1%		

Ffigwr 3. Canran Pwysigrwydd Gwerthoedd Cristnogol wrth Ddewis Ysgol

Nododd mwyafrif yr ymatebwyr fod *Gwerthoedd Cristnogol* naill ai'n “Bwysig” neu “Ddim yn Bwysig”, gyda 43.5% yn nodi eu bod yn bwysig a 35.1% yn nodi nad ydynt yn bwysig. Wrth rannu'r ymatebion i'r rhai Cadarnhaol ('Pwysig lawn' a 'Phwysig') a'r rhai Negyddol ('Ddim yn Bwysig' a 'Ddim yn Bwysig o Gwbl'), gwelwn fod ychydig mwy o ymatebwyr wedi ateb yn Gadarnhaol i'r eitem, o gymharu â'r rhai a atebodd yn Negyddol (53.9% yn ymateb yn Gadarnhaol a 46.1% yn ymateb yn Negyddol).

Tabl 6. Pwysigrwydd Gwerthoedd Cristnogol yn yr Ysgol fesul pob Ysgol Unigol, a hefyd y rhaniad rhwng yr ymatebion Cadarnhaol (Pwysig lawn neu Bwysig) a'r ymatebion Negyddol (Ddim yn Bwysig neu Ddim yn Bwysig o Gwbl)

	Pwysig lawn		Pwysig		Ddim yn Bwysig		Ddim yn Bwysig o Gwbl	
Ysgol Beuno Sant	2	12.5%	5	31.3%	8	50%	1	6.3%
Ysgol Bro Tegid			15	40.5%	16	43.2%	6	16.2%
Ysgol Bro Tryweryn	3	13.6%	12	54.6%	7	31.8%		
Ysgol Ffridd y Llyn	6	40.0%	5	33.3%	2	13.3%	2	13.3%
Ysgol OM Edwards	3	9.4%	13	40.6%	12	37.5%	4	12.5%
Ysgol y Berwyn	2	6.5%	16	51.6%	9	29.0%	4	12.9%
Dim ymateb			1	100.0%				
Cyfanswm	16	10.4%	67	43.5%	54	35.1%	17	11.0%
	Pwysig lawn neu Bwysig				Ddim yn bwysig neu Ddim yn Bwysig o Gwbl			
	83 53.9%				71 46.1%			

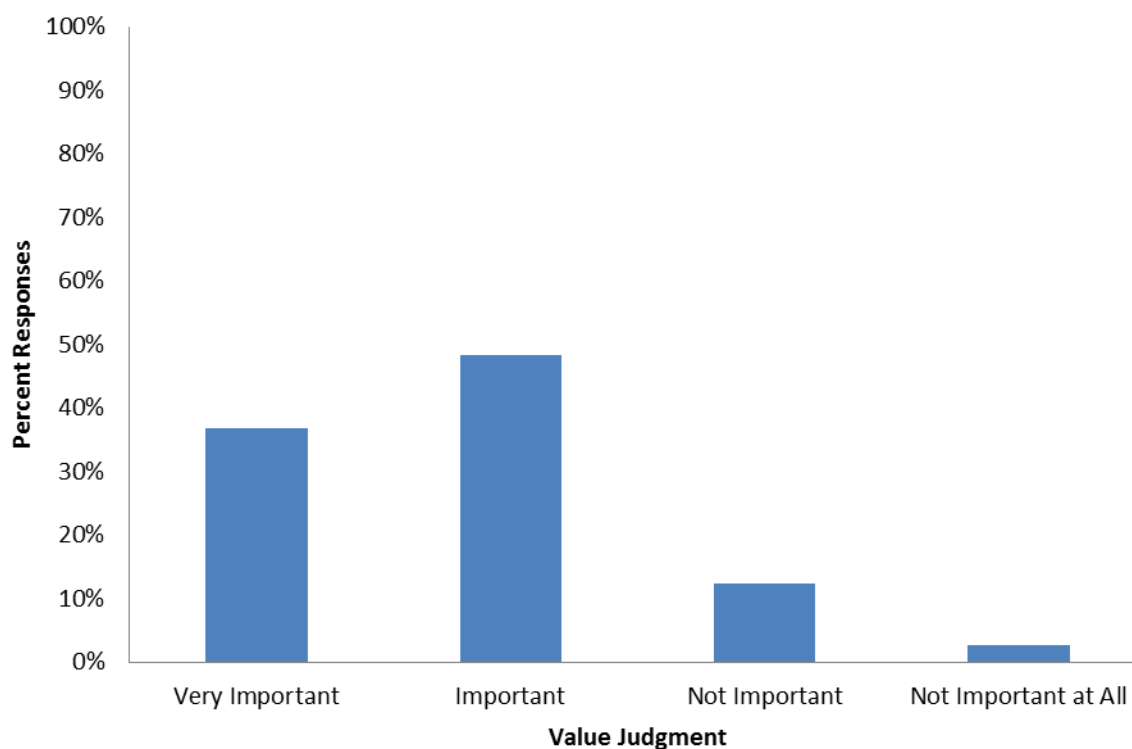
Yr Ysgol yn Cefnogi Datblygiad Ysbrydol a Moesol y Plant.

O ran yr ysgolion yn *Cefnogi Datblygiad Ysbrydol a Moesol y Plant*, nododd 48.4% o'r ymatebwyr fod hyn yn "Bwysig" wrth ddewis ysgol, a nododd 36.8% ei fod yn "Bwysig lawn" (gweler Tabl 7). O ran ymatebion negyddol, nododd 12.3% nad oedd yr eitem yn bwysig a dim ond 2.6% (4 person) wnaeth nodi nad oedd yn bwysig o gwbl. Wrth gymharu'r Cadarnhaol ("Pwysig lawn" a "Phwysig") a'r Negyddol ("Ddim yn Bwysig", "Ddim yn Bwysig o Gwbl") gwelwn fod 85.2% o'r bobl wedi ymateb yn Gadarnhaol o gymharu ag 14.8% yn ymateb yn Negyddol.

Tabl 7. Pwysigrwydd Datblygiad Ysbrydol a Moesol

	Pwysig lawn	Pwysig	Ddim yn Bwysig	Ddim yn Bwysig o Gwbl	Cyfanswm
Nifer	57	75	19	4	155
%	36.8%	48.4%	12.3%	2.6%	100.0%

Ffigwr 4. Canran Pwysigrwydd Datblygiad Ysbrydol a Moesol

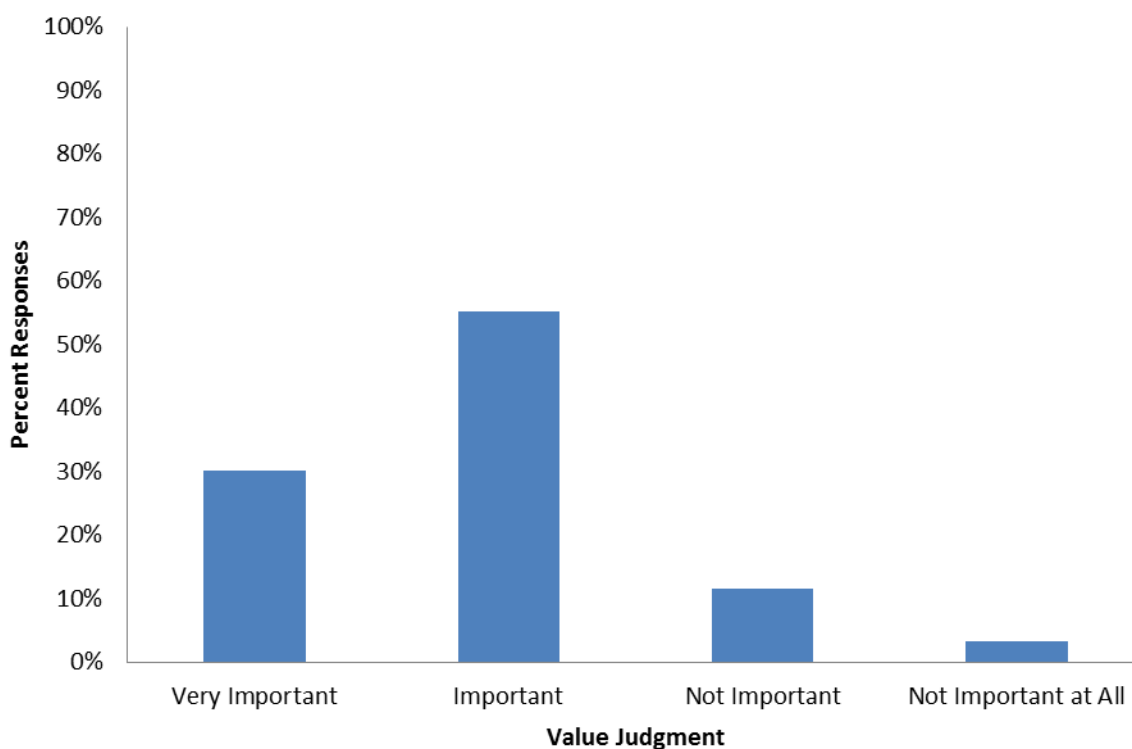
Y Pellter Teithio i'r Ysgol.

Nododd dros hanner y rhieni (55.1%) fod y *Pellter Teithio i'r Ysgol* yn "Bwysig" wrth ddewis ysgol, ac roedd bron i draean (30.1%) yn nodi ei fod yn "Bwysig lawn". Nododd cyfanswm o 14.7% o'r ymatebwyr naill ai nad oedd y pellter teithio yn bwysig neu nad oedd yn bwysig o gwbl.

Tabl 8. Pwysigrwydd Pellter Teithio i'r Ysgol

	Pwysig lawn	Pwysig	Ddim yn Bwysig	Ddim yn Bwysig o Gwbl	Cyfanswm
Nifer	47	86	18	5	156
%	30.1%	55.1%	11.5%	3.2%	100.0%

Ffigwr 5. Canran Pwysigrwydd Pellter Teithio i'r Ysgol

Perthynas Dda rhwng Rhieni ac Athrawon

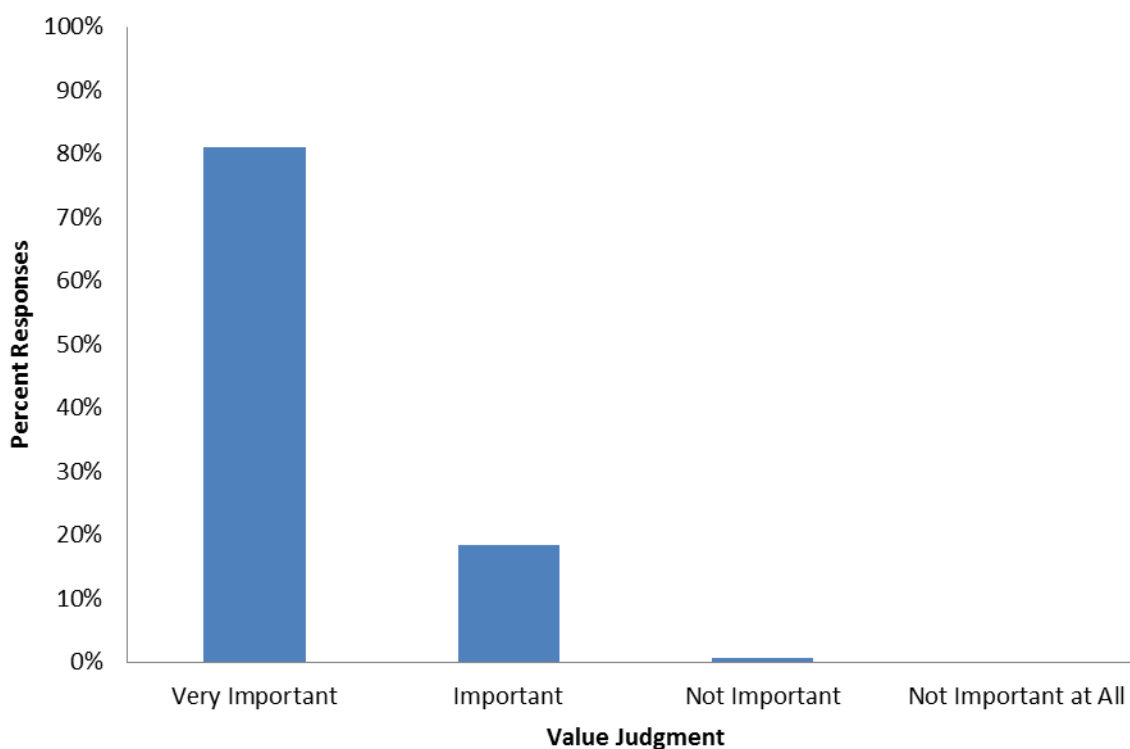
Nododd mwyafrif y rhieni (81%) fod cael *Perthynas Dda rhwng Rhieni ac Athrawon* yn "Bwysig lawn", a nododd 18.4% ei fod yn "Bwysig". Felly, roedd 99.4% o'r rhieni wedi ymateb i'r eitem hon yn Gadarnhaol ("Pwysig lawn" neu "Bwysig"), gan ei gosod yn ail i ansawdd yr addysg o ran eitemau cadarnhaol y rhestr hon. Dim ond un person wnaeth nodi nad oedd perthynas dda yn bwysig.

Tabl 9. Pwysigrwydd Perthynas Dda rhwng Rhieni ac Athrawon

	Pwysig lawn	Pwysig	Ddim yn Bwysig	Ddim yn Bwysig o Gwbl	Cyfanswm
Nifer	128	29	1	0	158
%	81.0%	18.4%	0.6%	0.0%	100.0%

Ffigwr 6. Canran Pwysigrwydd Perthynas Dda rhwng Rhieni ac Athrawon

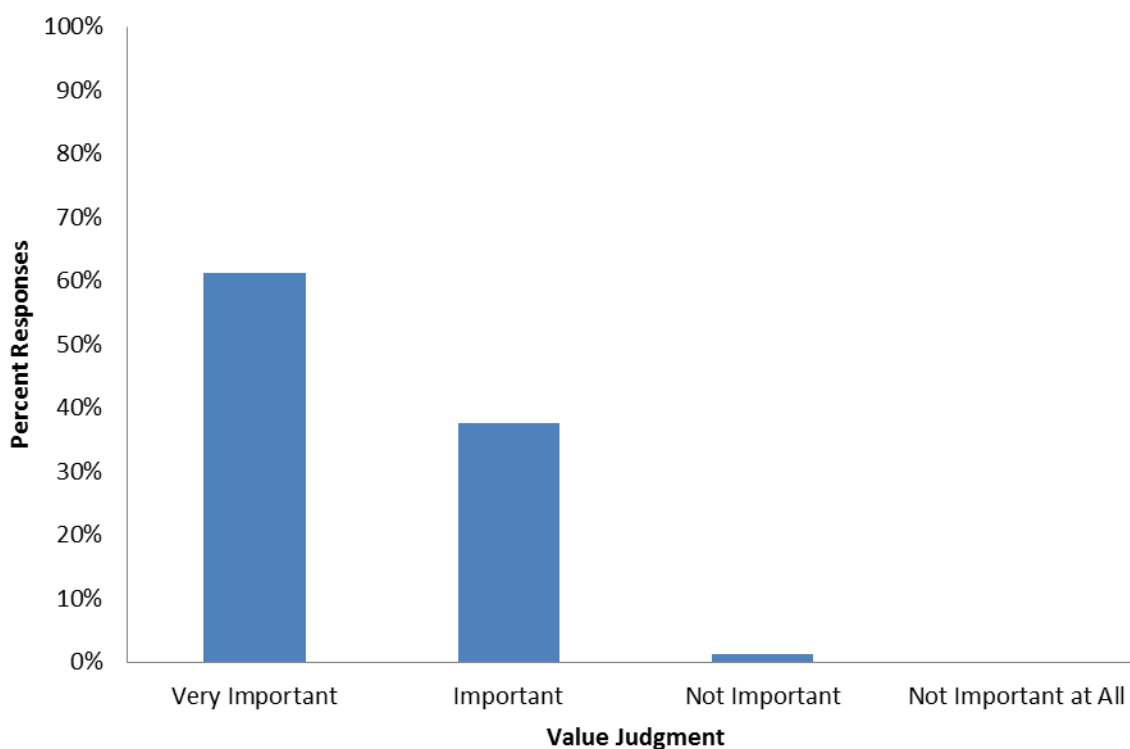
Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel ar Gael yn yr Ysgol

Yn yr un modd â'r eitem flaenorol, nododd y mwyafrif helaeth o ymatebwyr (98.7%) fod *Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel* naill ai'n "Bwysig lawn" (61.1%) neu'n "Bwysig" (37.6%). Nododd dau o'r rhieni (1.3%) nad oedd y rhain yn bwysig ac ni wnaeth neb nodi nad oeddynt yn bwysig o gwbl.

Tabl 10. Pwysigrwydd Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel

	Pwysig lawn	Pwysig	Ddim yn Bwysig	Ddim yn Bwysig o Gwbl	Cyfanswm
Nifer	96	59	2	0	157
%	61.1%	37.6%	1.3%	0.0%	100.0%

Ffigwr 7. Canran Pwysigrwydd Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel

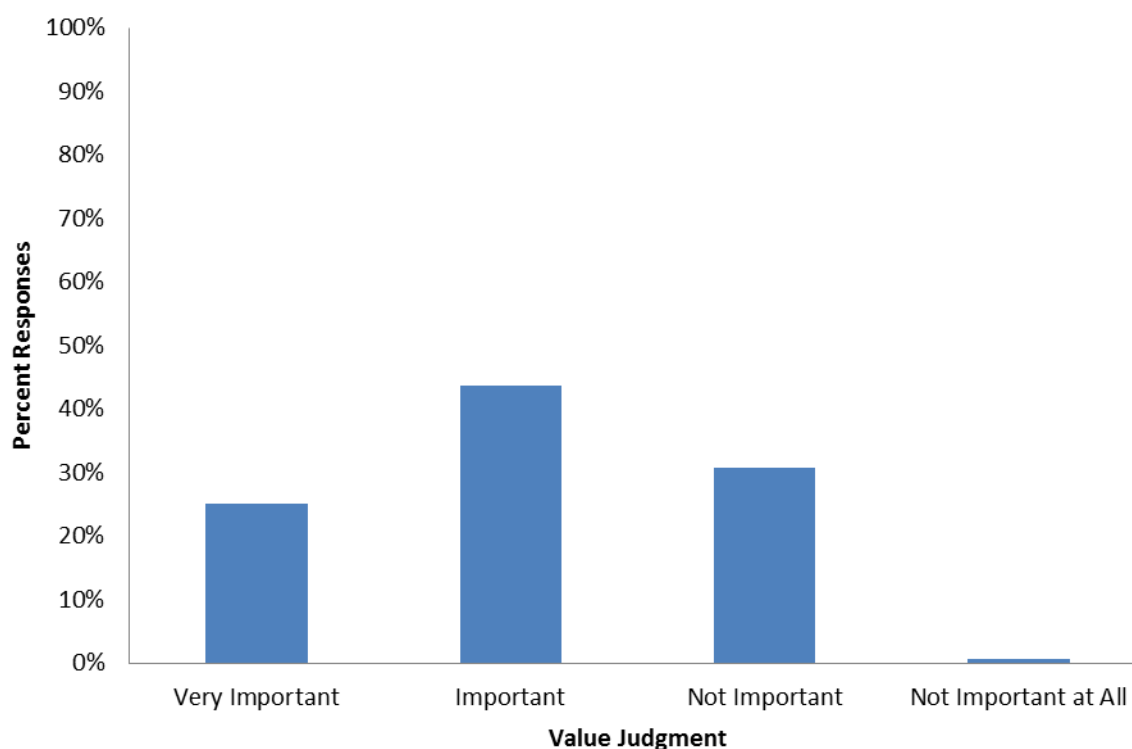
Darpariaethau Ychwanegol (e.e. Clybiau Brechwast, Clybiau ar ôl Ysgol)

O ran darpariaethau ychwanegol, roedd 43.6% o'r rhieni yn teimlo fod *Darpariaethau Ychwanegol* yn "Bwysig", a 25% yn eu hystyried yn "Bwysig lawn", felly roedd mwy na dwy ran o dair o'r rhieni wedi ymateb yn Gadarnhaol i'r eitem hon. Fodd bynnag, roedd 30.8% o'r rhieni yn teimlo nad oedd y rhain yn bwysig ac roedd un rhiant yn teimlo nad oeddynt yn bwysig o gwbl.

Tabl 11. Pwysigrwydd Darpariaethau Ychwanegol (e.e. Clybiau Brechwast, Clybiau ar ôl Ysgol)

	Pwysig lawn	Pwysig	Ddim yn Bwysig	Ddim yn Bwysig o Gwbl	Cyfanswm
Nifer	39	68	48	1	156
%	25.0%	43.6%	30.8%	0.6%	100.0%

Ffigwr 8. Canran Pwysigrwydd Darpariaethau Ychwanegol (e.e. Clybiau Brechwast, Clybiau ar ôl Ysgol)

Crynodeb o Gwestiwn 4a

Roedd y cwestiwn yn adnabod elfennau oedd yn amlwg yn bwysig i rieni wrth ddewis ysgol. Yr eitem oedd yn cael ei hystyried bwysicaf yn fwyaf cyson oedd *Ansawdd yr Addysg*, ac nid oedd unrhyw un o'r rhieni wedi nodi naill ai nad oedd hyn yn bwysig neu nad oedd yn bwysig o gwbl. Er bod mwyafrif y rhieni yn teimlo ei bod yn bwysig i'r ysgol gefnogi *Datblygiad Ysbrydol a Moesol*, roedd y diffyg gwahaniaeth sylweddol rhwng ymatebwyr yn nodi ei bod yn bwysig i ysgol gael *Gwerthoedd Cristnogol* a'r rhai oedd yn teimlo nad oedd hynny yn bwysig, yn awgrymu nad yw'r *Datblygiad Ysbrydol a Moesol* hwn o reidrwydd i fod mewn gosodiad traddodiadol neu Gristnogol ffurfiol. Yn ogystal, adnabwyd elfennau amgylcheddol megis adeiladau ysgolion a pherthynas dda gydag athrawon fel ffactorau pwysig wrth ddewis ysgol.

Cwestiwn 4b: Trefnu Eitemau 4a yn ôl eu Pwysigrwydd.

Gofynnwyd i'r rhieni restru pa mor bwysig oedd pob un o'r saith elfen a welwyd yng nghwestiwn 4a, gan ddefnyddio graddfa o 1 i 7, a nodi 1 fel y lefel pwysicaf:

- Ansawdd yr addysg
- Y disgwyliad ffurfiol fod gwerthoedd Cristnogol wedi'u gwreiddio ym mywyd yr ysgol
- Yr ysgol yn cefnogi datblygiad ysbrydol a moesol y plant
- Y pellter teithio i'r ysgol
- Perthynas dda rhwng rhieni ac athrawon
- Adeiladau ac adnoddau o safon uchel ar gael yn yr ysgol
- Darpariaethau ychwanegol (e.e. clybiau brechwast, clybiau ar ôl ysgol)

Mae'n ymddangos fod nifer o ymatebwyr wedi camddehongli'r cwestiwn hwn, ac ni wnaeth 69 o'r ymatebwyr (43.4%) gwblhau'r cwestiwn yn unol â'i fwriad. O'r herwydd, mae'r dadansoddiad a ganlyn yn cynnwys ymatebion 90 o rieni.

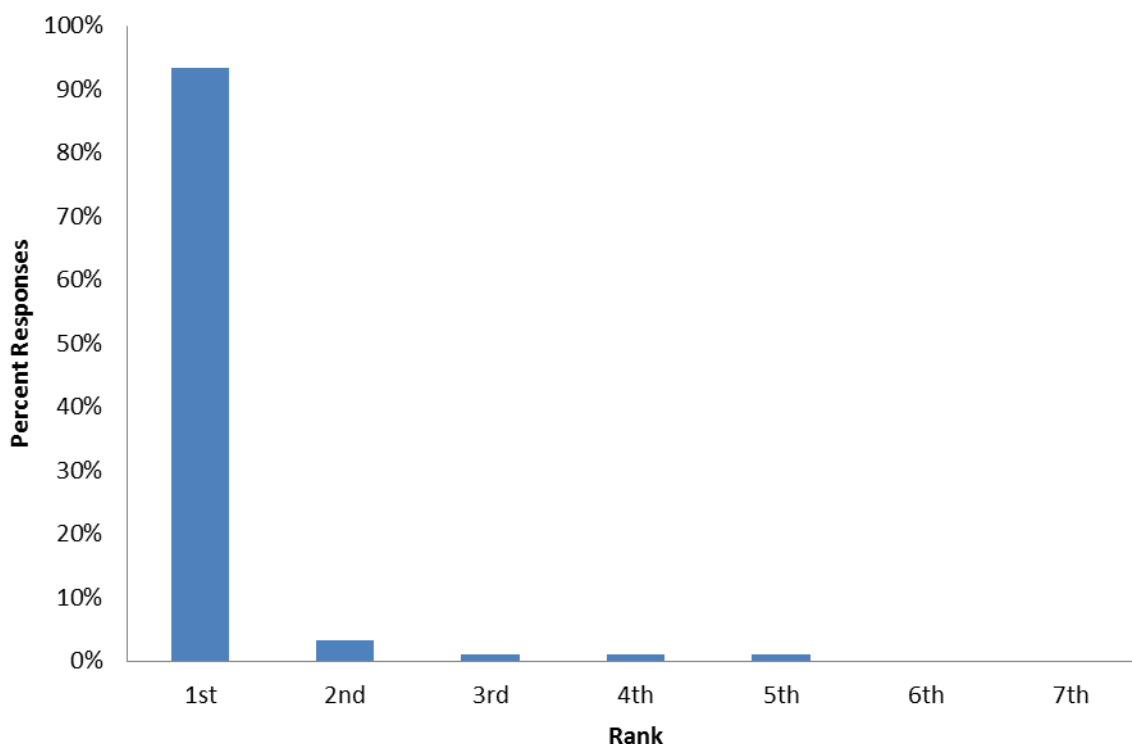
Ansawdd yr Addysg

Yn yr un modd â'r eitem yng Nghwestiwn 4a, nodwyd *Ansawdd yr Addysg* fel yr elfen bwysicaf wrth ddewis ysgol gyda 93.3% o'r rhieni yn ei osod yn gyntaf, 3.3% yn ei osod yn ail, a'r radd isaf a roddwyd iddo oedd 5ed.

Tabl 12. Graddau Pwysigrwydd Ansawdd yr Addysg

	1af	2il	3 ^{ydd}	4 ^{ydd}	5 ^{ed}	6 ^{ed}	7fed	Cyfan swm
Nifer	84	3	1	1	1	0	0	90
%	93.3%	3.3%	1.1%	1.1%	1.1%	0.0%	0.0%	100.0 %

Ffigwr 9. Canran Graddau Pwysigrwydd Ansawdd yr Addysg

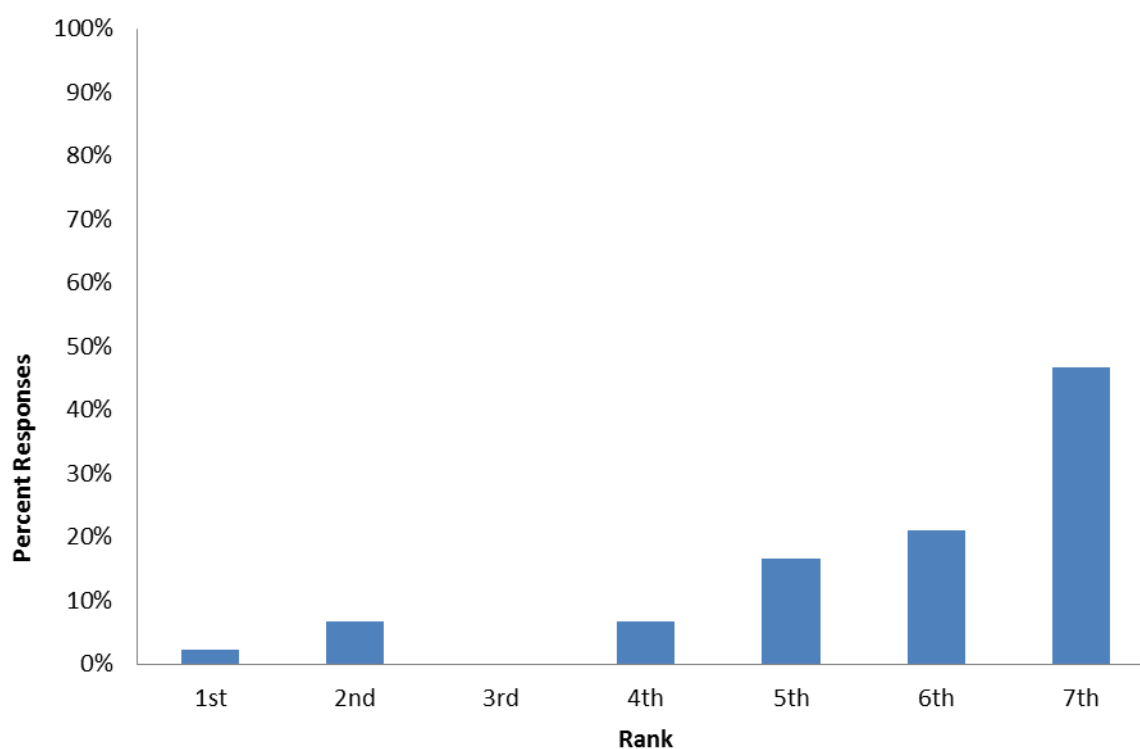
Y Disgwyliad Ffurfiol fod Gwerthoedd Cristnogol wedi'u Gwreiddio ym Mywyd yr Ysgol

Roedd y rhan fwyaf o'r graddau a roddwyd i'r eitem hon (84.5%) yn 5 neu'n is, gyda 21.1% yn ei gosod yn y chweched safle a bron i hanner (46.7%) yn ei gosod yn y seithfed safle. Drwy ei gymharu â Chwestiwn 4a, gwelir o'r rhieni a nododd fod *Gwerthoedd Cristnogol* yn "Bwysig lawn" neu'n "Bwysig", mai dim ond 17% wnaeth osod yr eitem hon yn 1af neu'n 2il, gyda'r gyfran fwyaf (28.3%) yn ei gosod yn 5ed, a 15% yn ei rhoi yn 7fed. O'r rhai hynny wnaeth ateb nad oedd *Gwerthoedd Cristnogol* naill ai'n Bwysig neu Ddim yn Bwysig o Gwbl, gosododd 81% ohonynt yr eitem yn 7fed.

Tabl 13. Graddau Pwysigrwydd fod Gwerthoedd Cristnogol wedi'u Gwreiddio ym Mywyd yr Ysgol

	1af	2il	3ydd	4 ^{ydd}	5 ^{ed}	6 ^{ed}	7fed	Cyfanswm
Nifer	2	6	0	6	15	19	42	90
%	2.2%	6.7%	0.0%	6.7%	16.7%	21.1%	46.7%	100.0%

Ffigwr 10. Canran Graddau Pwysigrwydd fod Gwerthoedd Cristnogol wedi'u Gwreiddio ym Mywyd yr Ysgol

Yr Ysgol yn Cefnogi Datblygiad Ysbrydol a Moesol y Plant.

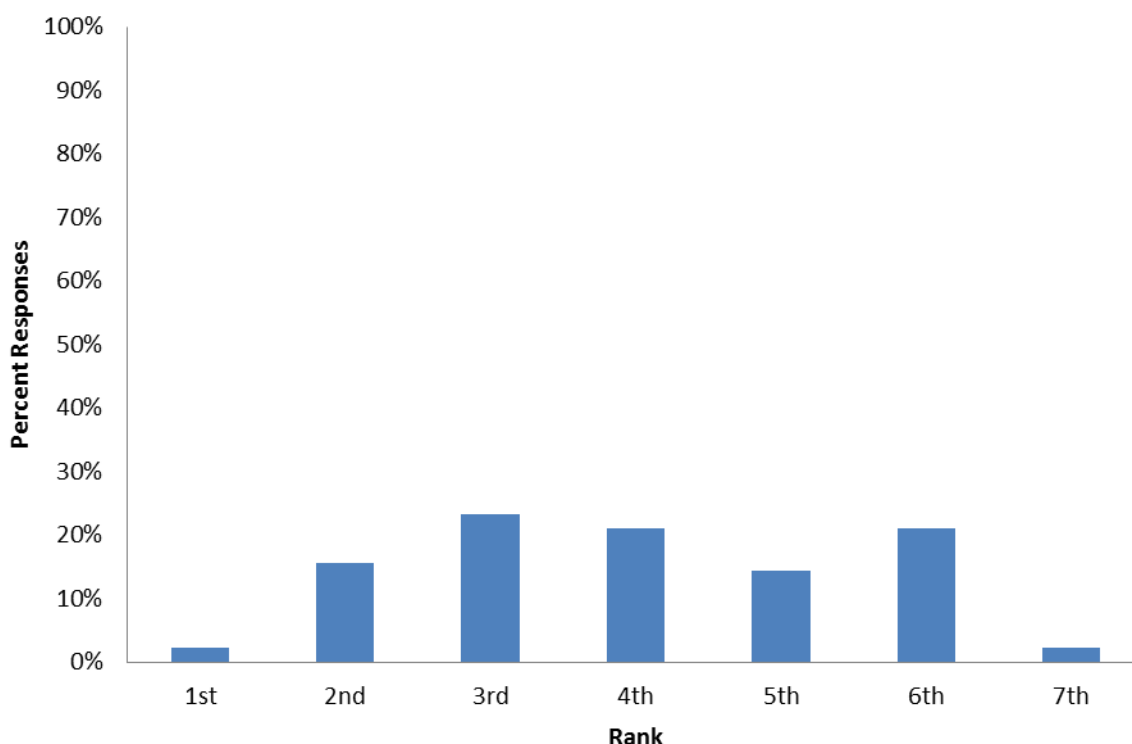
O gymharu â'r eitem flaenorol, roedd dosbarthiad graddau Datblygiad Ysbrydol a Moesol yn fwy cytbwys, gyda'r gyfran fwyaf o ymatebwyr (23.3%) yn ei osod yn drydydd. Tra roedd 41.1% o ymatebwyr yn rhoi'r eitem yn y safle cyntaf, ail neu drydydd, gosododd 37.7% o ymatebwyr yr eitem yn bumed, chweched neu seithfed o ran pwysigrwydd.

Tabl 14. Graddau Pwysigrwydd fod yr Ysgol yn Cefnogi Datblygiad Ysbrydol a Moesol

	1af	2il	3ydd	4 ^{ydd}	5 ^{ed}	6 ^{ed}	7fed	Cyfanswm
Nifer	2	14	21	19	13	19	2	90
%	2.2%	15.6%	23.3%	21.1%	14.4%	21.1%	2.2%	100.0%

Tabl 11. Canran Graddau Pwysigwydd fod yr Ysgol yn Cefnogi Datblygiad Ysbrydol a

Moesol

Y Pellter Teithio i'r Ysgol.

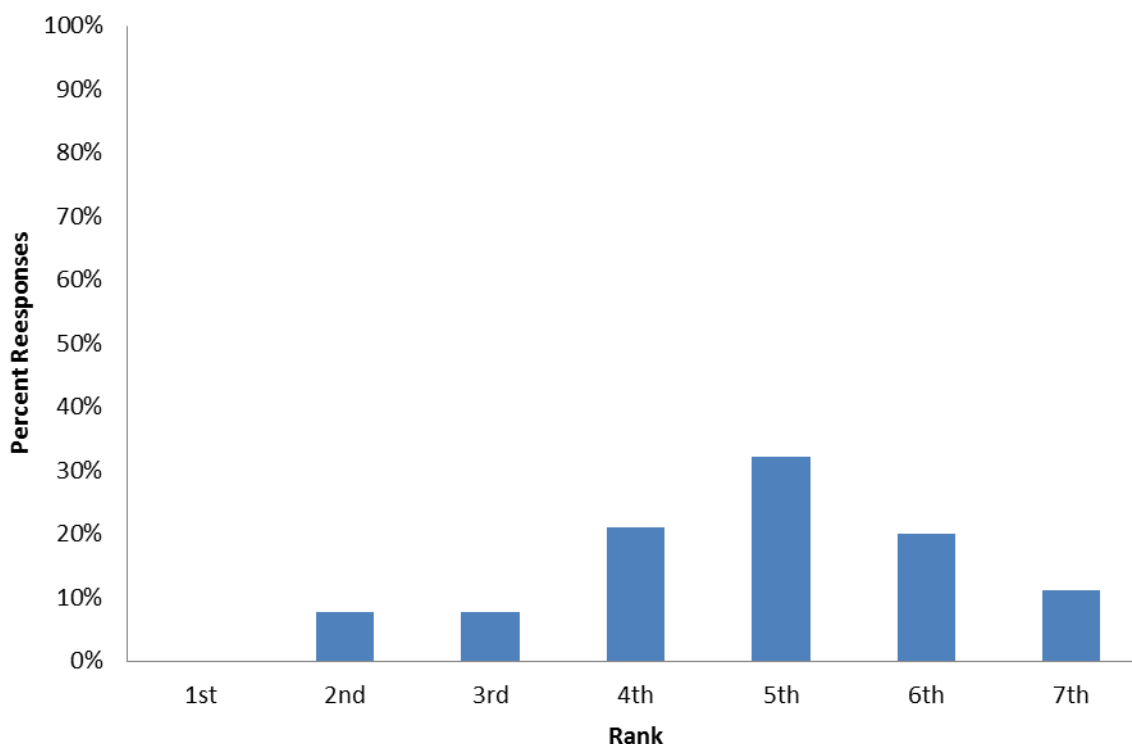
Nid oedd y *Pellter i'r Ysgol* yn cael ei raddio'n arbennig o uchel o ran y ffactorau sy'n effeithio ar rieni wrth iddynt ddewis ysgol, gyda 15.6% ohonynt yn ei osod yn ail neu'n 3ydd i'r ffactor, a neb yn ei ystyried fel y ffactor pwysicaf. Gosododd y gyfran fwyaf o rieni (32.2%) y ffactor yn bumed, a derbyniodd radd o 4ydd, 5ed neu 6ed gan bron i dri chwarter y rhieni (73.3%).

Tabl 15. Graddau Pwysigwydd Pellter Teithio i'r Ysgol

	1af	2il	3ydd	4 ^{ydd}	5 ^{ed}	6 ^{ed}	7fed	Cyfan swm
Nifer	0	7	7	19	29	18	10	90
%	0.0%	7.8%	7.8%	21.1%	32.2%	20.0%	11.1%	100.0 %

Ffigwr 12. Canran Graddau Pwysigrwydd Pellter Teithio i'r Ysgol

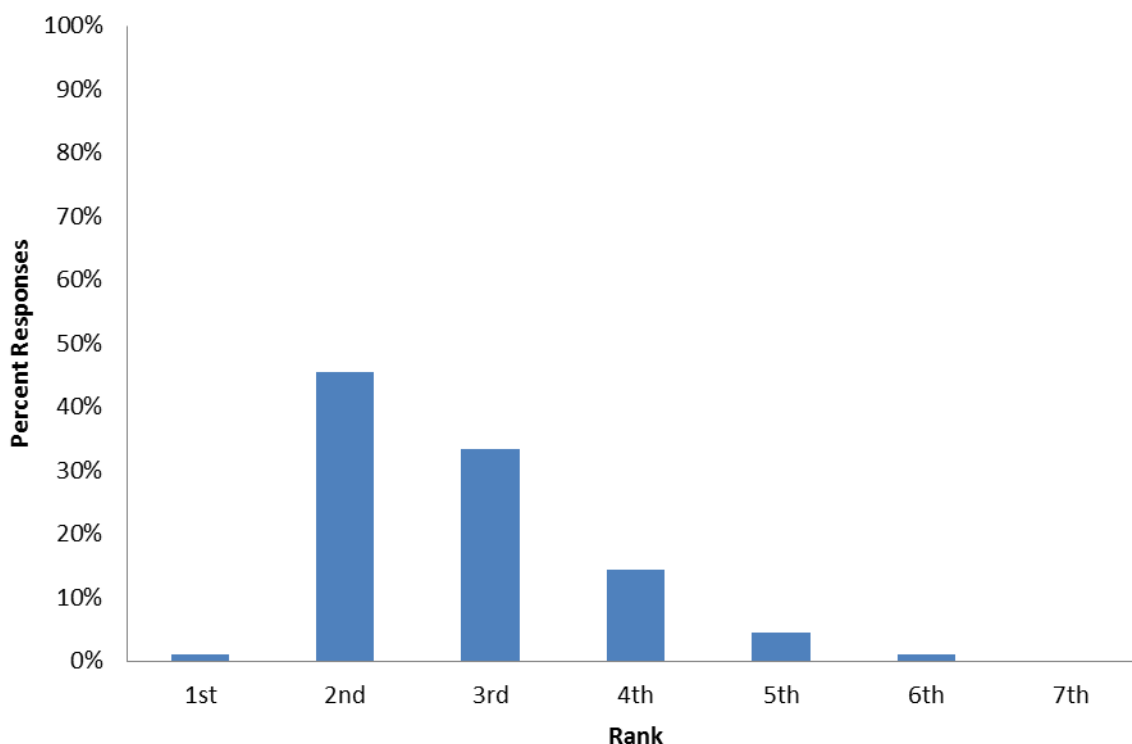
Perthynas Dda rhwng Rhieni ac Athrawon

Barnwyd yn yr ymateb i Gwestiwn 4a fod yr eitem hon yn ffactor pwysig i rieni wrth ddewis ysgol, ac mae patrwm tebyg i'w weld fan hyn, gydag 80% o'r ymatebwyr yn ei gosod yn 1af, 2il neu'n 3ydd. Fodd bynnag, dim ond un rhiant wnaeth osod yr eitem yn y safle cyntaf, gyda'r gyfran fwyaf (45.6%) yn ei gosod yn yr ail safle.

Tabl 16. Graddau Pwysigrwydd Perthynas Dda rhwng Rhieni ac Athrawon

	1af	2il	3ydd	4ydd	5ed	6ed	7fed	Cyfan swm
Nifer	1	41	30	13	4	1	0	90
%	1.1%	45.6%	33.3%	14.4%	4.4%	1.1%	0.0%	100.0 %

Ffigwr 13. Canran Graddau Pwysigrwydd ar gyfer Perthynas Dda rhwng Rhieni ac Athrawon

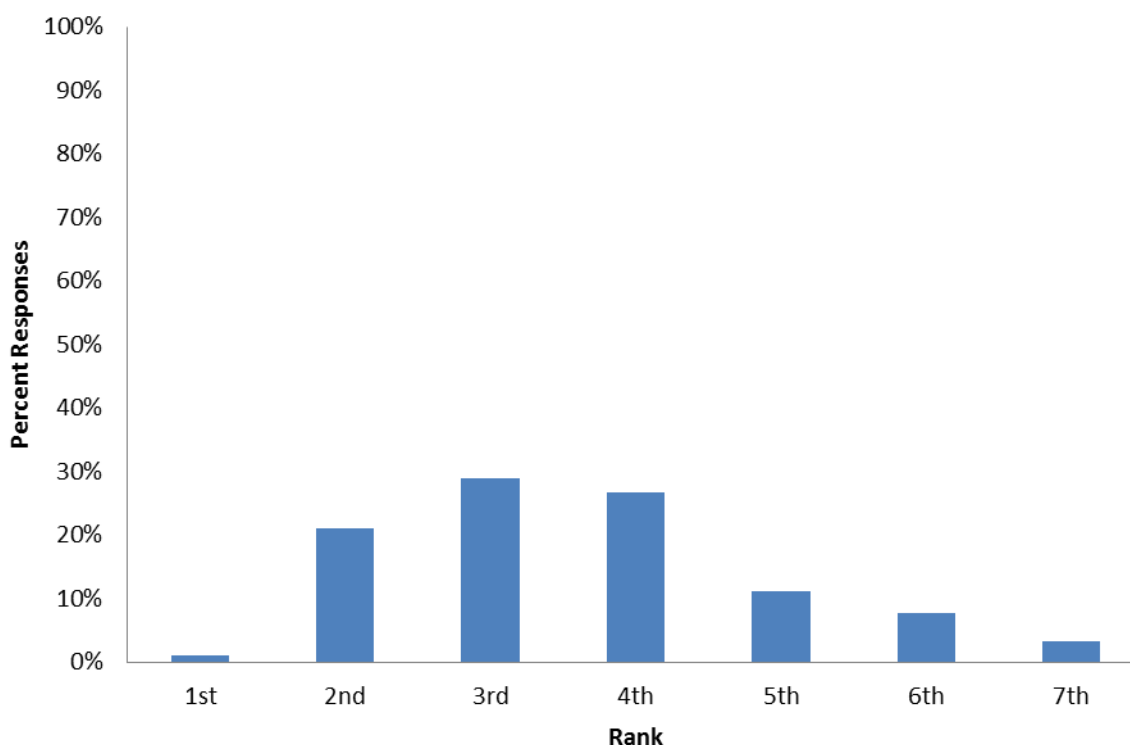
Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel

Mae dosbarthiad y graddau hyn wedi'u canoli rhwng yr 2il a'r 4ydd safle, ac roedd dros dri chwarter yr ymatebwyr (76.7%) yn eu sgorio'n ail, trydydd neu bedwerydd. Dim ond un ymatebwr wnaeth nodi mai *Adeiladau ac Adnoddau Ysgol* oedd yr elfen bwysicaf tra bod 3.3% o'r ymatebwyr wedi nodi mai hon fyddai'r eitem lleiaf pwysig.

Tabl 17. Graddau Pwysigrwydd Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel

	1af	2il	3ydd	4 ^{ydd}	5 ^{ed}	6 ^{ed}	7fed	Cyfan swm
Nifer	1	19	26	24	10	7	3	90
%	1.1%	21.1%	28.9%	26.7%	11.1%	7.8%	3.3%	100.0 %

Ffigwr 14. Canran Graddau Pwysigrwydd Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel

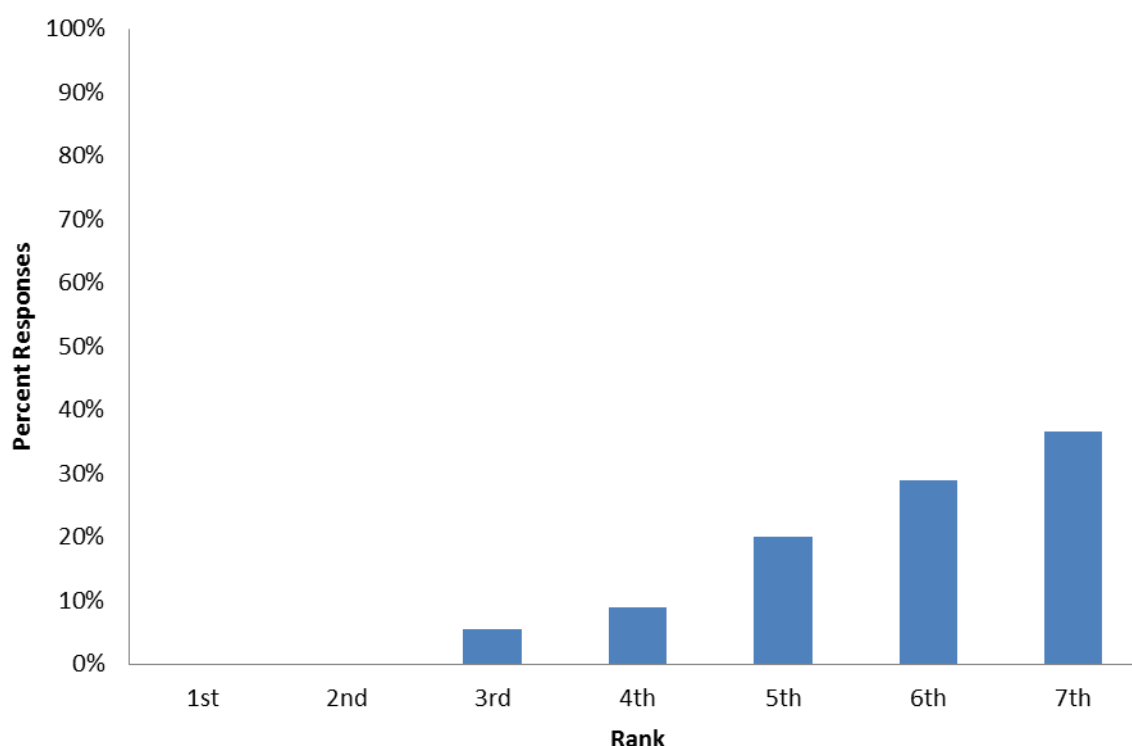
Darpariaethau Ychwanegol (e.e. Clybiau Brechwast, Clybiau ar ôl Ysgol)

Yng Nghwestiwn 4a nododd dwy ran o dair o'r ymatebwyr (68.6%) fod *Darpariaethau Ychwanegol* naill ai'n "Bwysig lawn" neu'n "Bwysig". Fodd bynnag, o ran graddio darpariaethau ychwanegol yn ôl eu pwysigrwydd, ymddengys eu bod yn cael eu hystyried yn llai pwysig nag eitemau eraill ar y rhestr. Ni wnaeth unrhyw yn o'r ymatebwyr osod yr elfen hon yn gyntaf neu'n ail o ran pwysigrwydd, gyda 5.6% o ymatebwyr yn gosod yr eitem yn y trydydd safle a 85.6% yn ei graddio'n bumed neu'n is. Gosodwyd yr eitem hon yn y seithfed safle gan y gyfran fwyaf o rieni (36.7%).

Tabl 18. Graddau Pwysigrwydd Darpariaethau Ychwanegol (e.e. Clybiau Brechwast, Clybiau ar ôl Ysgol)

	1af	2il	3ydd	4 ^{ydd}	5 ^{ed}	6 ^{ed}	7fed	Cyfan swm
Nifer	0	0	5	8	18	26	33	90
%	0.0%	0.0%	5.6%	8.9%	20.0%	28.9%	36.7%	100.0 %

Ffigwr 15. Canran Graddau Pwysigrwydd Darpariaethau Ychwanegol (e.e. Clybiau Brechwast, Clybiau ar ôl Ysgol)

Crynodeb o'r Cwestiwn

Mae Cwestiwn 4b yn cadarnhau casgliadau Cwestiwn 4a oedd yn awgrymu mai *Ansawdd yr Addysg* oedd y ffactor pwysicaf i'r ymatebwyr wrth iddynt ddewis ysgol. Er bod 95.6% a 4.4% yn nodi fod *Ansawdd yr Addysg* un ai'n "Bwysig lawn" neu'n "Bwysig" yng Nghwestiwn 4a, yn y cwestiwn hwn gosododd 93.3% o'r ymatebwyr yr eitem hon yn gyntaf o'r saith eitem yn y rhestr. Yng Nghwestiwn 4a dosbarthwyd y *Disgwyliad bod Gwerthoedd Cristnogol wedi'u Gwreiddio ym Mywyd yr Ysgol* yn weddol gytbwys rhwng y rheini oedd yn teimlo ei fod yn bwysig a'r rheini oedd yn teimlo nad oedd yn bwysig, ond yng Nghwestiwn 4b roedd tueddiad i'r eitem gael ei gosod yn 4ydd neu'n is o ran pwysigrwydd. Yn ogystal, er bod *Darpariaethau Ychwanegol* megis clybiau brechwast yn cael eu nodi'n bwysig yn gyffredinol yng Nghwestiwn 4a, roedd tueddiad iddynt gael eu gosod yn isel o ran pwysigrwydd yng Nghwestiwn 4b, gyda'r gyfran fwyaf o'r ymatebwyr yn eu gosod yn y seithfed safle.

Rhodddwyd sgôr penodol i bob eitem drwy luosi nifer yr ymatebwyr oedd wedi'i gosod yn 1af, 2il, 3ydd ac ati gyda gwerth y radd honno. Felly, pe bai pawb wedi rhoi'r eitem yn 1af, byddai'n derbyn sgôr o 90 ($1 \times 90 = 90$), pe bai pawb wedi ei rhoi yn 7fed, byddai'n derbyn sgôr o 630 ($90 \times 7 = 630$), a phe bai'r ymatebion wedi'u rhannu rhwng 30 o ymatebwyr yn ei gosod yn drydydd, 50 yn ei gosod yn 4ydd a 10 yn ei gosod yn 5ed, byddai gan yr eitem honno sgôr o 280 ($3 \times 30 = 90$; $4 \times 50 = 200$; $5 \times 10 = 50$ felly: $30 + 200 + 50 = 280$). Trefnwyd yr eitemau hyn yn ôl eu sgôr, gyda sgôr uwch yn nodi fod yr eitem wedi cael ei gosod yn is ar y raddfa. Yn ôl y disgwyl, yn dilyn y dadansoddi blaenorol, *Ansawdd yr Addysg* a ddaeth yn gyntaf yn seiliedig ar y sgôr, gyda graddfa gyfartalog o 1.1. Daeth y *Berthynas rhwng Rhieni ac Athrawon* yn ail i hyn, ac yna *Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel* i ddilyn. Ar gyfartaledd roedd *Datblygiad Ysbrydol a Moesol* yn fwy nag un radd uwchben *Gwerthoedd Cristnogol*. Rhodddwyd y sgôr uchaf i *Ddarpariaethau Ychwanegol*, oedd ond ychydig yn uwch na *Gwerthoedd Cristnogol*, ac ar gyfartaledd derbyniodd y ddau radd o 5.8 o ran pwysigrwydd.

Tabl 19. Eitemau Cwestiwn 4b wedi'u Trefnu yn ôl Sgôr Pwysigrwydd

	Gradd Gyfartalog	
	Sgôr	
Ansawdd Addysg	102	1.1
Perthynas rhwng Rhieni ac Athrawon	251	2.8
Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel	326	3.6
Datblygiad Ysbrydol a Moesol	362	4.0
Pellter Teithio	434	4.8
Gwerthoedd Cristnogol	521	5.8
Darpariaethau Ychwanegol	524	5.8

Cwestiwn 5: Sylwadau Ychwanegol

O'r 159 o ymatebwyr, dewisodd 24 ohonynt gynnwys sylwadau ychwanegol yn yr adran hon. Dosbarthwyd hwy i un o dri dosbarth a cheir trafodaeth arnynt isod.

Crefydd ac Addysg

O'r 24 ymateb i Gwestiwn 5, roedd eu hanner yn ymwneud â'r berthynas rhwng crefydd ac addysg, tra roedd y gweddill yn ymwneud ag agweddau o addysg nad ydynt yn berthnasol i grefydd, ac fe'u trafodir isod. Roedd un o'r ymatebwyr yn teimlo fod ei ysgol

(Ysgol Ffridd y Llyn) yn rhagorol, ond roedd yn pryderu "bod y traddodiad cryf o addysg Gristnogol yn y wlad hon yn diflannu'n raddol". Roedd dau o'r farn y dylai rhieni gael yr hawl i anfon eu plant i ysgolion sy'n darparu addysg wedi'i hintegreiddio â chrefydd, waeth beth fo'u crefydd. Roedd un rhiant yn bryderus iawn nad oedd disgyblion sy'n mynychu Ysgol Beuno Sant yn ymwneud digon â'r Eglwys ac nad ydynt yn mynychu'n rheolaidd. Dywedodd eraill eu bod o blaid ysgolion sy'n cael eu rhedeg gan yr Eglwys, a theimlant nad oedd yr holiadur yn adlewyrchu'r cysylltiadau cryf rhwng yr Eglwys a'r ysgol. Roeddynt yn teimlo'n gryf fod yr holiadur yn eu gorfodi i ddewis rhwng crefydd ac ansawdd yr addysg.

Roedd eraill yn teimlo i'r gwrthwyneb. Nododd un rhiant ei fod yn Gristion, ond nad oedd yn teimlo fod gan yr Eglwys rôl mewn addysg yng Nghymru, a theimlai fod hyn yn cael ei adlewyrchu yn y niferoedd bychain sy'n mynychu Ysgol Beuno Sant. Roedd eraill o'r farn fod ffactorau megis Addysg Grefyddol yn y cwricwlwm, a'r gallu i gael cyfarwyddyd ysbrydol a chrefyddol yn yr eglwys, yn golygu nad oedd angen integreiddio ymhellach rhwng yr Eglwys ac addysg.

Ansawdd yr Addysg

Mynegodd nifer o ymatebwyr eu bod yn fodlon â safon yr addysg ar hyn o bryd, neu cynigwyd ffyrdd i wella ganddynt. Nodwyd gan rai ei bod hi'n bwysig bod addysg yn cael ei darparu drwy gyfrwng y Gymraeg, ac roedd un o'r farn ei bod hi'n bwysig iddi fod yn addysg wledig. Cred rhai fod dosbarthiadau bychain yn bwysig, tra bod eraill yn teimlo y dylai pob dosbarth gael yr un athrawon trwy'r amser gan bwysleisio gwerth staff dysgu da. Pwysleisiodd un o'r rhieni bwysigrwydd y chweched dosbarth yn Ysgol y Berwyn.

Cymuned

Nododd rhai o'r ymatebwyr hefyd ei bod hi'n bwysig i dref y Bala gadw ei hysgol uwchradd, ac y dylai hefyd agor fel canolfan ddysgu oedolion i gael datblygiad personol o fewn y gymuned. Awgrymodd un y byddai'n ddefnyddiol pe bai ysgolion yn medru derbyn plant am gyfnodau o hanner diwrnod cyn iddynt gychwyn yn llawn amser, ac y byddai hyn yn fuddiol i rieni sy'n gweithio.

Adran 3. Trafodaeth

Bwriad yr holiadur oedd casglu barn y rhieni o ran yr amrywiol elfennau sy'n eu harwain at ddewis ysgol i'w plant, ac i asesu'r angen am sefydliad addysg wedi'i redeg gan Gyngor Gwynedd ar y cyd â'r Eglwys yng Nghymru. Rhoddwyd un holiadur i bob plentyn ym mhob ysgol, ac o'r tua 674 o holiaduron (yn seiliedig ar ffigyrau Cyngor Gwynedd ar gyfer 2013) a fyddai wedi'u dosbarthu, daeth 160 ohonynt yn ôl (23.7%). Mae cyfraddau ymateb i holiaduron yn dueddol o fod yn isel, ond gan gofio ei bod yn bosib fod gan rieni fwy nag un plentyn ym mhob ysgol (neu yn achos 31 o'r ymatebion, o leiaf un plentyn mewn ysgol gynradd ac un plentyn yn Ysgol y Berwyn), gallwn ragdybio'n eithaf siŵr fod y 160 o ymatebwyr yn rieni i fwy na 160 o blant. Roedd nifer yr ymatebion a ddaeth o Ysgol y Berwyn yn unig (heb blant mewn ysgol gynradd) yn syfrdanol o isel (9.4%). Mae'r rhesymau am hyn yn aneglur, ond fe all gynrychioli fod rhieni'r plant hynny sy'n mynychu ysgol uwchradd yn amharod i roi eu barn ar fater sydd ond yn effeithio ar ysgolion cynradd. Wrth ystyried nifer yr ymatebwyr sydd â phlant sy'n mynychu ysgol gynradd ac Ysgol y Berwyn, mae nifer y rhieni sydd â phlant sy'n mynychu Ysgol y Berwyn yn cynyddu i 61, neu 19.1% o'r tua 319 o holiaduron a ddosbarthwyd.

O ran iaith yr ymatebion, fe wnaeth 59.4% lenwi'r holiadur drwy gyfrwng y Gymraeg, a 40.6% yn Saesneg. Er nad yw hyn yn adlewyrchu defnydd iaith aelwydydd, mae'r ffigyrau hyn yn ymdebygu'n fawr i ganlyniadau Cyfrifiad 2011 oedd yn awgrymu fod 56% o bobl Gwynedd yn medru siarad, darllen ac ysgrifennu yn Gymraeg. O'r herwydd, er gwaethaf maint gweddol fychan y sampl, byddai modd casglu fod y sampl yn adlewyrchu cyfansoddiad y boblogaeth o ran y defnydd o iaith, ei fod yn lled gynrychioli'r boblogaeth hon ac yn adlewyrchu barn rhieni sydd â phlant sy'n mynychu'r ysgolion cynradd lleol. Fodd bynnag, gan ystyried y gwahaniaeth yn nifer yr ymatebwyr sydd â phlant mewn ysgolion cynradd o gymharu ag ysgolion uwchradd, mae'n debygol na ellid gwneud unrhyw gymhariaeth ystyrlon rhwng y cynradd a'r uwchradd.

Ansawdd yr Addysg

Ar gyfer pob un o'r cwestiynau, roedd yr ymatebwyr yn tueddu i nodi mai'r dylanwad pwysicaf wrth ddewis ysgol yw ansawdd yr addysg. Wrth ymateb i Gwestiwn 3, lle'r oedd

gofyn i ymatebwyr nodi pa un o'r pedwar datganiad oedd yn cyfleu eu barn orau wrth ddewis ysgol, nododd 76.9% ohonynt “*yr unig beth sy'n bwysig i mi yw fod fy mhleintyn yn cael addysg dda*”, gyda nifer o rieni'n gwneud sylwadau i'r perwyl hwn, megis, “*Our child's education is the most important thing to us as a family*”.

Roedd nifer fechan o'r ymatebwyr yn teimlo fod cwestiwn 3 yn eu gorfodi i ddewis rhwng addysg Gristnogol ac addysg o ansawdd uchel, gan ddadlau na fyddai neb yn dewis ysgol grefyddol sy'n darparu addysg wael. Fodd bynnag, yng Nghwestiwn 4a, gofynnwyd i'r rhieni restru pwysigrwydd ansawdd addysg wrth ddewis ysgol ar raddfa pedwar pwynt, a nododd 95.6% ohonynt ei fod yn “Bwysig iawn”, gyda 4.4% yn nodi ei fod yn “Bwysig”. Ni wnaeth neb nodi “Ddim yn Bwysig” neu “Ddim yn Bwysig o Gwbl”. Pan ofynnwyd yng Nghwestiwn 4b iddynt raddio'r saith eitem o 1 i 7, gyda rhif 1 yn dynodi'r eitem bwysicaf, nododd 93.3% mai'r eitem hon oedd y pwysicaf. Y radd isaf a dderbyniodd yr eitem oedd 5ed o 7. Pan roddwyd sgoriau i'r graddau hyn (gweler Tabl 19), daeth *Ansawdd yr Addysg* yn gyntaf, gyda gradd gyfartalog o 1.1, mwy nag un radd gyfan yn uwch na'r eitem oedd yn y safle nesaf. Yn amlwg, yn seiliedig ar y data hwn, *Ansawdd yr Addysg* oedd y ffactor pwysicaf i bron iawn pob un o'r ymatebwyr.

Os y cytunir yn gyffredinol mai *Ansawdd yr Addysg* yw'r ffactor pwysicaf wrth ddewis ysgol, mae'r ffactorau sy'n galluogi hyn hefyd yn derbyn gradd uchel. O ran graddau cyfartalog (gweler Tabl 19), yr eitem a dderbyniodd yr ail radd uchaf (cyfartaledd o 2.8) oedd *Perthynas Dda rhwng Rhieni ac Athrawon*, gydag *Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel* yn drydydd (cyfartaledd o 3.6). Fodd bynnag, *Darpariaethau Ychwanegol*, megis clybiau brechwast, ddaeth yn olaf, gyda gradd gyfartalog o 5.8. Ymddengys fod rhieni'n rhoi pwyslais uchel ar elfennau sy'n cyfrannu at addysg o ansawdd uchel, ond eu bod yn teimlo nad yw clybiau allgyrsiol yn ychwanegu fawr o werth i'r profiad addysgol.

Rôl Crefydd wrth Ddewis Ysgol

Yng Nghwestiwn 3, gofynnwyd i ymatebwyr nodi pa ddatganiad oedd yn cyfleu eu barn orau wrth ddewis ysgol i'w plant. Roedd modd i'r rhieni ymateb eu bod yn dymuno anfon eu plentyn i ysgol sy'n cael ei chynnal gan Gyngor Gwynedd yn unig, eu bod yn

dymuno anfon eu plentyn i ysgol sy'n cael ei chynnal ar y cyd â'r Eglwys yng Nghymru, bod cynnal ysgolion ar y cyd â'r Eglwys yn bwysig i ddarparu dewis i rieni (nid o reidrwydd hwy eu hunain), neu mai'r unig beth sy'n bwysig yw ansawdd yr addysg.

O'r ymatebwyr wnaeth ateb y cwestiwn, nododd 16% eu bod yn dymuno i'w plentyn fynychu ysgol sy'n cael ei chynnal gan Gyngor Gwynedd yn unig, gan awgrymu difaterwch o ran mynychu ysgol gydag elfen grefyddol. Ysgrifennodd un o'r ymatebwyr eu bod yn poeni am rôl yr Eglwys yn y broses o benderfynu ar ddarpariaeth addysg. Roedd nifer y rhieni hyn yn fwy na'r nifer a atebodd ei bod yn bwysig i'w plant fynychu ysgol sy'n cael ei chynnal ar y cyd â'r Eglwys, neu fod gan rieni y dewis i anfon eu plant i'r ysgolion hyn, cyfanswm o 7.1%. Fodd bynnag, nododd y mwyafrif o'r ymatebwyr (76.9%) mai'r unig beth oedd yn bwysig iddynt hwy oedd ansawdd addysg eu plant.

Wrth edrych ar hyn yn unigol, nid yw o reidrwydd yn awgrymu fod yna ddiffyg galw am ysgolion sy'n cael eu cynnal ar y cyd â'r Eglwys, dim ond bod 16% o'r sampl yn ymddangos yn ddifater ynghylch y syniad, neu nad oeddynt eisiau i'w plant fynychu un. Mae Cyfrifiad 2011 yn nodi fod 59.5% o bobl Gwynedd a 64.8% o bobl ardal y Bala yn ystyried eu hunain yn Gristnogion (nid yw'r data enwadol ar gael), ac mae Cwestiwn 4a yn adlewyrchu hyn yn fras. Pan ofynnwyd iddynt restru pwysigrwydd *Y Disgwyliad Ffurfiol fod Gwerthoedd Cristnogol yn Greiddiol i fywyd yr Ysgol* ar raddfa pedwar pwynt, roedd yr ymatebion bron iawn wedi'u rhannu'n hafal, gydag ychydig mwy yn nodi ei fod naill ai'n "Bwysig lawn" neu'n "Bwysig" (53.9%) o gymharu â naill ai "Ddim yn Bwysig" neu "Ddim yn Bwysig o Gwbl" (46.1%). Wrth edrych ar y rhai hynny a ddywedodd eu bod yn dymuno i'w plant fynychu ysgol sy'n cael ei chynnal gan Gyngor Gwynedd yn unig, nododd 39.1% fod Gwerthoedd Cristnogol yn "Bwysig", ond dim ond tri ohonynt (12%) wnaeth nodi nad oedd hynny'n "bwysig o gwbl".

Roedd y rhai hynny a nododd mai'r unig beth sy'n bwysig yw *Ansawdd yr Addysg* wedi'u rhannu bron yn union rhwng y rhai hynny a nododd fod *Gwerthoedd Cristnogol* naill ai'n "Bwysig lawn" neu'n "Bwysig", a'r rhai hynny oedd yn teimlo eu bod naill ai "Ddim yn Bwysig" neu "Ddim yn Bwysig o Gwbl" (52.1% o gymharu â 47.9% yn ôl eu trefn). Felly, ymddengys fod nifer o rieni'n dymuno cael rhyw elfen o *Werthoedd Cristnogol* yn ysgol eu plentyn, hyd yn oed os nad oedd yr ysgol yn cael ei chynnal ar y cyd â'r Eglwys yn ffurfiol.

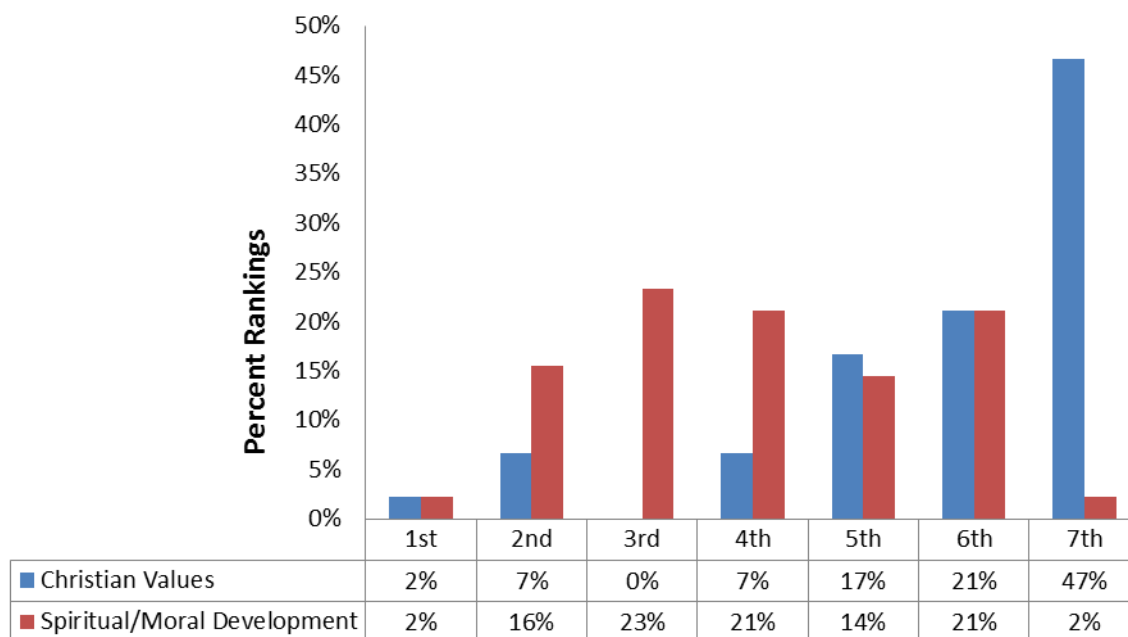
Yng Nghwestiwn 4b gofynnwyd i rieni restru, yn ôl trefn eu pwysigrwydd, 7 ffactor all ddylanwadu ar eu penderfyniad wrth ddewis ysgol. Dim ond dau o'r bobl oedd wedi ymateb yn gywir i'r holiadur wnaeth nodi fod *Y Disgwyliad Ffurfiol o Werthoedd Cristnogol* yn dod yn gyntaf yn eu rhestr. Yn wir, fe wnaeth 84.5% nodi fod pwysigrwydd yr eitem hon o dan y canolrif (5ed, 6ed neu 7fed). O'r sawl wnaeth nodi fod *Gwerthoedd Cristnogol* yn "Bwysig lawn" yng Nghwestiwn 4a (ac wedi llenwi 4b yn llwyddiannus), rhoddodd 3 ohonynt (50%) radd o un ai 5ed neu 6ed allan o saith i'r eitem. O'r sawl wnaeth nodi fod *Gwerthoedd Cristnogol* naill ai'n "Bwysig lawn" neu'n "Bwysig" yng nghwestiwn 4a ac a lenwodd 4b yn llwyddiannus, rhoddodd 69.6% ohonynt radd o 5ed neu is i'r eitem, gyda 15.2% yn ei graddio'n 7fed. O'r sawl a nododd nad oedd *Gwerthoedd Cristnogol* yn "Bwysig" neu "Ddim yn Bwysig o Gwbl", ac a lenwodd 4b, rhoddodd pawb radd o 5ed neu is i'r eitem, gydag 81% ohonynt yn ei gosod yn 7fed.

Mae'n glir fod oddeutu hanner yr ymatebwyr yn credu fod *Gwerthoedd Cristnogol* o leiaf yn "Bwysig", fodd bynnag, mae'n ymddangos er eu bod yn cael eu gwerthfawrogi, nad ydynt yn cael eu hystyried i fod cyn bwysiced â *Pherthynas Dda gyda'r Athrawon*, neu *Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel* i addysg eu plant. Diddorol felly yw cymharu perfformiad yr eitem *Gwerthoedd Cristnogol* gyda'r eitem nesaf yn y rhestr, "*Mae'r ysgol yn cefnogi datblygiad ysbrydol a moesol y plant*". Derbyniodd *Datblygiad Ysbrydol a Moesol* radd uwch na *Gwerthoedd Cristnogol* ym mhob ymateb, gyda 85.2% yn nodi fod *Datblygiad Ysbrydol a Moesol* naill ai'n "Bwysig lawn" neu'n "Bwysig" (o gymharu â 53.9% ar gyfer *Gwerthoedd Cristnogol*). Derbyniodd yr eitem hon raddau uchel gan bobl a oedd wedi nodi nad oedd *Gwerthoedd Cristnogol* yn bwysig wrth ddewis ysgol. O ran y bobl a nododd nad oedd *Gwerthoedd Cristnogol* yn "Bwysig" neu "Ddim yn Bwysig o Gwbl", nododd 71.4% ohonynt fod *Datblygiad Ysbrydol a Moesol* naill ai'n "Bwysig" neu'n "Bwysig lawn" (54.3% o gymharu â 171% yn ôl eu trefn).

O gymharu â'r data ar *Werthoedd Cristnogol*, roedd graddau pwysigrwydd *Datblygiad Ysbrydol a Moesol* wedi cael eu dosbarthu'n fwy cytbwys (gweler Ffigur 16). Roedd ymatebwyr yn tueddu i osod yr eitem yn 5ed neu'n is yn llai aml na'r eitem *Gwerthoedd Cristnogol* (37.7% o ymatebion *Datblygiad Ysbrydol a Moesol* wedi'u gosod yn 5ed neu'n is

o gymharu â 84.5% ar gyfer *Gwerthoedd Cristnogol*), a gosododd 41.1% ohonynt yr eitem yn 1af, 2il neu'n 3ydd (2.2%, 15.6% a 23.3% yn ôl eu trefn) o ran pwysigrwydd.

Ffigwr 16. Cymharu Gwerthoedd Cristnogol a Datblygiad Ysbrydol a Moesol ar draws y Graddau Pwysigrwydd

Wrth gymharu'r graddau pwysigrwydd yn Nhabl 16, gwelwn fod gan Ddatblygiad Ysbrydol a Moesol radd gyfartalog o 4.0, tra bod Gwerthoedd Cristnogol wedi'u gosod bron i ddwy radd yn is, gyda gradd gyfartalog o 5.8. Unwaith eto, er bod ychydig dros hanner y rhieni wedi nodi fod Gwerthoedd Cristnogol yn bwysig iddynt, ymddengys bod yr eitem yn cael ei gosod yn is na Datblygiad Ysbrydol a Moesol o ran pwysigrwydd, sydd ei hun yn eitem llai pwysig nag ansawdd yr addysg, yn ogystal â'r adnoddau sy'n galluogi hynny.

Sylwadau i Gloi

Mae'r holiadur a ddisbarthwyd i rieni dalgylch y Berwyn yn adnabod nifer o bwyntiau pwysig sy'n berthnasol i anghenion addysgol disgyblion a rhieni, yn ogystal â dyfodol darpariaeth addysg yr ardal. Mae tri prif bwynt yn deillio o'r dadansoddiad.

1. Mae'r rhan fwyaf o rieni'n credu mai ansawdd yr addysg y mae eu plant yn ei derbyn yw'r ffactor pwysicaf wrth ddewis ysgol. Derbyniodd hwn bwyslais arbennig o uchel ac fe'i nodwyd fel y ffactor pwysicaf un gan bron i bob un o'r rhieni. Ymddengys bod y rhieni'n credu fod perthynas dda rhwng rhieni ac athrawon a chyfleusterau o safon uchel yn yr ysgolion yn hollbwysig ar gyfer darparu addysg ragorol, o ystyried eu graddau uchel a'u bod wedi'u gosod yn ail a thrydydd i ansawdd yr addysg.
2. Mae rhieni'n credu fod ffactorau megis y pellter i'r ysgol a darpariaethau ychwanegol yn bwysig wrth ddewis ysgol. Fodd bynnag, o gymharu â ffactorau eraill, nid ydynt mor bwysig â ffactorau megis ansawdd cyfleusterau'r ysgol a datblygiad ysbrydol a moesol yn yr ysgol.
3. Mae llawer o rieni hefyd yn credu fod datblygiad ysbrydol a moesol eu plant yn ffactor pwysig wrth ddewis ysgol. Mae tueddiad i hyn gael ei osod yn bwysicach nac ymgorffori Gwerthoedd Cristnogol yn addysg eu plant, hyd yn oed i rieni nad ydynt yn teimlo fod integreiddio gwerthoedd Cristnogol yn benodol yn bwysig iddynt. Er gwaethaf hyn, roedd ychydig dros hanner y rhieni (53.9%) yn teimlo ei bod hi'n bwysig neu'n bwysig iawn ymgorffori rhyw ffurf ar werthoedd Cristnogol yn addysg eu plentyn, ac nid ydynt o bosib yn gwrthwynebu'r syniad o gael addysg mewn ysgol sy'n cael ei chynnal gan yr Eglwys yng Nghymru.
4. Gan ystyried fod mwy na thri chwarter (76.9%) y rhieni'n dweud mai'r unig beth sy'n bwysig iddynt hwy wrth ddewis ysgol yw ansawdd yr addysg, mae'n deg tybio nad yw mwyafrif y rhieni yn nalgylch y Berwyn o reidrwydd yn pryderu p'un a yw ysgol yn cael ei chynnal gan Gyngor Gwynedd neu gan yr Eglwys yng Nghymru, cyn belled â bod yr ysgol yn darparu'r addysg orau bosib. Ar gyfer y mwyafrif hwn o rieni, mae'n amlwg mai ansawdd yr addysg yw'r flaenoriaeth, waeth pwy sy'n ei darparu.

Atodiad A: Mwy o Dablau Data

Mae'r atodiad a ganlyn yn darparu dadansoddiad o'r sgoriau a'r graddau a roddwyd i bob eitem yng Nghwestiwn 3, 4a a 4b fesul ysgol. Mae'r holl gyfansymiau yn cynrychioli cyfanswm yr ymatebion fesul ysgol. Caiff eitemau sydd yr un fath yng Nghwestiynau 4a a 4b eu cynnwys ar yr un dudalen er mwyn cymharu eu sgôr a'u gradd. Noder fod yr ymatebwr nad oedd wedi cynnwys enw ysgol wedi cael ei eithrio o'r tablau hyn.

Tabl 20: Cwestiwn 3, Pa Ddatganiad Sy'n Cyfleu Barn Orau Wrth Ddewis Ysgol, Fesul Ysgol

Ysgol	Plentyn yn Mynychu Ysgol a Gynhelir gan Gyngor Gwynedd yn Unig		Plentyn yn mynychu ysgol a gynhelir ar y cyd â'r Eglwys yng Nghymru		Ysgol yn cael ei chynnal ar y cyd â'r Eglwys yng Nghymru i roi'r Dewis i Rieni		Yr unig beth sy'n Bwysig yw Addysg Dda		Cyfanswm
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Ysgol Beuno Sant			1	6.7%	3	20%	11	73.3%	15
Ysgol Bro Tegid	14	36.8%					24	63.2%	38
Ysgol Bro Tryweryn	1	4.2%	1	4.2%			22	91.7%	24
Ysgol Ffridd y Llyn	1	6.3%			3	18.8%	12	75.0%	16
Ysgol OM Edwards	6	18.8%			1	3.1%	25	78.1%	32
Ysgol y Berwyn	3	9.8%			2	6.5%	26	83.9%	31

Cwestiwn 4a a 4b: Ansawdd yr Addysg

Tabl 21: Cwestiwn 4a, Pwysigrwydd Ansawdd yr Addysg, Fesul Ysgol

	Pwysig lawn		Pwysig		Ddim yn Bwysig	Ddim yn Bwysig o Gwbl	Cyfanswm
Ysgol Beuno Sant	14	87.5%	2	12.5%			16
Ysgol Bro Tegid	36	94.7%	2	5.3%			38
Ysgol Bro Tryweryn	25	100.0%		0.0%			25
Ysgol Ffridd y Llyn	15	100.0%		0.0%			15
Ysgol OM Edwards	31	96.9%	1	3.1%			32
Ysgol y Berwyn	29	93.5%	2	6.5%			31

Tabl 22: Cwestiwn 4b, Graddau Pwysigrwydd Ansawdd yr Addysg, Fesul Ysgol

	1af	2il	3ydd	4 ^{ydd}	5 ^{ed}	6 ^{ed}	7fed	Cyfanswm
Ysgol Beuno Sant	8	88.8%			1	11.1%		9
Ysgol Bro Tegid	18	100.0%						18
Ysgol Bro Tryweryn	14	93.3%		1	6.7%			15
Ysgol Ffridd y Llyn	7	87.5%	1	12.5%				8
Ysgol OM Edwards	21	91.3%	1	4.3%	1	4.3%		23
Ysgol y Berwyn	16	94.1%	1	5.9%				17

Cwestiwn 4a a 4b: Y Disgwyliad Ffurfiol fod Gwerthoedd Cristnogol wedi'u Gwreiddio ym Mywyd yr Ysgol

Tabl 23: Cwestiwn 4a, Pwysigrwydd y Disgwyliad Ffurfiol fod Gwerthoedd Cristnogol wedi'u Gwreiddio ym Mywyd yr Ysgol

	Pwysig lawn		Pwysig		Ddim yn Bwysig		Ddim yn Bwysig o Gwbl		Cyfanswm
Ysgol Beuno Sant	2	12.5%	5	31.3%	8	50.0%	1	6.3%	16
Ysgol Bro Tegid			15	40.5%	16	43.2%	6	16.2%	37
Ysgol Bro Tryweryn	3	13.6%	12	54.5%	7	31.8%			22
Ysgol Ffridd y Llyn	6	40.0%	5	33.3%	2	13.3%	2	13.3%	15
Ysgol OM Edwards	3	9.4%	13	40.6%	12	37.5%	4	12.5%	32
Ysgol y Berwyn	2	6.5%	17	54.8%	9	29.0%	4	12.9%	31

Tabl 24: Cwestiwn 4b, Graddau Pwysigrwydd Disgwyliad Ffurfiol fod Gwerthoedd Cristnogol wedi'u Gwreiddio ym Mywyd yr Ysgol

	1af		2il		3ydd		4 ^{ydd}		5 ^{ed}		6 ^{ed}		7fed		Cyfanswm
Ysgol Beuno Sant	1	11.1%	2	22.2%					1	11.1%			5	55.5%	9
Ysgol Bro Tegid							3	16.7%			5	27.8%	10	55.6%	18
Ysgol Bro Tryweryn							2	13.3%	3	20.0%	4	26.7%	6	40.0%	15
Ysgol Ffridd y Llyn			1	12.5%			1	12.5%			1	12.5%	5	62.5%	8
Ysgol OM Edwards	1	4.3%	1	4.3%					7	30.4%	5	21.7%	9	39.1%	23
Ysgol y Berwyn			2	11.8%					4	23.5%	4	23.5%	7	41.2%	17

Cwestiwn 4a a 4b: Yr Ysgol yn Cefnogi Datblygiad Ysbrydol a Moesol y Plant.

Tabl 25: Cwestiwn 4a, Pwysigrwydd yr Ysgol yn Cefnogi Datblygiad Ysbrydol a Moesol y Plant.

	Pwysig lawn		Pwysig		Ddim yn Bwysig		Ddim yn Bwysig o Gwbl		Cyfanswm
Ysgol Beuno Sant	4	25%	10	62.5%	2	12.5%			16
Ysgol Bro Tegid	14	36.8%	16	42.1%	4	10.5%	4	10.5%	38
Ysgol Bro Tryweryn	9	40.9%	10	45.5%	3	13.6%			22
Ysgol Ffridd y Llyn	9	56.3%	5	31.3%	2	12.5%			16
Ysgol OM Edwards	11	34.4%	16	50.0%	5	15.6%			32
Ysgol y Berwyn	10	33.3%	17	56.7%	3	10%			30

Tabl 26: Cwestiwn 4b, Graddau Pwysigrwydd yr Ysgol yn Cefnogi Datblygiad Ysbrydol a Moesol y Plant.

	1af	2il		3ydd		4 ^{ydd}		5 ^{ed}		6 ^{ed}		7fed		Cyfanswm	
Ysgol Beuno Sant		1	11.1%			2	25.0%	3	25.0%	3	37.5%			9	
Ysgol Bro Tegid		3	16.7%	4	22.2%	4	22.2%	4	22.2%	3	16.7%			18	
Ysgol Bro Tryweryn		2	13.3%	3	20.0%	1	6.7%	1	6.7%	7	46.7%	1	6.7%	15	
Ysgol Ffridd y Llyn	1	12.5%	2	25.0%			3	37.5%			2	25.0%		8	
Ysgol OM Edwards	1	4.3%	2	8.7%	7	30.4%	5	21.7%	4	17.4%	4	17.4%		23	
Ysgol y Berwyn		4	23.5%	7	41.2%	4	23.5%	1	5.9%				1	5.9%	17

Cwestiwn 4a a 4b: Pellter Teithio i'r Ysgol

Tabl 27: Cwestiwn 4a, Pwysigrwydd Pellter Teithio i'r Ysgol

	Pwysig lawn		Pwysig		Ddim yn Bwysig		Ddim yn Bwysig o Gwbl		Cyfanswm
Ysgol Beuno Sant	3	18.8%	13	81.3%					16
Ysgol Bro Tegid	13	34.2%	18	47.4%	5	13.2%	2	5.3%	38
Ysgol Bro Tryweryn	11	50.0%	9	40.9%	1	4.5%	1	4.5%	22
Ysgol Ffridd y Llyn	4	25.0%	11	68.8%	1	6.3%			16
Ysgol OM Edwards	10	31.3%	15	46.9%	6	18.8%	1	3.1%	32
Ysgol y Berwyn	6	19.4%	20	64.5%	4	12.9%	1	3.2%	31

Tabl 28: Cwestiwn 4b, Graddau Pwysigrwydd Pellter Teithio i'r Ysgol

	1af	2il	3ydd	4 ^{ydd}	5 ^{ed}	6 ^{ed}	7fed	Cyfanswm
Ysgol Beuno Sant		1 11.1%	1 11.1%	2 22.2%	2 22.2%	2 22.2%	1 11.1%	9
Ysgol Bro Tegid			2 11.1%	2 11.1%	7 38.9%	5 27.8%	2 11.1%	18
Ysgol Bro Tryweryn		4 26.7%		4 26.7%	7 46.7%			15
Ysgol Ffridd y Llyn			1 12.5%	1 12.5%	2 25.0%	3 37.5%	1 12.5%	8
Ysgol OM Edwards		2 8.7%	1 4.3%	7 30.4%	5 21.7%	5 21.7%	3 13.0%	23
Ysgol y Berwyn			2 11.8%	3 17.6%	6 35.3%	3 17.6%	3 17.6%	17

Cwestiwn 4a a 4b: Perthynas Dda rhwng Rhieni ac Athrawon

Tabl 29: Cwestiwn 4a, Pwysigrwydd Perthynas Dda rhwng Rhieni ac Athrawon

	Pwysig lawn		Pwysig		Ddim yn Bwysig		Ddim yn Bwysig o Gwbl	Cyfanswm
Ysgol Beuno Sant	12	75.0%	4	25.0%				16
Ysgol Bro Tegid	35	92.1%	3	7.9%				38
Ysgol Bro Tryweryn	22	91.7%	2	8.3%				24
Ysgol Ffridd y Llyn	13	81.3%	3	18.8%				16
Ysgol OM Edwards	24	75.0%	7	21.9%	1	3.1%		32
Ysgol y Berwyn	21	67.7%	10	32.3%				31

Tabl 30: Cwestiwn 4b, Graddau Pwysigrwydd Perthynas Dda rhwng Rhieni ac Athrawon

	1af	2il	3ydd	4 ^{ydd}	5 ^{ed}	6 ^{ed}	7fed	Cyfan swm
Ysgol Beuno Sant		3 33.3%	3 33.3%	2 22.2%		1 11.1%		9
Ysgol Bro Tegid		11 61.1%	7 38.9%					18
Ysgol Bro Tryweryn		8 53.3%	6 40.0%	1 6.7%				15
Ysgol Ffridd y Llyn		1 12.5%	3 37.5%	2 25.0%	2 25.0%			8
Ysgol OM Edwards		12 52.2%	6 26.1%	3 13.0%	2 8.7%			23
Ysgol y Berwyn	1 5.9%	6 35.3%	5 29.4%	5 29.4%				17

Cwestiwn 4a a 4b: Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel ar Gael yn yr Ysgol

Tabl 31: Cwestiwn 4a, Pwysigrwydd Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel ar Gael yn yr Ysgol

	Pwysig lawn		Pwysig		Ddim yn Bwysig		Ddim yn Bwysig o Gwbl		Cyfanswm
Ysgol Beuno Sant	7	43.8%	9	56.3%					16
Ysgol Bro Tegid	27	71.1%	11	28.9%					38
Ysgol Bro Tryweryn	15	60.0%	8	32.0%					25
Ysgol Ffridd y Llyn	10	62.5%	5	31.3%	1	6.3%			16
Ysgol OM Edwards	20	62.5%	11	34.4%	1	3.1%			32
Ysgol y Berwyn	17	53.1%	15	46.9%					31

Tabl 32: Cwestiwn 4b, Graddau Pwysigrwydd Adeiladau ac Adnoddau o Safon Uchel ar Gael yn yr Ysgol

	1af	2il	3ydd	4 ^{ydd}	5 ^{ed}	6 ^{ed}	7fed	Cyfanswm
Ysgol Beuno Sant		2 22.2%	4 44.4%	2 22.2%		1 1.1%		9
Ysgol Bro Tegid		4 22.2%	5 27.8%	6 33.3%	2 11.1%		1 5.6%	18
Ysgol Bro Tryweryn	1 6.7%	1 6.7%	4 26.7%	4 26.7%		3 20.0%	2 13.3%	15
Ysgol Ffridd y Llyn		3 37.5%	2 25.0%		2 25.0%	1 12.5%		8
Ysgol OM Edwards		5 21.7%	8 34.8%	7 30.4%	2 8.7%	1 4.3%		23
Ysgol y Berwyn		4 23.5%	3 17.6%	5 29.4%	4 23.5%	1 5.9%		17

Cwestiwn 4a a 4b: Darpariaethau Ychwanegol (e.e. Clybiau Brechwast, Clybiau ar ôl Ysgol)

Tabl 33: Cwestiwn 4a, Pwysigrwydd Darpariaethau Ychwanegol (e.e. Clybiau Brechwast, Clybiau ar ôl Ysgol)

	Pwysig lawn		Pwysig		Ddim yn Bwysig		Ddim yn Bwysig o Gwbl		Cyfanswm
Ysgol Beuno Sant	6	37.8%	6	37.8%	4	25.0%			16
Ysgol Bro Tegid	11	28.9%	17	44.7%	10	26.3%			38
Ysgol Bro Tryweryn	5	22.7%	14	63.6%	2	9.1%	1	4.5%	22
Ysgol Ffridd y Llyn	7	43.8%	5	31.3%	4	25.0%			16
Ysgol OM Edwards	7	21.9%	12	37.5%	13	40.6%			32
Ysgol y Berwyn	3	9.7%	14	45.2%	14	45.2%			31

Tabl 34: Cwestiwn 4b, Graddau Pwysigrwydd Darpariaethau Ychwanegol (e.e. Clybiau Brechwast, Clybiau ar ôl Ysgol)

	1af	2il	3ydd		4 ^{ydd}		5 ^{ed}		6 ^{ed}		7fed	Cyfanswm	
Ysgol Beuno Sant			1	11.1%	1	11.1%	2	22.2%	2	22.2%	3	33.3%	9
Ysgol Bro Tegid					3	16.7%	5	27.8%	5	27.8%	5	27.8%	18
Ysgol Bro Tryweryn			2	13.3%	2	13.3%	4	26.7%	1	6.7%	6	40.0%	15
Ysgol Ffridd y Llyn			2	25.0%	1	12.5%	2	25.0%	1	12.5%	2	25.0%	8
Ysgol OM Edwards					1	4.3%	3	13.0%	8	34.8%	11	47.8%	23
Ysgol y Berwyn							2	11.8%	9	52.9%	6	35.3%	17

Atodiad B: Yr Holiadur

A

1. Ym mha dref/pentref ydych chi'n byw?

2. Pa ysgol mae eich plentyn (plant) yn ei mynychu? (Rhowch dic yn erbyn y rhai perthnasol)

Ysgol Beuno Sant	☐	1
Ysgol Bro Tegid	☐	2
Ysgol Bro Tryweryn	☐	3
Ysgol Ffridd y Llyn	☐	4
Ysgol OM Edwards	☐	5
Ysgol y Berwyn	☐	6

3. Pa ddatganiad sy'n cyfleu eich barn orau wrth ddewis ysgol i'ch plentyn? (Ticiwch un ateb yn unig)

- Mae'n bwysig i mi fod fy mhleintyn yn mynychu ysgol sy'n cael ei chynnal gan Gyngor Gwynedd yn unig 1
- Mae'n bwysig i mi fod fy mhleintyn yn mynychu ysgol sy'n cael ei chynnal gan Gyngor Gwynedd mewn partneriaeth â'r Eglwys yng Nghymru a gyda chefnogaeth gan enwadau Cristnogol eraill 2
- Mae'n bwysig fod ysgolion a gynhelir gan Gyngor Gwynedd mewn partneriaeth â'r Eglwys yng Nghymru a gyda chefnogaeth gan enwadau Cristnogol eraill ar gael yn fy ardal er mwyn cynnig dewis i rieni 3
- Yr unig beth sy'n bwysig i mi yw bod fy mhleintyn yn cael addysg dda. 4

Unrhyw sylwadau eraill (nodwch os gwelwch yn dda):

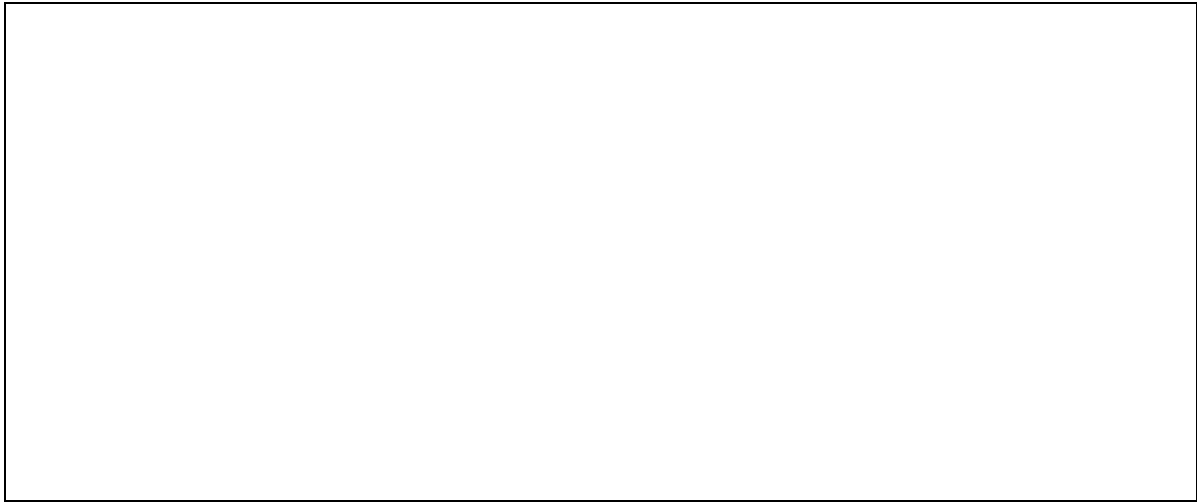
4a. Dyma restr o ffactorau all ddylanwadu ar eich penderfyniad wrth ddewis ysgol i'ch plentyn. Nodwch bwysigrwydd y pwyntiau hyn gan dicio un blwch i bob pwynt.

	1	2	3	4
	Pwysig Iawn	Pwysig	Ddim yn Bwysig	Ddim yn bwysig o gwbl
Ansawdd yr addysg	☐	☐	☐	☐
Y disgwyliad ffurfiol fod gwerthoedd Cristnogol wedi'u gwreiddio ym mywyd yr ysgol	☐	☐	☐	☐
Yr ysgol yn cefnogi datblygiad ysbrydol a moesol y plant	☐	☐	☐	☐
Y pellter teithio i'r ysgol	☐	☐	☐	☐
Perthynas dda rhwng rhieni ac athrawon	☐	☐	☐	☐
Adeiladau ac adnoddau o safon uchel ar gael yn yr ysgol	☐	☐	☐	☐
Darpariaethau ychwanegol (e.e. clybiau brecwast, clybiau ar ôl ysgol)	☐	☐	☐	☐

4b. Rhestrwch y pwyntiau isod yn ôl eu pwysigrwydd. Defnyddiwch raddfa o 1 i 7 gan nodi 1 fel y pwysicaf.

Ansawdd yr addysg	☐
Y disgwyliad ffurfiol fod gwerthoedd Cristnogol wedi'u gwreiddio ym mywyd yr ysgol	☐
Yr ysgol yn cefnogi datblygiad ysbrydol a moesol y plant	☐
Y pellter teithio i'r ysgol	☐
Perthynas dda rhwng rhieni ac athrawon	☐
Adeiladau ac adnoddau o safon uchel ar gael yn yr ysgol	☐
Darpariaethau ychwanegol (e.e. clybiau brecwast, clybiau ar ôl ysgol)	☐

5. A oes gennych unrhyw sylwadau eraill yr hoffech eu rhannu ynghylch y materion sydd wedi'u cynnwys yn yr holiadur hwn?

CYNNWYS

		Tudalen
1.	Cyflwyniad	3
2.	Crynodeb o'r dalgylch	4
3.	Ysgolion y Dalgylch	5
3.1	Cyd-destun yr ysgolion yn ôl arolygiadau Estyn	5
3.2	Gwybodaeth ystadegol yr ysgolion	7
3.3	Crynodeb o'r amrywiol gyfleusterau sydd yn y cymunedau gwledig	7
3.4	Crynodeb o'r amrywiol gyfleusterau sydd yn y cymunedau gwledig	8
3.5	Crynodeb o ddefnydd yr ysgolion y tu allan i oriau craidd yr ysgol	8
3.6	Os darperir adeiladau, ystafelloedd, cyfleusterau neu wasanaethau gan ysgol ar ran y gymuned, ble y byddent yn cael eu darparu os caiff ysgol ei chau?	9
3.7	Gwybodaeth am bellter ac amser teithio i ysgolion eraill y dalgylch	9
3.8	Aseiad o effaith ardrawiad cymunedol modelau posibl	10
4.	Casgliadau	11

1. CYFLWYNIAD

Fel rhan o'r broses ymgynghori statudol, mae angen gwneud asesiad effaith cymunedol yn unol a Chod Trefniadaeth Ysgolion 006/2013. Mae'r asesiad hwn yn deillio o ganllawiau cenedlaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer ad-drefnu ysgolion, yn cynnwys ystyriaethau ynglŷn ag anghenion unigryw ardaloedd gwledig.

"Mewn rhai ardaloedd, gall yr ysgol fod yn ganolbwynt i weithgarwch cymunedol hefyd, a gallai goblygiadau ei chau fod yn fwy na mater o ddarparu addysg. Gall hyn fod yn nodwedd arbennig mewn ardaloedd gwledig os defnyddir adeiladau ysgol ar gyfer darparu gwasanaethau i'r gymuned leol."

"Dylai'r achos y mae cyflwynwyr cynigion yn ei baratoi dangos bod asesiad wedi'i gynnal ar effaith cau ysgol ar y gymuned, a sut y gallai'r cyfleusterau cymunedol a ddarperir gan yr ysgol ar hyn o bryd gael eu cynnal. Os oes cynnig i gau ysgol, dylai Awdurdodau Lleol ystyried pa gamau y mae angen eu cymryd i gynnal neu wella ymgysylltu â'r broses addysg ac â chyfleusterau eraill a gynigir gan ysgolion fel gweithgareddau cyn ac ar ôl ysgol a allai helpu i fynd i'r afael â thlodi plant."

Ffynhonnell: Cylchlythyr 006 /2013

Mae trafodaethau ad-drefnu ysgolion yn cael eu cynnal yn nalgylch Y Berwyn sef yr ardal o amgylch Y Bala, ym Meirionnydd. O fewn dalgylch Y Berwyn mae 6 ysgol; un ysgol uwchradd ar gyfer disgyblion 11-19 (Ysgol Y Berwyn) a 5 ysgol gynradd. Mae Ysgol Bro Tegid ac Ysgol Beuno Sant syn nhref y Bala a mae tair ysgol gynradd wledig - Ysgol OM Edwards yn Llanuwchllyn, Ysgol Bro Tryweryn yn Frongoch, ac Ysgol Ffridd y Llyn yng Nghefnddwysarn.

2. CRYNODEB O'R DALGYLCH

Yr Ardal

Mae tref Y Bala yn hen dref farchnad ar lan llyn naturiol mwyaf Cymru, Llyn Tegid ac o fewn Parc Cenedlaethol Eryri. Mae Bala a Phenllyn yn un o gadarnleoedd yr iaith Gymraeg a'r diwylliant ac mae ei thirwedd naturiol, golygfeydd, amaethyddiaeth a'i hanes cyfoethog yn ei gwneud yn ardal adnabyddus trwy Gymru.

Mae'r dalgyrch sy'n cwmpasu tref Y Bala hefyd yn cynnwys ardaloedd Cymunedau Llanuwchllyn, Llandderfel, Llanycil a Llangower.

Mae dalgyrch Y Berwyn yn ddalgyrch gwledig iawn yn gryf, o ran hanes, ac yn gadernid i'r iaith Gymraeg. Ceir nifer o gymunedau unigol, sydd â hunaniaeth gref. Mae'r dalgyrch yn ddiwylliannol fywiog gyda nifer o weithgareddau megis corau cerdd dant a phartïon llefaru, corau, aelwydydd yr Urdd, traddodiad Eisteddfodol cref a chlybiau ffermwyr ifanc.

Yr Economi

Mae economi'r ardal yn ddibynnol iawn ar nifer fechan o sectorau amlwg, sef y sector cyfanwerthu/dosbarthu manwerthu, Gwestai, arlwy, y sector gweinyddiaeth gyhoeddus, addysg a iechyd a'r sector gwneuthuro. O ran cyfleodd cyflogaeth mae 22.53% o'r boblogaeth sydd mewn cyflogaeth (boed yn gyflogedig neu'n hunangyflogedig) yn cael eu cyflogi yn y sector a nodir gyntaf uchod, 21.36% yn gweithio yn yr ail a 18.90% yn y trydydd. Mae'r sector amaethyddiaeth, coedwigaeth a physgota hefyd yn bwysig gyda 11.54% o'r boblogaeth yn gyflogedig yn y sector yma. Mae amlygrwydd a phwysigrwydd y sectorau yma i'r economi ac i gyflogaeth ac incwm lleol yn adlewyrchu'r tueddiad sirol a chenedlaethol o ddibyniaeth arnynt.

Amddifadedd

Yn ôl Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2005 (Malc) dynodir ward Llandderfel a Llanuwchllyn a ward Y Bala yn y 50% isaf o fewn Gwynedd.

Yn ôl Uned Data Llywodraeth Leol, mae Llanuwchllyn a Llandderfel yn rhif 53 allan o 70 ardal yng Nghymru sydd wedi eu hadnabod fel ardaloedd mwyaf pell o wasanaethau.

Noda cyfrif hawlwr Lwfans Ceisio Gwaith (yn seiliedig ar incwm) fod 1.8% o boblogaeth oedran gweithio Bala a Penllyn yn derbyn y lwfans hwn ym mis Rhagfyr 2005, sydd ychydig yn is na chyfartaledd Gwynedd o 2.6%. Roedd y % uchaf o'r hawlwr i'w canfod yn ward Y Bala (2.6%), gyda Llandderfel yn is (1.4%) a'r % isaf o hawlwr i'w canfod yn ward Llanuwchllyn (0.8%).

O'r 2.1% o Hawlwyr Lwfans Ceisio Gwaith yn Bala a Penllyn mae 47.5% ohonynt yn perthyn i'r grŵp oedran 25-49, a'r mwyafrif o'r cyfan ohonynt (65.6%) yn ddiwaith ers llai na chwe mis. Mae'r patrwm yn Bala a Penllyn yn dilyn y tueddiadau sirol a chenedlaethol.

3. Ysgolion Y Dalgylch

3.1 Cyd-destun yr ysgolion yn ôl Adroddiadau Arolygon Estyn

Fel rhan o adroddiadau Estyn bydd awduron yr adroddiadau, sef yr arolygwyr, yn gosod yr ysgolion o fewn cyd-destun ac yn manylu ar eu cysylltiadau cymunedol. Dyma'r cyd-destun a roddwyd i ysgolion dalgylch Y Berwyn gan arolygwyr Estyn.

Ysgol Y Berwyn

Mae Ysgol Y Berwyn yn Ysgol gymunedol, naturiol ddwyieithog ar gyfer disgyblion rhwng 11 ac 18 mlwydd oed, wedi ei lleoli yn nhref fechan Y Bala. Mae'r ysgol yn gwasanaethu ardal wledig eang. Daw rhan fwyaf y disgyblion o bum ysgol gynradd y dalgylch yng Ngwynedd. Mae carfan fechan o ddysgwyr yn trosglwyddo o ysgolion cynradd yn Sir Ddinbych a Chonwy. Chwech y cant o ddisgyblion sydd â'r hawl i brydau ysgol am ddim, ffigur sylweddol is na'r cyfartaledd cenedlaethol o 17.7%. Mae 22% o'r disgyblion ar gofrestr anghenion addysgol ychwanegol yr ysgol, gyda 3% ar ddatganiad o anghenion addysgol arbennig. Mae'r ffigyrau hyn ychydig yn uwch na'r ffigyrau cenedlaethol. Daw 79% o'r disgyblion o gartrefi Cymraeg eu hiaith ond mae 97% o'r disgyblion yn dilyn y llwybr mamiaith yn y Gymraeg TGAU. Nid oes disgybl yn derbyn cymorth ar gyfer dysgu'r Saesneg fel iaith ychwanegol.

(Tachwedd 2013)

Ysgol Beuno Sant

Mae Beuno Sant yn ysgol gynradd wirfoddol dan gymorth yr Eglwys yng Nghymru sy'n gwasanaethu tref y Bala a'r cyffiniau. Mae'r ysgol yn derbyn disgyblion yn amser llawn i'r dosbarth yn y mis Medi yn dilyn eu pen-blwydd yn bedair oed. Mae 20% o ddisgyblion â'r hawl i dderbyn cinio ysgol am ddim yn yr ysgol ar hyn o bryd, sydd yn agos at gyfartaledd Cymru. Daw 58% o ddisgyblion o gartrefi lle siaredir y Gymraeg. Fodd bynnag, mae'r ysgol yn nodi mai dim ond 6% o ddisgyblion sydd o gefndir lle'r Gymraeg yw prif iaith yr aelwyd. Cymraeg yw cyfrwng yr addysgu a'r dysgu yn y Cyfnod Sylfaen. Yng nghyfnod allweddol 2, addysgir y disgyblion drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg gyda'r nod o'u cael yn ddwyieithog erbyn iddynt drosglwyddo i'r ysgol uwchradd yn 11 oed. Mae tua 34% o'r disgyblion ar y gofrestr anghenion dysgu ychwanegol, sy'n cynnwys ychydig iawn o ddisgyblion sydd â datganiad o anghenion addysgol arbennig.

(Ebrill 2014)

Ysgol Bro Tegid

Mae Ysgol Bro Tegid, sydd wedi ei lleoli yn nhref Y Bala, yn gwasanaethu'r dref a'r ardal wledig o'i chwmpas. Fe'i cynhelir gan awdurdod lleol Gwynedd. Derbynnir hwy (*disgyblion*) i'r ysgol yn y Medi wedi iddynt gael eu pedwerydd pen-blwydd.

Daw 71% o'r disgyblion o gartrefi ble y siaredir y Gymraeg yn iaith gyntaf; 1% o gefndir lleiafrifol ethnig a'r gweddill o gartrefi ble mae'r Saesneg yn brif iaith cyfathrebu. Y Gymraeg yw prif gyfrwng cyfathrebu a dysgu'r ysgol. Cynrychiolir amrywiaeth o gefndiroedd cymdeithasol ac ni ystyrir bod yr ardal yn un ffyniannus nac o dan anfantais economaidd. Saith y cant o'r disgyblion sydd â hawl i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae'r ffigwr hwn yn is na'r cyfartaleddau sirol a chenedlaethol. Dynodir 27% o ddisgyblion a chanddynt anghenion addysgol arbennig gyda 1% ar ddatganiad.

(Chwefror 2011)

Ysgol Bro Tryweryn

Mae'r ysgol wedi'i lleoli ym mhentref Fron Goch sydd oddeutu ddwy filltir o dref Y Bala yng Ngwynedd. Mae bron pob disgybl o gartrefi lle y siaredir Cymraeg fel iaith gyntaf. Nid oes yr un disgybl sydd o gefndir lleiafrifol ethnig. Mae gan 20% o ddisgyblion anghenion dysgu ychwanegol, sydd ychydig yn uwch na'r ganran genedlaethol. Nid oes yr un disgybl â datganiad statudol o anghenion addysgol arbennig. Nid oes yr un disgybl sydd yn gymwys i dderbyn cinio ysgol am ddim.

(Tachwedd 2014)

Ysgol Ffridd y Llyn

Mae Ysgol Ffridd y Llyn yn ysgol ardal, naturiol ddwyieithog wedi'i lleoli hanner ffordd rhwng pentrefi Sarnau a Llandderfel, nepell o'r Bala yn Sir Gwynedd. Sefydlwyd yr ysgol yn 1977 a gwasanaetha'r ysgol y Pentref a'r ardal gyfagos.

Derbynia'r ysgol ddisgyblion o 3-11 oed. Mae gan yr ysgol ddisgyblion o'r ystod allu lawn ac ar y cyfan, mae eu cyrhaeddiad yn dda pan ddechreuant yn yr ysgol. Mae'r ardal yn un sydd heb fod o dan anfantais na mantais economaidd. 4% o ddisgyblion sydd wedi'u cofrestru ar ffurflen gyfrifiad yr ysgol fel rhai sydd â hawl i gael prydau bwyd ysgol am ddim. Cymraeg yw prif gyfrwng bywyd a gwaith yr ysgol a bernir bod 76% o'r disgyblion yn siarad Cymraeg yn iaith gyntaf, neu i safon gyfatebol. Daw 56% o'r disgyblion yn siarad Cymraeg yn iaith gyntaf, neu i safon gyfatebol. Daw 56% o'r disgyblion o gartrefi lle siaredir Cymraeg fel prif iaith a 44% o gartrefi lle mae Saesneg yn brif iaith y teulu.

Mae pob disgybl yn perthyn i'r grŵp ethnig gwyn. Nid yw'r Cyngor Sir yn 'gofalu' am unrhyw blentyn ac nid oes un disgybl yn derbyn gwarsi yn Saesneg fel iaith ychwanegol. Mae gan un disgybl ddatganiad anghenion addysgol arbennig (AAA) ac mae tri disgybl arall wedi eu hadnabod fel rhai y mae anghenion dysgu ychwanegol (ADY) arnynt.

(Chwefror 2010)

Ysgol O.M. Edwards

Mae'r ysgol yn gwasanaethu pentref Llanuwchllyn a'r ardal amaethyddol o'i chwmpas. Nid ystyrir yr ardal yn ffyniannus nac o dan anfantais economaidd. Mae tua 2% o'r disgyblion a hawl i gael prydau bwyd ysgol am ddim. Mae hyn yn sylweddol is na'r cyfartaledd cenedlaethol.

Mae tua 10% o'r disgyblion ar y gofrestr anghenion addysgol arbennig. Mae 3% yn derbyn cymorth ar lefel gweithredu gan yr ysgol, 3% yn derbyn cymorth ar lefel gweithredu gan yr ysgol a mwy, ac mae 3% â datganiad o anghenion addysgol arbennig. Mae'r holl ddisgyblion o gefndir gwyn Prydeinig.

Ystyrir yr ysgol yn un naturiol Gymraeg. Daw 88% o'r disgyblion o gartrefi lle mae'r Gymraeg yn brif iaith. Y Gymraeg yw prif gyfrwng addysg a gwaith yr ysgol. Defnyddir y Gymraeg fel cyfrwng addysgu yn y Cyfnod Sylfaen gyda'r Saesneg yn cael ei chyflwyno'n raddol i blant o Flwyddyn 1 ymlaen pan yw'n briodol i'r unigolyn. Addysgir yr holl ddisgyblion drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg o saith oed ymlaen gyda'r nod o gael y disgyblion yn gwbl ddwyieithog erbyn iddynt drosglwyddo i'r ysgol uwchradd yn 11 oed.

(Mai 2012)

3.2 Gwybodaeth ystadegol yr ysgolion

Ysgol	Capasiti Llawn	Nifer ar y gofrestr Medi 2014	Nifer o Lefydd Gwag 2014	% o Lefydd Gwag 2014	Dynodiad yr Ysgol
Ffridd Y Llyn	71	64	7	10%	Cymunedol
OM Edwards	98	94	4	4%	Cymunedol
Bro Tryweryn	60	49	11	18%	Cymunedol
Bro Tegid	95	115	0	0%	Cymunedol
Beuno Sant	89	46	43	48%	Gwirfoddol a Gynorthwyr (Eglwys yng Nghymru)
Y Berwyn	730	317	413	57%	Cymunedol

3.3 Gwybodaeth lleoliad annedd a dewis ysgolion disgyblion

Ag eithrio Ysgol Beuno Sant, mae gan bob ysgol ddalgylch penodol y mae'n gwasanaethu ac sydd yn bwysig o ran polisi mynediad a chluant y Cyngor. Nid oes rhaid i ddisgyblion fynychu eu hysgol dalgylch, mae'r dewis i fyny i rieni (yn unol â'r polisi mynediad). Does gan Ysgol Beuno Sant ddim dalgylch am ei bod yn ysgol Eglwysig.

Disgyblion All-Dalgylch Cynradd:

		Byw yn Dalgylch Ysgol (Medi 2014)						Cyfanswm Ysgol	Cyfanswm All-dalgylch mesul Ysgol
		Bro Tegid	OM Edwards	Bro Tryweryn	Ffridd y Llyn	Beuno Sant	Arall		
Mynychu Ysgol (Medi 2014)	Bro Tegid	108	1	1	3	Ysgol Eglwysig felly dim dalgylch wedi ei diffinio	2 x Gwynedd	115	7 (6%)
	OM Edwards	5	86	3	0		0	94	8 (9%)
	Bro Tryweryn	2	9	30	2		2 x Dinbych 1 x Conwy	46	16 (35%)
	Ffridd y Llyn	12	1	3	40		4 x Dinbych 3 x Llandrillo / Corwen 1 x Maesincla	64	24 (38%)
	Beuno Sant	43	0	1	1		1 x Dinbych	46	-
	Arall	43	0	1	1				
Cyfanswm yn byw y Dalgylch		171	97	38	46				
Cyfanswm All-dalgylch mesul dalgylch		63 (37%)	11 (11%)	8 (21%)	6 (13%)				
Cyfanswm Disgyblion All-dalgylch		88 (25%)							

Disgyblion All-dalgylch Uwchradd:

	Byw yn Dalgylch Ysgol (Medi 2014)					Cyfanswm
	Y Berwyn	Y Moelwyn	Arduw	Y Gader	All Sirol	
Mynychu Ysgol y Berwyn 2014-15	240 (76%)	5 (1%)	1 (1%)	1 (1%)	70 (22%)	317
Cyfanswm Disgyblion All-dalgylch	77 (24%)					

3.4 Crynodeb o'r amrywiol gyfleusterau sydd yn y cymunedau gwledig

	Bala (Ysgolion Bro Tegid, Y Berwyn a Beuno Sant)	OM Edwards	Bro Tryweryn	Ffridd y Llyn
Canolfan Gymuned	✓	✓		
Capel/Eglwys	✓	✓	✓	✓
Trafnidiaeth Gyhoeddus	✓	✓		
Siop	✓	✓	✓	
Caffi/Tafarn	✓	✓		
Swyddfa Bost	✓	✓		
Meddygfa/Fferyllfa	✓			
Llyfrgell	✓			
Cae Chwarae Plant	✓		✓	
Banc	✓			
Cartref Henoed	✓			
Canolfan Hamdden	✓			
Garej	✓	✓		
Atyniad Twristaidd	✓	✓	✓	
Neuadd y Pentref	✓	✓	✓	
Cylch Ti a Fi	✓	✓	✓	

3.5 Crynodeb o ddefnydd yr ysgolion y tu allan i oriau craidd yr ysgol

	Bro Tegid	Beuno Sant	O M Edwards	Bro Tryweryn	Ffridd y Llyn	Y Berwyn
Grwpiau Chwarae (Gwyliau'r ysgol)			✓			✓
Aelwyd yr Urdd		✓	✓			
Dramâu						✓
Grwpiau Gwirfoddol						✓
Bore/Noson Goffi			?			
Arwerthiant Cymunedol						✓
Llyfrgell Cymunedol						✓
Ymarfer Côr						✓
Cymraeg i Oedolion						✓
Cyfarfod Cyngor Tref/Gymuned						✓
Cylch/Ysgol Feithrin	✓		✓			
Clwb/Gweithgaredd Chwaraeon		✓	✓			✓
Clwb ar ôl Ysgol		✓	✓		✓	✓
Clwb Diddordeb Lleol			✓	✓		✓

3.6 Os darperir adeiladau, ystafelloedd, cyfleusterau neu wasanaethau gan ysgol ar ran y gymuned, ble y byddent yn cael eu darparu os caiff ysgol ei chau?

Ysgol	Ble darparir cyfleusterau pe bai'n cau
Ffridd Y Llyn	Mae safle'r ysgol yn parhau ym mhob un o'r modelau arfaethedig a ystyrir.
OM Edwards	Mae safle'r ysgol yn parhau ym mhob un o'r modelau arfaethedig a ystyrir.
Bro Tryweryn	Mae safle'r ysgol yn parhau ym mhob un o'r modelau arfaethedig a ystyrir.
Bro Tegid	Bydd modd defnyddio safle ac adnoddau'r Campws Gydol Oes arfaethedig sydd o fewn pellter rhesymol.
Beuno Sant	Bydd modd defnyddio safle ac adnoddau'r Campws Gydol Oes arfaethedig sydd o fewn pellter rhesymol
Y Berwyn	Mae safle'r ysgol yn parhau ym mhob un o'r modelau arfaethedig a ystyrir.

Dylid nodi y bydd safle unrhyw ysgol sy'n cau yn cael ystyriaeth ôl-ddefnydd yn unol â pholisi ôl-ddefnydd y Cyngor.

3.7 Gwybodaeth am bellter ac amser teithio i ysgolion eraill y dalgylch

Dyma'r pellteroedd teithio i'r ysgolion eraill yn y dalgylch.

Ysgol	Pellter ac amser teithio i ysgolion eraill Dalgylch Y Berwyn					
	Pellter ac Amser	OM Edwards	Bro Tryweryn	Bro Tegid	Beuno Sant	Y Berwyn
Ffridd Y Llyn	Milltiroedd	8.9	5.8	3.0	3.0	3.0
	Munudau	512	10	5	5	5
OM Edwards	Milltiroedd		8.5	5.5	5.5	5.5
	Munudau		14	8	8	8
Bro Tryweryn	Milltiroedd			2.7	2.7	2.5
	Munudau			12	10	10
Bro Tegid					200m	200m
	Munudau				5	5
Beuno Sant						50m
	Munudau					1
Y Berwyn	Milltiroedd					
	Munudau					

3.8 Asesiad o effaith ardrawiad cymunedol modelau posib

Model 1	Gwneud dim.	Dim newid i'r sefyllfa bresennol
Model 2	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu Campws Gydol Oes (CGO) ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala • Yna creu cydbwyllgor dalgylchol rhwng y CGO a'r tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn. 	Dim newid arwyddocaol o ran effaith cymunedol oherwydd maint fychan tref Bala, mae cyfle i adleoli a datblygu nifer o weithgareddau cymunedol, ond bydd angen trafodaeth penodol ar leoliad darparu rhai elfennau i'r dyfodol. Cyfle i gryfhau cydweithio cymunedol yn yr ardal ehangach drwy'r Cydbwyllgor.
Model 3	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CGO ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala. • Cynllunio i ffedereiddio'r tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn gan greu cydbwyllgor dalgylchol rhwng y ffederasiwn a'r CGO. 	Dim newid arwyddocaol o ran effaith cymunedol oherwydd maint fychan tref Bala, mae cyfle i adleoli a datblygu nifer o weithgareddau cymunedol, ond bydd angen trafodaeth penodol ar leoliad darparu rhai elfennau i'r dyfodol. Cyfle i gryfhau'r ddarpariaeth addysg o fewn y cymunedau gwledig a sicrhau cydweithio cymunedol yn yr ardal ehangach drwy'r Cydbwyllgor.
Model 4	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn a Bro Tegid a chreu CGO ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala. • Sefydlu Ymddiriedolaeth Gydweithio Leol rhwng Ysgol Beuno Sant a'r CGO • Ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn yn parhau fel ag y maent. 	Dim newid arwyddocaol o ran effaith cymunedol oherwydd maint fychan tref Bala, mae cyfle i adleoli a datblygu nifer o weithgareddau cymunedol, ond bydd angen trafodaeth penodol ar leoliad darparu rhai elfennau i'r dyfodol. Dim newid yn yr ardaloedd gwledig
Model 5	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid, Beuno Sant Bro Tegid, OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn a chreu CGO ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala 	Byddai hwn yn newid arwyddocaol i gymunedau'r dalgylch. Byddai cau'r holl ysgolion gwledig yn cael effaith ar y cymunedau hynny. Byddai angen cynllun lliniaru cynhwysfawr.
Model 6	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CGO ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala • Cynllunio i ffedereiddio'r tair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn gyda'r CGO. 	Dim newid arwyddocaol o ran effaith cymunedol oherwydd maint fychan tref Bala, mae cyfle i adleoli a datblygu nifer o weithgareddau cymunedol, ond bydd angen trafodaeth penodol ar leoliad darparu rhai elfennau i'r dyfodol. Cyfle i gryfhau'r ddarpariaeth addysg o fewn y cymunedau gwledig.
Model 7	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CGO ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala • Cau ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn a sefydlu Ysgol Ardal Aml-safle ar safleoedd presennol y dair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn • Cydweithio rhwng yr Ysgol Ardal Aml-safle'r CGO. 	Dim newid arwyddocaol o ran effaith cymunedol oherwydd maint fychan tref Bala, mae cyfle i adleoli a datblygu nifer o weithgareddau cymunedol, ond bydd angen trafodaeth penodol ar leoliad darparu rhai elfennau i'r dyfodol. Byddai presenoldeb safle ysgol yn parhau ymhob un o'r cymunedau gwledig
Model 8	<ul style="list-style-type: none"> • Cau ysgolion y Berwyn, Bro Tegid a Beuno Sant a chreu CGO ar safle presennol Ysgol y Berwyn yn y Bala • Cau ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn a sefydlu Ysgol Ardal Aml-safle ar safleoedd presennol y dair ysgol wledig, sef ysgolion OM Edwards, Ffridd y Llyn a Bro Tryweryn • Cynllunio i ffedereiddio'r CGO a'r Ysgol Ardal Aml-safle wledig. 	Dim newid arwyddocaol o ran effaith cymunedol oherwydd maint fychan tref Bala, mae cyfle i adleoli a datblygu nifer o weithgareddau cymunedol, ond bydd angen trafodaeth penodol ar leoliad darparu rhai elfennau i'r dyfodol. Byddai presenoldeb safle ysgol yn parhau ymhob un o'r cymunedau gwledig.

4. CASGLIADAU

Fel rhan o rai o'r modelau mae safleoedd presennol ysgolion Bro Tegid a Beuno Sant yn cael eu cau.

Dangosir o'r wybodaeth a gyflwynwyd bod ysgolion yn nhref Y Bala yn rhannu rhai cyfleusterau ac adnoddau yn barod, ac felly ni fydd unrhyw newid sylweddol nac effaith gymunedol niweidiol yn Y Bala oherwydd gall defnydd cymunedol ar gyfer Y Bala parhau ar safle presennol Ysgol Y Berwyn lle cynllunnir lleoli'r Campws Gydol Oes fel rhan o nifer y modelau.

Bydd cyfle yn ystod yr ymgynghoriad ar unrhyw gynnig i amlygu a thrafod yn llawn yr effaith ar ddarpariaeth a gynhelir ar safleoedd fydd yn cau er mwyn ceisio atebion a ffordd ymlaen. Er enghraifft, mae'r Cyngor yn ymwybodol y bydd angen ystyriaeth i leoliad darpariaeth y Cylch Meithrin sydd yn cael ei ddarparu ar safle Ysgol Bro Tegid ar hyn o bryd. Bydd y Cyngor yn trafod posibiliadau ail-leoli, all gynnwys parhau ar y safle presennol, ail-leoli i safle'r Campws Gydol Oes arfaethedig, neu symud i safle arall yn nhref Y Bala gyda chynrychiolwyr priodol.

Mae her a chyfle i'r ysgol a'r gymuned i ddatblygu ar y Campws Gydol Oes yn nhref y Bala a sicrhau fod y safle yn gweithredu fel hub ar gyfer nifer o anghenion nid yn unig i gymuned tref y Bala, ond ar gyfer holl gymunedau Penllyn. Mae elfennau penodol fel y llyfrgell a darpariaeth theatrig a sinematig yn medru cael eu hadnabod o fewn datblygiad y campws.

Fel rhan o'r modelau posib, nid oes unrhyw un o'r modelau dan ystyriaeth yn golygu fod unrhyw ysgol mewn cymuned wledig yn cau. Golyga hyn, nad oes unrhyw effaith ar gymunedau gwledig ysgolion OM Edwards, Bro Tryweryn na Ffridd y Llyn – sef pentrefi a chymunedau Llanuwchllyn, Frongoch, Llandderfel, Sarnau a Cefnddwysarn.

Mae cyfle o fewn y model o ffedereiddio ysgolion OM Edwards, Bro Tryweryn a Ffridd y Llyn i gryfhau'r ddarpariaeth addysgol yn y cymunedau gwledig i'r dyfodol. Yn ogystal, mae cyfleoedd cymunedol ehangach drwy'r Cydbwyllgor i gryfhau'r ddarpariaeth addysgol a hefyd yn gymunedol drwy'r Cydbwyllgor dalgylchol a gynigir